

Ana hatları ile

ABD DEVLET YAPISI

Ana hatları ile
ABD DEVLET YAPISI

İÇİNDEKİLER

Bölüm I

Anayasa: Kalıcı Bir Belge 4

Bölüm II

Anayasanın açıklanması: Federalist Yazılar 30

Bölüm III

Yürütme Organı: Başkanlığın Gücü 38

Bölüm IV

Yasama Organı: Kongre'nin Yetki Alanı 64

Bölüm V

Yargı Organı: Anayasayı Yorumlama 78

Bölüm VI

Yüksek Mahkemenin Dönüm Noktası Oluşturan Kararları 86

Bölüm VII

Çok Hükümetli Bir Ülke 96

Bölüm VIII

Halkın Hükümeti: Vatandaşın Rolü 104

ABD Hükümetiyle ilgili Kısa Bibliyografya 120

Editör: Rosalie Targonski
Tasarımcı: Chloe D. Ellis
Fotoğraf Editörü: Maggie Johnson Sliker
Katkıda bulunan editörler: Kathleen E. Hug
Carol Norton

Özgün baskı: Richard C. Schroeder. Anayasanın ve Federalist Yazılar'ın anlatıldığı Bölüm II'yi de yazmış olan Nathan Glick tarafından 1989'da ve Yüksek Mahkemenin Dönüm Noktası Oluşturan Kararlarına ilişkin Bölüm VI'yı da yazmış olan Rosalie Targonski tarafından 2000'de gözden geçirilmiş ve güncelleştirilmiştir. Halkın Hükümeti: Vatandaşın Rolü konulu Bölüm VIII bu baskı için Robert L. Taylor tarafından yazılmıştır.

Amerikan Hükümeti'nin Kuruluşu adı verilen bu tabloda, George Washington yazı masasının üzerine eğilip delegelerden birinin ABD Anayasası'nı imzalamasına bakar ve Federal Kurucu Meclis'e katıldığı diğer delegeler de onu izlerken görülüyor.

BÖLÜM

|

ANAYASA

KALICI BİR BELGE

“Bu hüküm, gelecek çağlar boyunca yürürlükte kalması tasarlanmış ve bu nedenle, insani konulardaki çeşitli bunalımlara uyarlanmak için yapılmış bir anayasada yer almaktadır.”

*– John Marshall,
Yüksek Mahkeme Başkanı,
McKulloch-Maryland
davasına ilişkin karar,
1819*

1787'de ABD Anayasası taslağının hazırlandığı Bağımsızlık Salonu önünde toplanmış olan Philadelphia halkını gösteren, XVIII. yüzyılda yapılmış bir gravür.

Birleşik Devletler Anayasası, Amerikan hükümetinin temel belgesi ve ülkenin yüce yasasıdır. 200 yıldır hükümet kurumlarının evrimine yön vermiş ve siyasal istikrar, bireysel özgürlük, ekonomik gelişme ve toplumsal gelişmenin temelini oluşturmuştur.

Amerikan Anayasası dünyada yürürlükte bulunan en eski yazılı anayasadır ve dünya çevresinde pek çok diğer anayasa için de model oluşturmuştur. Anayasa, kalıcılığını sadeliğine ve esnekliğine borçludur. Başlangıçta, Atlantik kıyısındaki 13 çok farklı eyalette yaşayan dört milyon insanın yönetimi için bir çerçeve sağlamak üzere tasarlanmış olan anayasanın temel

hükümleri o kadar sağlam bir biçimde algılanmıştır ki, yalnız 27 değişiklikten geçerek, şimdi Atlantik'ten Pasifik Okyanusuna kadar yayılan daha da çok farklı 50 eyaletteki 260 milyondan fazla Amerikalının gereksinimini karşılamaktadır.

Anayasaya giden yol ne düz ne de kolay oldu. 1787'de bir taslak belge ortaya çıktı; fakat bu, ancak yoğun tartışmalar ve daha önce bir federal birlik konusunda altı yıl yaşanmış olan bir deneyimden sonra gerçekleşti. Şimdiki Birleşik Devletler'in doğu kıyısını oluşturan bölgede dizilmiş olan 13 İngiliz kolonisi 1776'da İngiltere'den bağımsızlıklarını ilan ettiler.

Bundan bir yıl önce, Büyük Britanya ile koloniler arasında, acılarıyla dolu altı yıl sürecek, bir savaş başladı. Savaş yarıdan sürerken – artık kendilerine Amerika Birleşik Devletleri adını veren – koloniler, onları bir ulus olarak birbirine bağlayan bir anlaşma kaleme aldılar. “Konfederasyon ve Sürekli Birlik Maddeleri” denilen anlaşma 1777'de bir eyaletler Kongresince kabul edildi ve Temmuz 1778'de resmen imzalandı. Maddeler, 13'üncü eyalet olan Maryland tarafından Mart 1781'de onaylanınca bağlayıcı hale geldi.

Konfederasyon Maddeleri, eyaletler arasında gevşek bir bağlantı kurdu ve çok sınırlı gücü olan bir federal hükümet oluşturdu. Savunma, kamu maliyesi ve ticaret gibi yaşamsal konularda federal hükümetin yetkisi eyalet yasama organlarının insafına bırakıldı. Bu, istikrara ya da güce yol açacak bir düzenleme değildi. Kısa bir süre sonra – altı yıldan az – Konfederasyon'un zaafı açıkça ortaya çıktı. Yeni ulus, siyasal ve ekonomik açıdan neredeyse karmaşa içinde kaldı. George Washington'un deyişiyle, 13 eyalet sadece “pamuk ipliğiyle” birleştirilmişlerdi.

Birleşik Devletler anayasası bu elverişli olmayan koşullar altında hazırlanmıştır. Şubat 1787'de, cumhuriyetin yasama organı olan Kıtasa Kongre, eyaletlere Maddeler'i gözden geçirip değiştirmek üzere Philadelphia'ya birer temsilci göndermeleri çağrısında bulundu. Anayasal ya da Federal Kurucu Meclis

25 Mayıs 1787'de, 11 yıl önce 4 Temmuz 1776'da Bağımsızlık Deklarasyonu'nun kabul edilmiş olduğu Bağımsızlık Salonu'nda toplandı. Temsilciler yalnız Konfederasyon Maddeleri'ni değiştirmeye yetkili oldukları halde, Maddeler'i bir yana atıp tümüyle yeni ve daha merkezileştirilmiş bir hükümet anayasası hazırlamaya başladılar. Yeni belge, Anayasa, 17 Eylül 1787'de tamamlandı ve 4 Mart 1789'da resmen kabul edildi.

Anayasa taslağını hazırlayan 55 temsilci arasında yeni ulusun belli başlı önderlerinin ya da Kurucu Ataların'ın pek çoğu da bulunmaktaydı. Onlar, geniş bir çıkarlar, geçmişler ve konular yelpazesinin temsilcilerini oluşturuyorlardı. Buna karşın, hepsi Anayasanın giriş bölümünde dile getirilen temel amaçlar üzerinde anlaştilar: “Biz Birleşik Devletler halkı, daha mükemmel bir birlik oluşturmak, adaleti sağlamak, iç huzuru korumak, ortak savunmayı gerçekleştirmek, genel gönenci geliştirmek ve kendimiz ve gelecek kuşaklar için özgürlüğün nimetlerini güvence altına almak amacıyla Amerika Birleşik Devletleri için bu Anayasayı kabul ediyor ve yaşama geçiriyoruz.”

KARMAŞIK BİR HALKI BİRLEŞTİRMEK

Anayasanın başta gelen amacı, halkın isteklerine doğrudan doğruya cevap verebilecek güçlü ve seçilmiş bir hükümet yaratmaktı. Öz yönetim kavramı Amerikalılar tarafından geliştirilmedi;

gerçekten, o sıralarda İngiltere’de bir ölçüde öz yönetim vardı. Ancak, dünya çevresindeki diğer hükümetlerle karşılaştırıldığında, Anayasanın Birleşik Devletler’de zorunlu kıldığı halk tarafından yönetim benzersiz ve hatta devrimciydi. Anayasanın kabul edildiği tarihte Amerikalıların özyönetim sanatında önemli bir deneyimleri bulunmaktaydı. Bağımsızlığın ilanından çok önce koloniler halkın denetlediği işleyen hükümet birimleriydi ve devrim başladıktan sonra – 1 Ocak 1776, 20 Nisan 1777 arasında – 13 eyaletten 10’u kendi anayasasını kabul etmişti. Eyaletlerin çoğunluğunda eyalet yasama organınca seçilmiş valiler vardı. Yasama organlarını ise halk seçmişti.

Bahis konusu özyönetime sahip eyaletler Konfederasyon Maddeleri ile birleştirilmek istenmişti. Buna karşın Anayasa, eyaletler arasındaki ilişkileri düzenleme konusunda büyük güce ve dış ilişkiler ve savunma gibi konularda tek sorumluluğa sahip güçlü bir merkezi ya da federal hükümet kurdu.

Merkeziliği kabullenmek çok kişi için zor oldu. Amerika’ya geniş ölçüde, dinsel ya da siyasal baskılardan olduğu kadar insanları yaşamlarında yeteneklerine ya da enerjilerine bakmaksızın belirli konumlara hapseden Eski Dünya ekonomik düzenlerinden de kaçmak için anavatanlarından ayrılan Avrupalılar yerleşmişti. Bu yerleşimciler için bireysel özgürlük çok değerliydi ve bireysel özgürlükleri kısıtlayabilecek

her güce – özellikle hükümet gücüne – kuşkuyla bakıyorlardı.

Yeni ulusun çok çeşitliliği aynı zamanda birlik önünde pek büyük bir engel oluşturuyordu. 18.yy Anayasası tarafından merkezi hükümetlerini seçme ve denetleme yetkisi verilen halk çok değişik kökenlerden oluşuyordu. Büyük çoğunluğu İngiltere’den gelmişti; fakat, İsveç, Norveç, Fransa, Hollanda, Prusya, Polonya ve daha pek çok ülke de Yeni Dünya’ya göçmen göndermişti. Dinsel inançları da değişikti ve çok kez bu inançlara bağlılık güçlüydü. Onlar, Anglikanlar, Katolikler, Kalvenistler, Hügenotlar, Lüteranlar, Kuakerler, Yahudilerdi. Ekonomik ve toplumsal açıdan Amerikalılar, toprak sahibi asil-lerden başlayıp Afrika’dan gelmiş esirlere ve borçlarını ödemekte olan sözleşmeli hizmetkârlara kadar değişen bir yelpazeye yayılıyorlardı. Ancak ülkenin temel direğini orta sınıf – çiftçiler, tüccarlar, motor ustaları, gemiciler, tersane işçileri, dokuyucular, marangozlar ve çok sayıda benzerleri – oluşturuyordu.

Amerikalılar o zamanlar, bugün de olduğu gibi, İngiliz Tahtı’ndan kopmanın akılcılığı konusuna varıncaya kadar – o da dahil – hemen hemen her konuda pek değişik görüşlere sahiptiler. Devrim sırasında İngiliz tahtına sadık olan – Muhafazakâr diye biliniyorlardı – pek çok kişi ülkeden kaçtılar ve genellikle doğu Kanada’ya yerleştiler. Geride kalanlar, Devrim’e direnişin nedenleri ve yeni Amerikan Cumhuriyeti’yle ne tür uzlaşmaya varılacağı konu-

larında kendi aralarında değişik görüşlere sahip bulunmalarına karşın, küçümsenmeyecek bir muhalefet geliştirdiler.

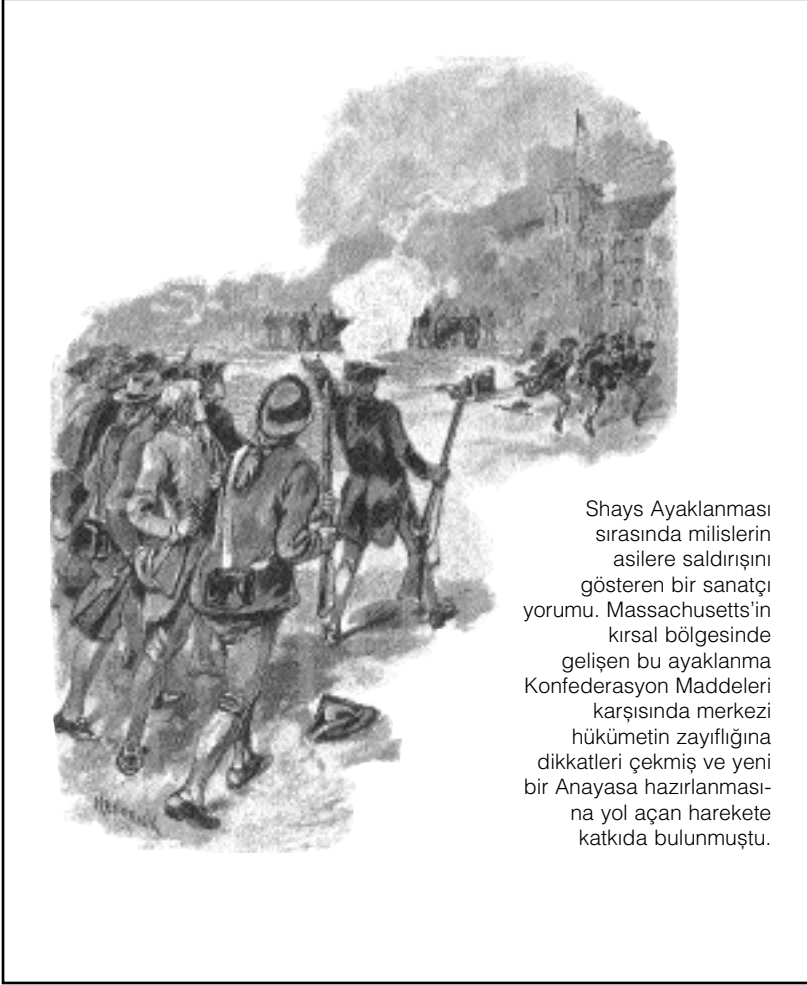
Geçtiğimiz iki yüzyıl boyunca Amerikan halkının çeşitliliği arttı, ancak ulusun temel birliği daha da güçlendi. Amerika, Atlantik kıyısında sıralanmış ilk 13 eyaletten başlayarak tüm kıta boyunca batıya doğru yayıldı. Bugün, en yenileri 1959’da katılmış bulunan Alaska ve Hawaii olmak üzere, 50 eyaleti kapsamaktadır. 19’uncu yüzyıl boyunca ve 20’ci yüzyıl içinde, sonu gelmeyen bir göçmen akımı yeteneklerini ve kültürel miraslarını büyüyen ulusa kattılar. Öncüler (Pioneers) doğuda Appalachian Dağlarını aştılar, kıtanın ortasındaki Mississippi Vadisine ve Büyük Düzlüklere (Great Plains) yerleştiler; sonra da Rocky Dağlarını aşarak ilk kolonicilerin yerleşmiş oldukları Atlantik kıyılarından 4,500 kilometre batıdaki Pasifik Okyanusu kıyılarına ulaştılar. Ulus yayıldıkça, ülkenin çok büyük doğal kaynaklar birikimi, geniş balta girmemiş ormanlar, zengin kömür, bakır, demir ve petrol yatakları, yeterli su gücü ve verimli topraklar herkesin gözleri önüne serildi.

Yeni ulusun zenginliği kendine özgü bir değişkenlik yarattı. Özel bölgesel ve ticari çıkar gurupları türedi. Doğu kıyısı armatörleri serbest ticareti savundular. Orta-batı üreticileri, büyüyen Birleşik Devletler piyasasındaki yerlerini güvence altında bulundurmak için

ithalat vergisi alınmasını talep ettiler. Çiftçiler düşük taşıma ücretleri ve yüksek ürün fiyatları, değirmenciler ve fırıncılar düşük tahıl fiyatları, demiryolu işleticileri elde edebilecekleri en yüksek navlunları istediler. New York’taki bankacıların, güneydeki pamuk üreticilerinin, Texas’taki hayvan çiftliği işleticilerinin ve Oregon’daki tomruk işletmesi sahiplerinin her birinin ekonomi ve hükümetin ekonomiyi düzenlemedeki rolü üzerinde farklı görüşleri vardı.

Anayasa ve onun yarattığı hükümetin sürekli görevi, tüm bu değişik çıkarları bir araya getirmek, ortak bir ortam yaratmak ve aynı zamanda tüm halkın temel haklarını korumaktır.

Günümüzdeki hükümetlerin işleminde izlenen karmaşıklıkla karşılaştırıldığında, çok daha az gelişmiş ekonomik koşullar altında dört milyon insanı yönetmek gerçekten kolay görülebilir. Fakat, Anayasanın yazarları o gün olduğu kadar gelecek için de temel atıyorlardı. Yalnız kendi yaşamları süresince değil gelecek kuşaklar için de işleyecek bir hükümet yapısı oluşturmak gerektiğini açıkça biliyorlardı. Bu nedenle Anayasaya, toplumsal, ekonomik ve siyasal nedenler gerektirdiğinde belgenin değiştirilmesini sağlayacak bir hüküm eklemişlerdi. Onaylandığından beri, Anayasada yirmi altı değişiklik yapılmıştır ve Anayasanın esnekliğinin onun en büyük güçlerinden biri olduğu kanıtlanmıştır. Böyle bir esneklik olmasaydı, 200 yıl önce kaleme alınmış bir belge-

Shays Ayaklanması sırasında milislerin asilere saldırısını gösteren bir sanatçı yorumu. Massachusetts'in kırsal bölgesinde gelişen bu ayaklanma Konfederasyon Maddeleri karşısında merkezi hükümetin zayıflığına dikkatleri çekmiş ve yeni bir Anayasa hazırlanmasına yol açan harekete katkıda bulunmuştur.

nin bugün Birleşik Devletlerde 260 milyon insanın ve her düzeydeki binlerce hükümet biriminin gereksinimlerini etkin bir biçimde karşılaması beklenebilir ve küçük kasabaların ve büyük kentlerin sorunlarına aynı güç ve kesinlikle uygulanamazdı.

Böylelikle Anayasa ve federal hükümet, yerel ve eyalet yönetimlerini de içeren hükümet piramidinin doruğunda yer almaktadır. ABD'deki uygulamaya göre, her hükümet düzeyi özellikle ona ayrılmış belirli yetkiler içeren geniş çaplı bir özerkliğe sahiptir. Değişik yönetim-

ler arasındaki uyuşmazlıklar mahkemelerce çözümlenir. Ancak, her hükümet düzeyinde aynı anda işbirliğini gerektiren ulusal çıkarlara ilişkin sorunlar da ortaya çıkabilir ve Anayasada böyle durumları düzenleyen hükümler de yer almaktadır. Amerikan devlet okulları genellikle yerel yönetimlerce eyalet çapındaki standartlara uygun olarak yönetilir. Fakat, okur yazarlık ve eğitim kazanımı yaşamsal bir ulusal çıkar gereği olduğu için federal hükümet de okullara yardım eder ve daha fazla eşit eğitim fırsatları sağlanmasına yönelik tekdüze standartlar uygular. İskân, sağlık ve sosyal yardım gibi başka alanlarda da hükümetin çeşitli düzeyleri arasında benzeri bir ortaklık vardır.

İnsan toplumunun hiçbir ürünü kusursuz değildir. Yapılan pek çok değişikliğe karşın Birleşik Devletler Anayasasında gelecekteki gerilim dönemlerinde açığa çıkacak aksaklıklar bugün de var olabilir. Yine de, iki asırdır süren büyüme ve rakipsiz gönenç, Amerikan hükümetinin temelini atmak için 1787 yazı boyunca çaba gösteren 55 kişinin ileri görüşlülüğünü kanıtlamıştır. Eski Birleşik Devletler Başsavcısı Archibald Fox şöyle demiştir: “Özgün Anayasayı hazırlayanlar yeteri kadar konuşup gereksiz laf etmeme dehasına sahip buldukları için Amerika'da yaşam her açıdan çok büyük değişikliklere uğramış olmakla birlikte anılan yasa günümüzde de bizlere iyi hizmet etmektedir.... Kurucu Meclis'te ana çizgileri belirlenen plan başarıya ulaştı-

ğı ve ulus hem maddesel açıdan hem ideallerinin gerçekleştirilmesi açısından büyüdüğü ve gönençe kavuştuğu için Anayasa da herhangi bir bireyin ya da bireyler topluluğunun elde edebileceğinin çok ötesinde bir büyüklük ve yetki kazanmıştır.”

ANAYASANIN KALEME ALINIŞI

1781'de Konfederasyon Maddeleri'nin kabulü ile yeni Anayasanın kaleme alınışı arasında geçen yıllar bir zayıflık, çekişme ve karışıklık dönemi oldu. Konfederasyon Maddeleri'nde, yasaları uygulayacak bir yürütme organına ve onları yorumlayacak bir ulusal mahkeme sistemine ilişkin hükümlere yer verilmemişti. Bir yasama Kongresi ulusal hükümetin tek organıydı; fakat, eyaletleri istemedikleri şeyleri yapmaya zorlayacak hiçbir gücü yoktu. Kuramsal olarak, savaş ilan edebilir ve bir ordu kurabilirdi; ancak, kararlaştıracağı sayıda kişiyi silah altına almaya ya da onları desteklemek için gerekli silah ve gereçleri sağlamaya hiçbir eyaleti zorlayamazdı. Faaliyetlerine para sağlamak için eyaletlere başvurmak zorundaydı; ama, eyaletleri federal bütçeye gerekli katkıyı yapmadıkları için cezalandıramazdı. Vergilendirmenin ve gümrük tarifelerinin denetimi eyaletlere bırakılmıştı ve her eyalet kendi parasını basabilirdi. Eyaletler arasındaki anlaşmazlıklarda – eyalet sınırları üzerine pek çok anlaşmazlık vardı – Kongre arabulucu ve yargıç rolünü üstleniyordu, ama kararlarının kabul edilmesini eyaletlerden isteyemezdi.

Sonuç hemen hemen tam bir kargaşaydı. Vergi toplama gücü olmayan federal hükümet borca battı. 13 eyaletten 7'si, gazilerin maaşlarını ve kredi aldıkları pek çok kişiye borçlarını ödeyebilmek, küçük çiftçilerin büyük tarım işletmesi sahiplerine olan borçlarını karşılayabilmek amacıyla çok sayıda, nominal değeri yüksek ancak gerçek satın alma gücü düşük, kâğıt para bastılar.

Buna karşın, Massachusetts yasama organı çok sıkı bir para denetimi ve yüksek vergiler uyguladı; bu da, eski bir Devrim Savaşı yüzbaşısı olan Daniel Shays'ın önderliğinde küçük bir çiftçiler ordusu kurulmasına yol açtı. Kongre binasını teslim almak için harekete geçen Shays ve diğerleri, icra işlemlerinin durdurulmasını ve haksız ipoteklerin kaldırılmasını istediler. Ayaklanmayı bastırmak için askerlere baş vuruldu, ancak federal hükümet durumun farkındaydı.

Tekdüze ve istikrarlı bir para olmayışı eyaletler arasındaki ve diğer ülkelerle olan ticareti de baltaladı. Kağıt paranın değeri eyaletten eyalete değişmekle kalmadı, New York ve Virginia gibi bazı eyaletler, limanlarına diğer eyaletlerden gelen ürünlerden gümrük resmi almaya başladılar ve bu da misillemelelere yol açtı. Federal maliye yöneticisinin yaptığı gibi eyaletler de “kamu kredimiz tükendi” diyebilirlerdi. İngiltere'den şiddet kullanarak ayrılan yeni bağımsızlığına kavuşmuş eyaletler artık İngiltere limanlarında özel işlem görmüyorlar ve bu da sorunlarını daha fazla

arttırıyordu. Büyükelçi John Adams 1785'te bir ticaret anlaşması için görüşmeler yapmaya çalıştığında İngilizler, eyaletlerin bu anlaşmayla tek tek bağlı olmayacaklarını ileri sürerek bu isteği reddetti. İngilizler, devrim sırasında el konulan taşınmaz mallar karşılığında para ödemedikleri için de Amerikalılara ayrıca kızgınlardı.

Politikasını askeri güçle destekleyemeyen zayıf bir merkezi hükümet, kaçınılmaz olarak dış ilişkilerinde de zorlanıyordu. İngilizler, 1783 tarihli barış antlaşmasında söz verdikleri halde, yeni ulusun Kuzey Batı Toprakları'ndaki kalelerinde ve ticaret merkezlerinde bulundurdukları askerlerini çekmeyi redd ediyorlardı. Daha da kötüsü, kuzey sınırındaki İngiliz subayları ve güneydeki İspanyol subayları, Amerikalı yerleşimcilere saldırımları için çeşitli Kızılderili kabilelerine silah sağlıyorlardı. Florida ve Louisiana ile Mississippi Nehri'nin batısındaki tüm toprakları denetimleri altında bulunduran İspanyollar ayrıca Batılı çiftçilerin ürünlerini göndermek için New Orleans limanını kullanmalarına da izin vermiyorlardı.

Genç ulusun belirli bölgelerinde gönençin yeniden görülmeye başladığını gösteren belirtiler olsa da, iç ve dış sorunlar büyümesini sürdürdü. Merkezi hükümetin, sağlıklı bir maliye uygulaması kuracak, ticareti düzenleyecek, antlaşmalara uyulmasını zorlayacak ya da gerektiğinde dış muhaliflere karşı askeri baskı uygulayacak kadar gücü

Amerikalı ressam Henry Bacon'un bir tablosundan yapılan bu alıntıda Benjamin Franklin (yüzü izleyiciye dönük, oturuyor) Philadelphia'daki evinde Alexander Hamilton ve diğer bazı kimselerle ABD Anayasasını tartışırken görülüyor.

bulunmadığı giderek daha belirgin oluyordu. Çiftçilerle tüccarlar, alacaklılarla borçlular ve eyaletlerin kendi aralarındaki iç ayrılıklar giderek şiddetleniyordu. Çiftçilerin çaresizlik içinde gerçekleştirdiği 1786 Shays Ayaklanması'nın daha yeni bastırılmış olduğu ve henüz belleklerde canlı kaldığı günlerde, George Washington şu uyarıda bulundu: “Her eyalet, bir kıvılcımın ateşleyebileceği yanıcı maddelerle dolu.”

Bu olası felaket duygusu ve köklü değişiklik gereksinimi, 25 Mayıs 1787'de görüşmelere başlamış olan Kurucu Meclisi meşgul ediyordu. Tüm

temsilciler, Konfederasyon Maddeleri ile kurulmuş olan iktidarsız Kongre'nin yerine, geniş kapsamlı yaptırım güçleriyle donatılmış etkin bir merkezi hükümetin geçmesi gerektiğine inanıyorlardı. Görüşmelerin başlangıcında temsilciler yeni hükümetin, her biri diğer ikisininkini dengeleyecek belirgin bir güce sahip üç ayrı organdan – yasa, yargı ve yürütme – oluşması üzerinde anlaşmaya vardılar. Ayrıca yasama organının, İngiliz Parlamentosu gibi iki meclisli olması da kararlaştırıldı.

Ancak bu aşamadan sonra, zaman zaman Kurucu Meclis toplantısının kesilmesi ve bir anayasa kaleme

Philadelphia'lı Gouverneur Morris Anayasaya son şeklini veren komiteye başkanlık etti.

alınmadan görüşmelerin sona ermesi tehdidini yaratan büyük görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Büyük eyaletler yasama organında orantılı temsil lehinde tutum takındılar: her eyalet nüfusuyla orantılı oy gücüne sahip olmalıydı. Diğerlerinin üstünlük sağlamasından korkan küçük eyaletler tüm eyaletler için eşit temsil üzerinde ısrar ettiler. Sorun “Büyük Uzlaşma” ile çözümlendi ve Kongre'nin bir meclisinde her eyalete eşit temsil, diğerinde de orantılı temsil hakkı tanındı. Senato'da her eyaletin iki sandalyesi olacaktı. Temsilciler

Meclisi'ndeysse sandalye sayısı nüfusa bağlı kalacaktı. Çoğunluğun isteklerini daha iyi yansıttığı düşünüldüğünden, federal bütçe ve gelirlere ilişkin tüm yasama gücü Temsilciler Meclisi'ne verildi.

Büyük Uzlaşma büyük ve küçük eyaletler arasındaki ayrılığı sona erdirdi; ama, uzun yaz boyunca pek çok başka uzlaşmalara da varıldı. Halka çok fazla güç verilmesinden korkan bazı temsilciler federal yetkililerin dolaylı yoldan seçilmesini savundular; diğerleri olabildiğince yaygın bir seçmen tabanı istediler. Bazıları batıdaki toprakların giderek eyalet olmasına karşı çıktılar; diğer bazıları ulusun gelecek

gücünün Appalachian Dağları'nın ardındaki bakır topraklarda yattığı görüşünü ileri sürdüler. Dengelenmesi gereken bölgesel çıkarlarla, başkanın görev süresi, gücü ve seçim sistemi konusunda uzlaştırılması gereken farklı görüşlerle, federal yargının rolüne ilişkin birbiriyle çatışan fikirlerle karşılaşıldı.

Kurucu Meclis'e katılan temsilcilerin erdemli kişiler olmaları sayesinde uzlaşma kolaylıkla sağlandı. Amerikan Devrimi önderlerinden pek azı orada

yoktu. Thomas Jefferson ve John Adams – ki ikisi de gelecekte başkanlık yapacaklardı – Fransa ve İngiltere'de Amerikan elçileri olarak görevdeydiler; John Jay, Konfederasyon'un dışişleri bakanı olarak çalışıyordu. Samuel Adams ve Patrick Henry'nin de aralarında bulunduğu birkaçı ise, mevcut hükümet yapısının sağlıklı olduğuna inandıkları için, katılmamayı yeğlemişlerdi. Katılanlar arasındaki en ünlü kişi, hiç kuşkusuz, Kurucu Meclis'e başkanlık yapan, Devrim kahramanı George Washington'du. Akıllı ihtiyar, fen bilimci, bilgin, diplomat Benjamin Franklin de toplantıdaydı. Virginia'dan James Madison, Pennsylvania'dan Gouverneur Morris ile New York'lu genç ve parlak avukat Alexander Hamilton gibi kalburüstü kişiler de toplantıya katılmışlardı.

Henüz 20–30 yaşlarındaki en genç temsilciler bile daha o günlerde erdemli siyasal ve aydın kişiliklerini sergilediler. Paris'teki Thomas Jefferson, Londra'ya John Adams'a gönderdiği bir mektupta, “Bu gerçekten bir yarıtanrılar toplantısı” diye yazmıştı.

Anayasaya sokulan fikirlerin bazıları yeniydi; fakat, pek çoğu İngiliz hükümet geleneklerinden ve 13 koloninin öz yönetim konusundaki deneyimlerinden alınmıştı. Bağımsızlık Bildirgesi, temsilcilerin akıllarını öz yönetim ve temel insan haklarının korunması fikirlerine bağlı tutan önemli bir yol göstericiydi. Montesquieu ve Locke gibi

Avrupalı politika filozoflarının yazıları da bu çalışmalarda etkili olmuştu.

Temmuz sonlarında, üzerinde anlaşmaya varılmış olan konulara dayalı bir belge taslağı kaleme almak üzere bir komite atandı. Bir ay daha süren tartışmalar ve arıtmalar sonrasında, Gouverneur Morris başkanlığındaki ikinci bir komite belgeye son biçimini verdi ve 17 Eylül'de imzaya sundu. Temsilcilerin tümü varılan sonuçtan mutlu değillerdi. Bazıları törenden önce ayrıldılar; kalanlardan üçü, Virginia'dan Edmund Randolph ile George Mason ve Massachusetts'ten Elbridge Gerry ise belgeyi imzalamayı reddettiler. İmza atan 39 temsilciden belki de hiç biri belgeyi tümüyle doyum bulmamış ve onların görüşleri Benjamin Franklin tarafından beceriyle özetlenmişti: “Anayasanın şu anda onaylamadığım birkaç bölümü var; ama onları asla onaylamayacağıma emin değilim.” Buna karşın anayasayı onayladı: “çünkü, daha iyi bir belge beklemiyordum ve çünkü, bunun en iyi belge olmadığına da emin değilim.”

ONAYLAMA: YENİ BİR BAŞLANGIÇ

Artık onaylamaya, yani en az dokuz eyalet tarafından kabule giden çetin yol açılmıştı. İlk harekete geçen Delaware oldu ve onu hemen New Jersey ve Georgia izledi. Pennsylvania ve Connecticut'ta onay rahat bir çoğunlukla gerçekleşti. Massachusetts'te büyük tartışmalar yapıldı. Bu eyalet, sonunda aralarında din, ifade, basın ve toplantı özgürlükleri de bulunan belirli temel

WASHINGTON VE FEDERAL KURUCU MECLİS

George Washington Kıta Ordusu Başkomutanı üniformasıyla.

birliklerini Birleşik Devletler'e bağlılık yemini etmeye iknaya çalıştığını anımsıyordu. Bu çabalarına, "Bizim ülkemiz New Jersey'dir" diyerek karşı çıkmışlardı. Toplantılara ara verildiği bir sırada Washington, eyaletlerin genel amaca katkıda bulunmaktan çekinmeleri yüzünden birlikleriyle beraber zor bir kış geçirmiş oldukları, Pennsylvania'daki Valley Forge devrim savaşı alanına geri döndü.

Toplantı sona erip onaylama süreci başladığı zaman Washington suskunluğuna son verdi ve doğduğu eyalet olan Virginia'daki çok sayıda muhalifin tutumlarını değiştirmeye ikna edilmesine katkıda bulunarak anayasaya güçlü destek sağladı. Eleştirilenlerin, daha sonra Anayasaya Temel Haklarla İlgili İlk Ek'e dönüşen, bir Haklar Bildirgesi ortaya koymadıkları etkinliklerini anladi. Aynı zamanda, Federalist Yazılar'da Anayasayı destekledikleri için James Madison ve Alexander Hamilton'u övdü ve onlar hakkında "hükümet bilimine yeni bir ışık saçtılar; insanın haklarını eksiksiz ve adil bir biçimde tartıştılar ve bu hakları kalıcı bir izlenim yaratacak şekilde açık ve etkin olarak anlattılar" diye yazdı.

Kurucu Meclis'in toplanması için yeterli sayıda delege Philadelphia'ya gelince George Washington oybirliğiyle başkanlığa seçildi. Deneysizliğini ileri sürerek bu onuru isteksizce kabul etti. Konuşmasında ilk sözleri üyelerin onur ve idealizmine yönelik oldu: "Akıllı ve namuslu kişilerin kullanabileceği bir standart yaratalım."

Başkan olarak Washington, kararlı, kibar ama sakindi; toplantının son gününe değin görüşmelere katılmadı. Maddi ve manevi yönden o denli etkileyici oldu ki, bir delege "Washington, karşısında hayranlık duyduğum tek kişidir" demişti.

Washington'un güçlü bir Birlik'i desteklemesinin kökleri, Amerikan Devrimi sırasında Kıta Ordusu Başkomutanlığı'nı yaptığı sırada edindiği deneyime dayanıyordu. New Jersey'li

sayfa 15' den devam

hakların sağlanmasını; sürekli bir ordu yerine bir milis gücü kurulmasını; jüri tarafından yargılanmayı; ve haksız ara-maların ve tutuklamaların önlenmesini güvence altına alacak 10 değişiklik yapılması koşuluyla onayını verdi. Çok sayıda eyalet de benzeri koşullar ileri sürdüler ve 10 düzeltme – günümüzde Anayasaya Temel Haklarla İlgili İlk Ek olarak biliniyor – 1791'de Anayasaya eklendi.

Haziran 1788 sonlarında Maryland, South Carolina ve New Hampshire de kabul ettiler ve dokuz eyalet tarafından onaylanma koşulu yerine getirilmiş oldu. Yasal olarak Anayasa yürürlükteydi. Fakat, iki güçlü ve önemli eyalet – New York ve Virginia – henüz karar vermemişlerdi, ve iki küçük eyalet olan North Carolina ile Rhode Island da kararsızlardı. En azından New York ve Virginia'nın onayı olmadıkça Anayasanın zayıf temeller üzerinde kalacağı açıktı.

Virginia'da görüş ayrılıkları çok derindi; ancak, George Washington'un kabul lehinde konuşmalarının etkisiyle, eyalet meclisi küçük bir farkla 26 Haziran 1788'de onayını verdi. New York'ta, Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay birlikte çalışarak Anayasa lehinde çarpıcı bir dizi yazılı görüş – *Federalist Yazılar* – yayınladılar ve 26 Temmuzda çok az bir farkla olumlu oy sağladılar. Kasım'da North Carolina'nın onayı geldi. Rhode Island, küçük ve zayıf bir eyalet olarak büyük ve güçlü bir cumhuriyet tarafından

çevrelenmiş konumunu savunamayacak duruma geldiği 1790'a kadar direndi.

Virginia ve New York'un onayı alınır alınmaz hükümeti kurma süreci başladı. 13 Eylül 1788'de, Kongre yeni hükümetin merkezi olarak New York kentini seçti. Ocak 1789'un ilk Çarşamba günü, başkanlık için oy kullanılacak ikinci seçmenlerinin belirlenmesini, Şubatın ilk Çarşamba günü, ikinci seçmenlerin bir başkan seçmelerini ve Martın ilk Çarşamba günü de, yeni Kongre'nin ilk oturumunun yapılmasını kararlaştırdı.

Her eyaletin yasama organı, Anayasa uyarınca, başkanlık ikinci seçmenleri gibi, temsilcilerin ve senatörlerin de nasıl seçileceklerine karar verme gücüne sahipti. Bazı eyaletler doğrudan halkın, birkaçı yasama organının seçim yapmasını isterken, bazıları da bu iki sistemin bir karışımını yeğledi.

Rekabetin şiddeti karşısında, yeni anayasa uyarınca ilk seçimlerin yapılmasında gecikmeler olması kaçınılmazdı. Sözgelimi, New Jersey doğrudan seçimler yapılmasına karar vermiş, ancak kapanma saatini belirlemediği için sandıklar üç hafta açık kalmıştı.

Anayasanın tam ve kesin uygulanması na 4 Mart 1789'da başlanması kararlaştırılmıştı. Fakat bu tarihe kadar, 59 temsilciden sadece 13'ü ve 22 senatörden de sadece sekizi New York kentine gelmişlerdi. (North Carolina ve Rhode Island'a ayrılan sandalyeler, bu

eyaletler Anayasayı onaylayıncaya kadar doldurulamadı.) Sonuçta, Temsilciler Meclisi'nde 1 Nisan ve Senato'da da 6 Nisanda toplantı yeter sayısı sağlandı. Bundan sonra iki meclis ikinci seçmenlerin oylarını saymak için ortak bir toplantı yaptı.

George Washington'un ilk başkanlığa ve Massachusetts'ten John Adams'ın Başkan Yardımcılığına oy birliğiyle seçilmeleri şaşırtıcı olmadı. Adams 21 Nisan ve Washington da 23 Nisanda New York'a geldiler. 30 Nisan 1789'da ant içerek göreve başladılar. Böylece yeni hükümetin kurulması işi tamamlandı. Dünyadaki ilk cumhuriyetin ayakta tutulması görevi artık başlamıştı.

YÜCE YASA OLARAK ANAYASA

Birleşik Devletler Anayasası kendisini "ülkenin yüce yasası" olarak tanımlar. Bu hükümden, eyalet anayasaları ya da eyalet meclisleri ya da ulusal Kongre tarafından yapılan yasalar federal Anayasa'yla çatışırsa onların hiçbir gücü olmayacağı anlaşılır. İki yüzyıl boyunca Yüksek Mahkeme tarafından verilmiş olan kararlar, bu anayasal üstünlük doktrinini irdelemiş ve güçlendirmiştir.

Nihai yetki, isterlerse Anayasayı tadil ederek temel yasayı değiştirebilecek ya da – en azından kuramsal açıdan – yenisini hazırlayabilecek olan Amerikan halkına verilmiştir. Ancak halk bu yetkiyi doğrudan doğruya kullanmaz. Günlük hükümet işlerini, seçilmiş ya

da atanmış kamu görevlilerine devreder. Kamu görevlilerinin gücü sınırlıdır. Kamuya ilişkin çalışmaları Anayasa ve Anayasaya uygun biçimde yapılmış olan yasalara uymalıdır. Seçilmiş görevliler belirli aralıklarla yeniden seçime girmek zorundadırlar ve çalışmaları böylelikle yoğun kamu denetimine bağlı olur. Atanmış görevliler, onları atanmış olan kişi ya da kuruluşun isteğine uygun biçimde hizmet verirler ve çalışmaları yetersiz bulunursa görevden alınabilirler. Bu uygulamanın istisnası, başkan tarafından, politik yükümlülük ya da etkilerden arınmış olmaları için, yaşam boyu görevlendirilen Yüksek Mahkeme üyeleriyle diğer federal yargıçlardır.

Genelde Amerikan halkı arzularını seçim sandığı aracılığıyla ortaya koyar. Ancak Anayasa, aşırı kötü davranma ya da görevi kötüye kullanma durumlarında, kamu görevlilerinin meclis soruşturması yoluyla görevden alınmalarını sağlayan bir hüküm getirmiştir. Madde II, Bölüm 4 şöyledir: Başkan, Başkan Yardımcısı ve Birleşik Devletler'in tüm kamu görevlileri, vatana ihanet, rüşvet ya da başka ağır suçlar ve kabahatle suçlanır ya da mahkum olurlarsa, görevden alınırlar.

Meclis soruşturması, bir hükümet görevlisinin bir yasama organı tarafından kötü davranışla suçlanmasıdır; genellikle düşünüldüğü gibi, bu suçlardan mahkûm edilmesi anlamına gelmez. Anayasada belirtildiği gibi, Temsilciler Meclisi bir meclis soruşturması yasa

taslağını onaylayarak, kötü davranış suçlamasında bulunmalıdır. Bundan sonra, suçlanan görevli, Yüksek Mahkeme başkanının başkanlığında Senato'da yargılanır.

Ağır bir önlem olduğu düşünülen meclis soruşturması, Birleşik Amerika'da pek ender durumlarda uygulanmaktadır. Temsilciler Meclisi 1797'den beri, 16 federal görevli (iki başkan, bir kabine üyesi, bir senatör, bir Yüksek Mahkeme üyesi ve on bir federal yargıç) hakkında meclis soruşturması kararı almıştır. Senato, bu görevlilerden, hepsi de federal yargıç olan 7'sini mahkûm etmiştir.

1868'de Başkan Andrew Johnson hakkında, yenilmiş bulunan Konfederasyon eyaletlerine İç Savaş sonrasında uygun davranılmasına ilişkin sorunlar nedeniyle meclis soruşturması kararı alınmıştı. Fakat Senato'da, mahkûmiyet için gerekli üçte iki çoğunluktan bir oy eksik çıktı ve Johnson görev süresini tamamladı. 1974'te Watergate olayı sonucu Temsilciler Meclisi Yargı Komitesi meclis soruşturması kararı alınması önerisinde bulununca, Başkan Richard Nixon, Temsilciler Meclisi Genel Kurulu meclis soruşturması yasa taslağı üzerinde oylamaya baş vuramadan önce görevinden istifa etti.

Temsilciler Meclisi 1998'de Başkan Bill Clinton hakkında, bir cinsel ilişki olayını örtbas etmeye teşebbüs amacıyla yalan şahitlik yapmak ve adaleti engellemek suçlamasıyla meclis so-

ruşturması açılmasına karar verdi. Yargılama sonucu Senato, 55'e karşı 45 oyla yalan şahitlikten suçsuzluk kararı vererek ve adaleti engelleme suçlamasında 50'ye karşı 50 oy kullanarak başkanı akladı. Başkanın görevine son verilmesi için her bir suçlamada 67 oyla suçlu bulunması gerekiyordu.

Hükümet İlkeleri

Anayasa ilk kabul edildiği günden beri pek çok bakımdan değişmiş olmakla birlikte, temel ilkeleri 1789'da olduğu gibi bugün de aynı kalmıştır:

□ Hükümetin üç temel organı birbirinden ayrı ve bağımsızdır. Bunlardan her birine verilmiş olan güç diğer ikisinin gücüyle duyarlı bir biçimde dengelenmiştir. Her bir organ diğerlerinin olası aşırılıklarını durdurma görevi taşır.

□ Anayasa, onun hükümleri uyarınca hazırlanmış olan yasalar ve başkan tarafından yapılmış ve Senato'ca onaylanmış antlaşmalar ile birlikte diğer tüm yasaların, yürütme kararlarının ve yönetmeliklerin üstündedir.

□ Tüm insanlar yasalar önünde eşittir ve onların eşit koruması altındadır. Tüm eyaletler eşittir ve hiç biri federal hükümetten özel davranış bekleyemez. Anayasa sınırları içinde her eyalet diğerlerinin yasalarını tanımak ve onlara saygı göstermek zorundadır. Eyalet hükümetleri, federal hükümet gibi, demokratik yapıda olmalı ve nihai yetki halka ait bulunmalıdır.

□ Halk, ulusal hükümetin yapısını Anayasanın kendisinde tanımlanan yasal yollarla değiştirebilme hakkına sahiptir.

Değiştirmeye İlişkin Hükümler

Anayasanın hazırlayıcıları, eğer kalıcı olması ve ulusun büyümesine ayak uydurması isteniyorsa, onun zaman zaman değiştirilmesi gerektiğini açıkça anlamışlardı. Değiştirme sürecinin kötü düşünülmüş ve aceleyle getirilmiş girişimlere yol açacak biçimde kolay olmaması gerektiğinin de farkındaydılar. Aynı nedenle, halkın çoğunluğunca arzulanan bir girişimin bir azınlık tarafından durdurulmamasının garantilenmesini de istemişlerdi. Vardıkları çözüm, Anayasanın değiştirilebilmesi için ikili bir süreç uygulamasını getirmek oldu.

Kongre, her iki mecliste üçte ikilik bir oy çoğunluğuyla bir değişiklik süreci başlatabilir. Diğer yandan, eyaletlerin üçte ikisinin yasama organları, Kongre'nin değişiklikleri görüşmek ve taslaklar hazırlamak için ulusal bir toplantı çağrısı yapmasını isteyebilirler. Her iki durumda da, değişikliklerin yürürlüğe girmeden önce eyaletlerin dörtte üçü tarafından kabul edilmesi gereklidir.

Anayasanın kendisinin doğrudan doğruya değiştirilmesi sürecinin yarı sıra, hükümlerinin uygulanması da yargı yorumu yoluyla değiştirilebilir. Cumhuriyet tarihinin başlarında 1803 yılında bir dönüm noktası oluştu-

ran *Marbury-Madison* davasında Yüksek Mahkeme, Mahkemenin Kongre kararlarını yorumlama ve onların Anayasaya uygunluğunu karara bağlama gücünü yaratan, yargı incelemesi doktrini benimsedi. Doktrin ayrıca, Anayasanın çeşitli bölümlerinin değişen yasal, siyasal, ekonomik ve toplumsal koşullara uygulamasını yorumlama gücünü de Mahkeme'ye vermektedir. Yıllar boyunca, Anayasanın kendisinde önemli bir değişiklik yapılmadan, radyo ve televizyonla ilgili hükümet düzenlemelerinden ceza davaları sırasında suçlananların haklarına kadar değişen konularda bir dizi Mahkeme kararı, anayasa hükümlerinin gücünü değiştirici etki yaratmıştır.

Temel yasa hükümlerinin uygulanmasını ya da değişen koşullara uydurulmasını sağlamak için Kongre tarafından kabul edilen yasalar, Anayasanın anlamını genişletmekte ve ince değişiklikler yapmaktadır. Bir dereceye kadar, federal hükümetin çok sayıda organı tarafından çıkarılan yönetmelik ve tüzükler de aynı etkiyi gösterebilir. Fakat mahkemelere göre, her iki halde de temel ölçü bu gibi yasaların ve kuralların Anayasadaki beklentilere uyup uymadığıdır.

Anayasaya Temel Haklarla İlgili İlk Ek

Anayasa 1789'dan beri 27 kez değiştirilmiştir ve gelecekte daha başka değişiklikler yapılması olasıdır. En geniş kapsamlı değişiklikler Anayasanın kabulünden sonraki iki yıl içinde gerçek-

leştirilmiştir. Bu dönemde, toplu olarak Temel Haklarla İlgili İlk Ek diye bilinen ilk 10 değişiklik eklenmiştir. Bunlar Eylül 1789'da Kongre tarafından blok halinde kabul edilmiş ve 1791 sonuna kadar 11 eyaletçe onaylanmıştır.

Anayasaya karşı ilk direnişler federal birliğin güçlendirilmesine karşı çıkanlardan değil, bireylerin haklarının belirgin bir biçimde saptanmasını isteyen devlet adamlarından geldi. Bunlardan biri, Anayasaya Temel Haklarla İlgili İlk Ek'in bir öncüsü olan Virginia Haklar Bildirgesi'nin yazarı George Mason'du. Kurucu Meclis'e katılan temsilcilerden olan Mason, bireysel hakların yeterince güvence altına alınmadığını düşündüğü için belgeyi imzalamayı reddetti. Gerçekten, Mason'un bu muhalefeti neredeyse Virginia'nın onayını engelleyecekti. Daha önce belirtildiği gibi, benzeri düşünceler nedeniyle Massachusetts de onayını bireysel haklara ilişkin belirli güvence-ler getirilmesi koşuluna bağladı. İlk Kongre toplandığında bu gibi değişikliklerin kabulü konusunda hemen hemen tam bir görüş birliği vardı ve Kongre bunları kaleme almakta zaman yitirmedi.

Bu değişiklikler bugün de iki yüzyıl öncesinde kaleme alındıkları biçimiyle yürürlükte. Birincisi, ibadet, düşünüldüğünü açıklama ve basın özgürlüklerini, barışçı toplantı hakkını ve yanlışlıkların düzeltilmesi için hükümete dilekçe verme hakkını güvence altına

almaktadır. İkincisi, vatandaşların silah taşıma hakkını güvence altına almaktadır. Üçüncüsü, mal sahibinin izni olmadıkça, askeri birliklerin evlerde barındırmayacakları hükmünü getirmektedir. Dördüncüsü, haksız aramalara, tutuklamalara ve mala el konulmasına karşı güvence sağlamaktadır.

Bunlardan sonra gelen dört değişiklik yargı kurallarına ilişkindir: Beşinci değişiklik, büyük jüri tarafından suçlanmadıkça, bir ağır suçtan yargılanmayı yasaklamaktadır. Aynı suç nedeniyle tekrar tekrar yargılanmayı engellemekte, yasal gerekler yerine getirilmeden cezalandırılmayı yasaklamakta ve suçlanan kişinin kendi aleyhinde tanıklık etmeye zorlanamayacağını hükme bağlamaktadır. Altıncısı, ceza gerektiren suçlar için süratle açık yargılama yapılmasını güvence altına almaktadır. Bu değişiklik, ön yargısız bir jüri tarafından yargılanmayı gerekli kılmakta, sanığın avukat tutma hakkını hükme bağlamakta, tanıkların yargılamaya katılmak ve sanığın önünde ifade vermek zorunda olmalarını sağlamaktadır. Yedincisi, 20 ABD dolarını aşan tüm hukuk davalarının bir jüri tarafından görülmesini güvence altına almaktadır. Sekizincisi, aşırı kefalet ya da ceza saptanmasını ve acımasız ya da olağan dışı ceza uygulanmasını yasaklamaktadır.

10 değişiklikten son ikisi anayasal yetkiye ilişkin çok genel açıklamalar taşımaktadır. Dokuzuncu değişiklik, bireysel haklar sıralamasının sınırlı

olmasının düşünülmediğini; halkın Anayasada açıkça yazılmamış başka hakları da olduğunu belirtmektedir. 10'uncu değişiklik, Anayasanın federal hükümete vermediği ya da eyaletlere yasaklamadığı yetkilerin, eyaletlere ya da halka tanınacağı hükmünü getirmektedir.

Bireysel Özgürlükler İçin Yaşamsal Koruma

Federal hükümetin oluşturulması konusunda Anayasaya yansıtılan deha, Birleşik Devletler'e iki yüzyıl boyunca olağanüstü bir istikrar sağlamıştır. Temel Haklarla İlgili İlk Ek ve onu izleyen değişiklikler, temel insan haklarından yararlanma konusunda sağlanması olası görülen tüm fırsatların Amerikan halkına tanınmasını güvence altına almıştır.

Ulusal bunalım günlerinde, ulusal güvenlik nedeniyle, bu hakları askıya almayı denemek hükümetlere çekici görünür. Birleşik Devletler'de bu gibi önlemlere her zaman pek istenmeden ve en duyarlı güvenceler sağlanarak baş vurulmuştur. Sözcüleri savaş sırasında, Birleşik Devletler'le yabancı ülkeler arasındaki posta hizmetlerine ve özellikle cepheden ülkeye gönderilen mektuplara sansür uygulanması gerekmiştir. Fakat, anayasal adil yargılanma hakkı savaş günlerinde bile kaldırılmamıştır. Suçlanan kişilere – ki bunlar arasında casusluk, sabotaj ve başka zararlı faaliyetlerde bulunmakla suçlanan düşman ülke vatandaşları da vardır – kendilerini savunma hakkı

tanınır ve Amerikan kuralları uyarınca, suçlu oldukları kanıtlanıncaya değin suçsuz oldukları kabul edilir.

Anayasada Temel Haklarla İlgili İlk Ek'ten sonra yapılan değişiklikler çok yaygın konuları içermektedir. Bunlar arasında en geniş kapsamlılardan biri olan ve 1868'de onaylanan 14'üncü değişiklik, vatandaşlığın açık ve basit bir tanımı sağlanmış ve yasalar karşısında eşit işlem görme güvencesi daha genişletilmiş bir biçimde yinelenmiştir. 14'üncü değişiklik, temelde, Temel Haklarla İlgili İlk Ek'in sağladığı güvenceleri eyaletlere uygulamıştır. Diğer değişikliklerle, ulusal hükümetin yargı gücü kısıtlanmış; başkanın seçilme sistemi değiştirilmiş; kölelik yasaklanmış; ırk, renk, cinsiyet ya da geçmişteki kölelik nedenleriyle oy hakkının reddine karşı güvence sağlanmış; kongrenin vergi koyma yetkisi gelirlere de yayılmış; ve Birleşik Devletler senatörlerinin halk tarafından doğrudan seçilmesi uygulamaya konulmuştur.

En son değişiklikler arasında, başkanın görev süresini iki dönemle kısıtlayan 22'nci; Washington, D.C.'de yaşayanlara oy kullanma hakkı tanıyan 23'üncü; seçim vergisi ödememeleri halinde bile vatandaşlara oy kullanma hakkı veren 24'üncü; dönem ortasında boşalması durumunda başkan yardımcılığı makamının doldurulmasını sağlayan 25'inci; oy kullanma yaşını 18'e indiren 26'ncı ve ABD senatörlerinin ve Temsilciler Meclisi üyelerinin maaşlarını düzenleyen 27'nci değişiklikler bulunmaktadır.

Yirmiyedi değişiklikten çoğunun bireysel vatandaşlık ve siyasal özgürlüklerin genişletilmesi konusundaki sürekli çabalardan kaynaklanması; buna karşın pek azının Philadelphia'da 1787'de tasarlanmış olan temel hükümet yapısını güçlendirmeye yönelik bulunması önem taşımaktadır.

FEDERAL DÜZEN

Anayasayı hazırlayanların açıkça belirtilmiş birkaç görüşü vardı. Bunları, temel belgenin giriş bölümünde 52 sözcükten oluşan altı maddede olağanüstü bir açıklıkla dile getirdiler.

“...Daha Mükemmel Bir Birlik Oluşturmak İçin”

“Daha mükemmel bir Birlik” kurmak, 1787'de 13 eyaletin karşı karşıya bulunduğu en açık sorundu. Hemen hemen her birliğin Konfederasyon Maddeleri çerçevesinde varlığını sürdüren birlikten daha çok mükemmel yakın olacağı pek açıktı. Ancak, bunun yerini alacak bir başka yapıyı geliştirmek için çok önemli tercihler yapılması gerekiyordu. Tüm eyaletler 11 yıl önce İngiltere'den ayrıldığından beri kullandıkları egemen güç konusunda kıskançlardı. “Eyaletlerin hakları”nı bir merkezi hükümetin gereksinimleriyle dengeleme kolay iş değildi. Anayasanın yapımcıları eyaletlerin, vatandaşlarının günlük yaşamlarını düzenlemeleri için gerekli tüm yetkileri, ulusun bir bütün olarak gereksinimleri ve gönenci ile çatışmaması koşuluyla, saklı tutmalarına izin vererek bunu başardılar. Federalizm adı veri-

len, güçlerin paylaşımı temelde günümüzde de aynıdır. Her eyaletin yerel sorunlar konusundaki yetkisi – eğitim, kamu sağlığı, ticaretin düzeni, çalışma koşulları, evlenme ve boşanma, yerel vergilendirme ve olağan emniyet yetkileri gibi – o kadar köklü bir biçimde tanınmış ve kabul edilmiştir ki, iki komşu eyaletin aynı konudaki yasaları arasında çok kez büyük farklılıklar oluşmaktadır.

Anayasal düzen çok dahice kurulmuş olmakla birlikte, eyaletlerin hakları konusundaki anlaşmazlık için için kaynadı ve üç çeyrek yüzyıl sonra 1861'de kuzeydeki ve güneydeki eyaletler arasında dört yıl sürecek bir savaş patlak verdi. Bu savaş İç Savaş ya da Eyaletler Arasındaki Savaş adıyla anılmıştı ve ardında yatan sorun federal hükümetin Birlik'e daha yeni katılan eyaletlerde köleliği düzenleme hakkıydı. Kuzeyliler federal hükümetin böyle bir hakkı bulduğunda ısrar ederken Güneyliler köleliğin her eyaletin kendisinin karar vereceği bir konu olduğunu ileri sürüyordu. Bir grup Güneyli eyalet Birlik'ten ayrılmayı deneyince savaş başladı ve cumhuriyetin korunması ilkesi üzerinde sürdürüldü. Güneyli eyaletlerin yenilmesi ve Birlik'e yeniden katılmaları sonucu federal üstünlük yeniden kabul edildi ve köleliğe son verildi.

“...Adaleti Sağlamak İçin”

Amerikan demokrasisinin temeli, çarpıcı bir biçimde “Tüm insanlar eşit yaratılmıştır” açıklamasını getiren ve “onla-

devami sayfa 28' de

ANAYASAYA TEMEL HAKLARLA İLGİLİ İLK EKLER

1'inci değişiklik – Kongre, bir din kuran ya da bir dinin gereklerinin özgürce yerine getirilmesini yasaklayan, söz ve basın özgürlüğü ile, vatandaşların şikâyetlerini hükümete bildirmek için dilekçe verme haklarını ve barışçıl toplanmalarını kısıtlayan hiçbir yasa çıkaramaz.

2'nci değişiklik – Özgür bir devletin güvenliği için iyi düzenlenmiş bir milis örgütü gerektiğundan, halkın silah bulundurma ve taşıma hakkı ihlal edilemez.

3'üncü değişiklik – Hiçbir asker, barışta hiçbir zaman, savaşta ise yasaların öngördüğü kuralların dışında, sahibinin rızası olmaksızın, herhangi bir eve yerleştiremez.

4'üncü değişiklik – Vatandaşların kendilerinin, evlerinin, belgelerinin ve eşyalarının bir neden olmadan aranması ve el konulmasına ilişkin hakları ihlal edilemez ve arama izninin makul bir nedene dayanması, yemin ve beyanlarla desteklenmesi, arama yapılacak yerin, el konulacak belgeler ya da kişilerin özellikle belirlenmesi gerekir.

5'inci değişiklik – Hiç kimse, ihbar olmadıkça ya da büyük jüri tarafından suçlanmadıkça, ağır bir suçlamaya ya da haysiyet kırıcı bir ithama yanıt vermekle yükümlü değildir; savaş zamanında ya da genel tehlike anında ya da kara ve deniz ordularında, milis örgütünde görev yapıldığı sırada ortaya çıkacak durumlar bu hükmün dışındadır; hiç kimsenin yaşamı ya da beden bütünlüğü aynı suç nedeniyle iki kez tehlikeye atılamaz; hiç kimse, herhangi bir ceza davasında kendi aleyhinde tanıklığa zorlanamayacağı gibi yasal bir yöntem izlenmeden yaşamından, özgürlüğünden ya da mülkünden yoksun bırakılamaz; özel mülkiyetteki hiçbir şey, tam bedeli ödenmeden, kamu hizmeti için kullanılamaz.

6'ncı değişiklik – Tüm ceza kovuşturmalarında, sanık, suçun işlendiği eyaletin ya da yasayla önceden belirlenmiş bir yargı çevresini içeren bölgenin tarafsız bir jürisi tarafından, gecikmeden ve kamuya açık biçimde yargılanmak, suçlamanın niteliğinin ve nedeninin kendisine bildirilmesini istemek, aleyhindeki tanıklarla yüzleştirilmek, lehindeki tanıkların uyulması zorunlu yasal yollarla getirilmesini ve savunması için bir avukatın yardımının sağlanmasını istemek hakkına sahiptir.

7'nci değişiklik – Örf ve âdet hukuku kuralları uygunsa, değeri yirmi doları aşan anlaşmazlıklarda jüri tarafından yargılanmak hakkı saklıdır ve jürinin aldığı karar, örf ve âdet hukuku kurallarına göre olanaksız ise, Birleşik Devletler'in hiçbir mahkemesince yeniden incelenmez.

8'inci değişiklik – Gereğinden fazla bir kefalet istenemeyeceği gibi ne aşırı para cezası yüklenebilir ne de acımasız ya da olağan dışı cezalar verilebilir.

9'uncu değişiklik – Bu Anayasada belirli hakların sayılması, halkın sahip olduğu diğer hakların reddedileceği ya da önemsenmeyeceği şeklinde yorumlanamaz.

10'uncu değişiklik – Bu Anayasa ile Birleşik Devletler'e verilmeyen ya da eyaletlere yasaklanmayan yetkiler, sırasıyla eyaletlere ya da halka aittir.

Washington D.C.'deki Ulusal Arşivler binasında İç Savaş sırasında kullanılan üniformaları giymiş askerler Başkan Abraham Lincoln tarafından 1863'te imzalanmış ve köleliği kaldırmış olan Azad Bildirgesi'nin (Emancipation Declaration) özgün nüshası başında nöbet tutuyorlar.

KÖLELİK KONUSUNDAKİ TARTIŞMALAR

ABD Anayasasında “kölelik” sözcüğü bulunmamakla birlikte, anılan belgede bu kuruma dolaylı yoldan izin verildi. Kurucu Meclis toplantısına katılan delegeler, her eyaletten Temsilciler Meclisi'ne seçilecek üye sayısı saptanırken, kölelerin beşte üçünün de sayılmasını kararlaştırdılar. Anayasada, eyalet sınırlarını geçen kaçak kölelerin (“hizmette ya da işçilikte kullanılan kişiler”) sahiplerine iade edilmesinin gerektiği hükmü getirildi. Ayrıca, Kongre'nin köle ticaretini (“şu anda mevcut Eyaletlerden her birince getirilmesi uygun görülecek kişilerin göçmenliği ya da ithali”) sona erdirmesinin, 1808 yılından sonra, engellenemeyeceği hükme bağlandı.

Toplantıda, yukarıdaki hükümlerin her biri üzerinde büyük tartışmalar oldu ve sonuçta bu hükümler bir uzlaşma havası içinde kabul edildi. Kölelik karşısındaki kuzeyli toplumun Alexander Hamilton gibi temsilcileri bile, böyle bir çabanın eyaletler arasında geri dönülemez ayrımlar yaratacağını ve daha ivedi olan, güçlü bir ulusal hükümet kurulması amacıyla tehlikeye atacağını ileri sürerek, konu üzerinde ısrar edilmesine karşı çıktılar. Kölelikten nefret eden, ama Birlik kesinleştikten sonra bu sorunun yok olacağına inanan, George Washington ve James Madison gibi ünlü güneyliler de bir uzlaşmaya varılmasını istediler.

Buna karşın, sorunun ahlaki yönü toplantılarda birkaç kez güçlü bir biçimde ortaya atıldı. Pennsylvania temsilcisi Gouverneur Morris, “aşğılık bir kurum ve egemen olduğu eyaletlere tanrının laneti” diyerek köleliği kınadı. Özgür bölgelerdeki gönenç ve insan onuru ile köle kullanılan eyaletlerdeki “sefalet ve yoksulluğun” birbirinin karşıtı olduğunu ileri sürdü.

İşin garibi, kölelik karşıtı en çarpıcı saldırıyı, Jefferson tarafından “kuşağının en akil adamı” olarak tanımlanan, Virginia temsilcisi George Mason gerçekleştirdi. Mason, “kölelik, davranışlar üzerinde en zararlı etkiyi yapar. Her köle sahibi, aşğılık bir zorba olarak doğar.... Kölelik sanata ve üreticiliğe karşı caydırıcı olur. Kölelerin çalıştığını gören yoksullar çalışmaktan nefret eder.... hükümetin genelde köleliğin yayılmasını engelleyecek güce sahip kılınmasının gerekli olduğunu savunuyorum” dedi.

İlerideki yıllarda, köleliğe karşı harekette de aynı görüşler ileri sürülecek ve aynı ahlaki kızgınlık dile getirilecekti; ancak kölelik sorunu, gerek söylem gerekse ahlaki bir zorlama olarak, bir süre için bir yana bırakılmıştı. Sorun sonuçta, Birleşik Devletler'de insan köleliği- ne son vermek için feci İç Savaş'ın (1861–1865) patlamasına yol açacak ve ülkeyi, aşılması güç, tam ırk eşitliği yolunda ilerlemeye başlatacağı.

ra Yaradan tarafından, yaşama, özgür olma ve mutluluğu arama gibi belirli vazgeçilmez haklar bağışlanmıştır” sözleriyle süren Bağımsızlık Bildirgesi'nde yer almaktadır.

Anayasa kişilerin zenginliğine ya da konumuna ilişkin hiçbir ayırım yapmaz; hepsi kanun önünde eşittirler ve yasaları ihlal ettiklerinde eşit olarak yargılanır ve cezalandırılırlar. Aynı uygulama mülkiyete, yasal anlaşmalara ve ticari düzenlemelere ilişkin hukuksal anlaşmazlıklar için de geçerlidir. Mahkemelerin açık olması da Temel Haklarla İlgili İlk Ek'te yazılı yaşamsal güvencelerden biridir.

“...İç Dirliği Güvence Altına Almak İçin”

Birleşik Devletler'in fırtınalı doğumu ve Amerika'nın batı bölgesindeki istikrarsız koşullar, Amerikalıların yeni ulusun büyümesine ve gönence erişmesine yol açılması için iç istikrar gerektiğine inanmalarını sağladı. Anayasa tarafından yaratılan federal hükümet, eyaletleri dıştan işgale ve içte de çatışma ve şiddete karşı koruyabilmek için yeterince güçlü olmalıydı. Anakara'daki Birleşik Devletler'in hiçbir bölümü 1815'ten beri işgale uğramamıştır. Eyalet hükümetleri genellikle kendi sınırları içinde düzeni sağlayabilecek kadar güçlü olmuştur. Fakat, federal hükümetin korkunç gücü onların arkasındadır ve barışı korumak için gerekli önlemleri almada anayasal yetkiye sahiptir.

“...Ortak Savunmayı Sağlamak İçin”

Yeni ulus, bağımsızlığını sağlamış olmakla birlikte çok yönden gelebilecek gerçek tehlikelerle karşı karşıyaydı. Batı bölgesinde düşman Kızılderili kabilelerinin sürekli tehdidi vardı. Kuzeyde, doğu eyaletleri intikam duyguları taşımakta olan Amerikan Muhafazakârları'yla dolu bulunan Kanada'nın sahibi hâlâ İngiltere'ydi. Anakaranın orta batısındaki geniş Louisiana Toprakları Fransızlara aitti. Güneyde İspanyollar Florida, Texas ve Mexico'yu ellerinde bulunduruyorlardı. Her üç Avrupa gücünün Antiller Denizi'nde Amerika kıyılarına saldırılabilecek kadar yakın sömürgeleri vardı. Buna ek olarak, Avrupa ulusları Yeni Dünya'ya da taşan bir dizi savaşın içindeydi.

İlk yıllarda, anayasal “ortak savunma” sağlama amacı, Appalachian Dağları'nın hemen ardındaki toprakları yerleşime açmaya ve bölgede yerleşmiş bulunan Kızılderililerle barış görüşmelerine girişmeye odaklanmıştı. Ancak kısa bir süre sonra, 1812'de İngiltere ile savaş çıkması ve 1846'da Florida'da İspanyollarla çatışmaların ve Meksika ile savaşın başlaması, askeri gücün önemini vurguladı.

Amerika'nın ekonomik ve siyasal gücü arttıkça savunma gücü de büyüdü. Anayasa savunma sorumluluğunu yasama ve yürütme organları arasında paylaştırmıştır: Savaş ilan etme gücüne ve savunma için ödenek ayırma yetkisine

sadece Kongre sahiptir; buna karşın başkan silahlı kuvvetlerin başkomutanıdır ve ülkenin savunulmasında temel sorumluluğu taşır.

“...Genel Gönenci Sağlamak İçin”

Devrimin sonunda Birleşik Devletler ekonomik açıdan güç durumdaydı. Kaynakları kurutulmuştu, borç alma gücü azdı ve kâğıt parası hemen hemen değersizdi. Ticaret ve endüstri neredeyse durmuştu ve hem eyaletler hem de Konfederasyon hükümeti borca batmıştı. Halk açlık tehlikesiyle karşı karşıya değildi, ancak ekonomik kalkınma olasılıkları gerçekten pek azdı.

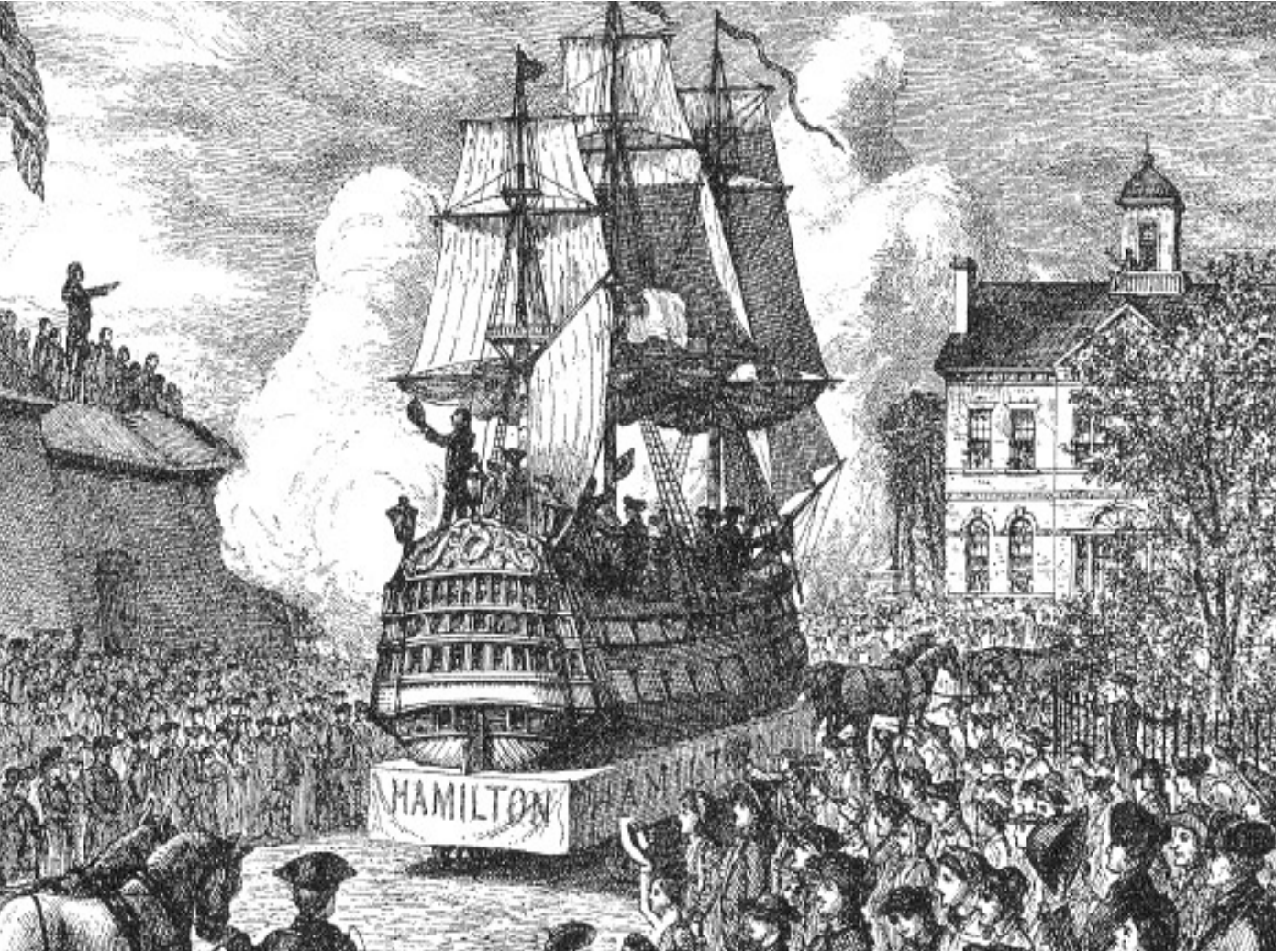
Yeni ulusal hükümetin karşı karşıya olduğu ilk görevlerden biri ekonomide sağlıklı bir gelişme başlatmaktı. Anayasanın birinci maddesine göre: Kongre, vergi koymak ve toplamak... borçları ödemek ve Birleşik Devletler'in genel gönencini sağlamak yetkisine sahip olacaktır...

Verginin gücü, hükümetin savaş borçlarını ödemesini ve parasını daha sağlam temellere oturtmasını sağladı. Ulusun mali konularıyla ilgilenmesi için bir maliye bakanı ve başka uluslarla ilişki-

leri yürütmek üzere bir dışişleri bakanı atandı. Ayrıca bir savaş bakanı ile bir adalet bakanının da ataması yapıldı. Daha sonraları, ülke genişleyip ekonomi daha karmaşık hale gelince halkın gönencinin sağlanması için yeni yürütme kurumları yaratılması gerekti.

“...Kendimizin ve Gelecek Kuşakların Özgürlük Nimetini Güvence Altına Almak İçin”

Kişisel özgürlüğe verilen önem, yeni Amerikan cumhuriyetinin belli başlı özelliklerinden biridir. Çoğunluğu siyasal ve dinsel baskıların olduğu yerlerden gelen Amerikalılar, Yeni Dünya'da özgürlükleri güvence altına almakta kararlıydılar. Anayasanın yapımcıları, federal hükümete yetki verirken, hem ulusal hem de eyalet hükümetlerinin gücünü sınırlayarak tüm halkın haklarını koruma konusunda dikkatli davrandılar. Amerikalılar, bunun sonucu olarak, bir yerden ötekine gitmekte, işleri, dinleri ve siyasal inançları konusunda kendileri karar vermekte ve bu haklarına dokunulduğunu düşündükleri zaman adalet ve korunma için mahkemelere başvurmakta özgürdürler. □

ABD Anayasasının kabul edilmesini kutlamak amacıyla New York'ta yapılan bir geçit resminde, "devlet gemisi"ni simgeleyen ve tekerlekler üzerinde yürütülen *Hamilton* adlı gemi görülüyor. *Federalist Yazılar*'i kaleme alanlardan biri olan Alexander Hamilton Anayasasının New York'taki önde gelen savunucusuydu.

BÖLÜM

||

ANAYASANIN
AÇIKLANMASI:

FEDERALİST
YAZILAR

*"Hükümetin kendisi
insan doğasına ilişkin
yansımaların en büyüğü değil
de nedir?" – James Mason,
Federalist Yazılar,
1787–88*

Amerika'nın Kurucu Atalarından ve ulusun üçüncü başkanı olan Thomas Jefferson, *Federalist Yazılar*'ı "hükümet ilkeleri konusunda... bugüne değin... yazılmış en iyi değerlendirme" olarak tanımlamıştır. 19'uncu yüzyıl İngiliz filozofu John Stuart Mill'e göre *Federalist* (85 kısa makaleden oluşan derlemeye genellikle verilen isim) "federal hükümet konusunda elimizde bulunan en eğitici inceleme"ydi. Akıllı Fransız siyasal yorumcu Alexis de Tocqueville bunun "her ülke devlet adamının bilmesi gerekli mükemmel bir kitap" olduğunu düşünmüştü. Yirminci yüzyılda tarihçiler, hukukçular ve siyasal bilimciler *Federalist*'in Birleşik Devletler'de yazılmış en önemli siyasal felsefe ve hükümet uygulaması yapıtı olduğu konusunda genellikle görüş birliği içindedirler. Eser, Eflatun'un Devlet, Aristonun Siyaset ve Hobbes'in Leviathan'ı ile eşdeğerli görülmüştür. Ayrıca, Latin Amerika, Asya ve Afrika'daki yeni ulusların önderleri tarafından, kendi anayasaları hazırlanırken başvuru belgesi olarak kullanılmıştır.

Philadelphia'da 16 Eylül 1787'de Anayasa taslağını imzalayan temsilciler, bu yasanın 13 eyaletten dokuzunun kurucu meclisleri tarafından kabulünden sonra yürürlüğe girmesini kararlaştırdılar. Kararda yer almamakla birlikte, iki anahtar eyaletin – New York ve Virginia – olumsuz oy kullanması, büyüklükleri ve güçleri nedeniyle, tüm çabaları yıkabilirdi. New York ve Virginia temsilcilerinin Anayasa konu-

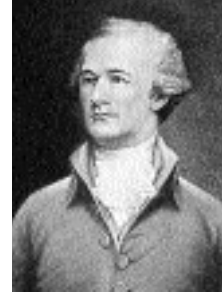
James Madison

sundaki görüşleri çok farklıydı. New York valisi George Clinton ise muhalefeti ni daha baştan açıklamıştı.

Federalist Yazılar gibi büyük övgüyle

karşılanmış ve etkili olmuş bir yapıtın, bilim ve hükümet konularında uzun bir yaşam boyu elde edilmiş deneyimin ürünü olduğu düşünülebilir. Gerçekten bu yapıtın önemli bir bölümü, büyük bir hızla yazan – zaman zaman tek bir haftada dört makale – iki genç adamın, 32 yaşındaki New York'lu Alexander Hamilton ile 36 yaşındaki Virginia'lı James Madison'un kaleminden çıkmıştı. Sonradan Yüksek Mahkemenin ilk başkanlığına atanacak olan daha yaşlı bilim adamı John Jay de mektupların beşini yazmıştı.

Devrim sırasında Washington'un yardımcılarında olan Hamilton, Madison ve Jay'dan bu yaşamsal projede kendisine katılmaları çağrısında bulundu. Amaçları, New York kongresini henüz kaleme alınmış olan Anayasayı onaylamaya ikna etmektir. New York gazeteslerine ortak "Publius" takma adıyla ama ayrı ayrı bir dizi mektup göndereceklerdi. Mektuplarında Anayasayı anlatacak ve savunacaklardı.

Alexander Hamilton

Hamilton, girişimi başlattı; tartışılacak konuların sırasını belirledi; ve bu konuların çoğunu 51 mektubunda etkin bir biçimde inceledi. Ancak Madison'un 29

mektubundaki, samimiyet, denge ve güçlü mantık onların en çok anılacak belgeler haline gelmesini sağladı. Ekim 1787 ile Mayıs 1788 arasında yazılmış olan *Federalist Yazılar*'ın, Anayasanın New York tarafından isteksizce onaylanması konusunda kesin etkisi olup olmadığı açık değildir. Yine de, bu mektupların anayasa konusunda yazılmış en güçlü yorumlar haline geldiği ve öyle de kalacağı kuşkusuzdur.

YENİ BİR TÜR FEDERALİZM

Federalist Yazılar'da baş vurulan ilk ve en açık yaklaşım federalizme yeni bir tanım getirilmeydi. Baskıcı bir monarşi karşısında henüz bir devrim kazanmış olan eski Amerikan kolonileri halkı, bunu bir başka merkezi ve dene-tim altında olmayan rejimle değiştirmek niyetinde değillerdi. Buna karşın, Konfederasyon Maddeleri döneminde eyaletler arasındaki bireysel kıskançlık ve rekabet yüzünden oluşmuş bulunan istikrarsızlık ve düzen bozukluğu yüzünden çektikleri sıkıntılar, onları ulusal gücün hatırı sayılır bir biçimde artırılmasını kabullenecek duruma

getirmişti. *Federalist Yazılar*'ın bazıları, başka ülkelerde hiç başarılamamış yeni bir dengeyi sağlanabileceği savunuluyordu. Gerçekten de *Yazılar*'ın kendileri bile, bir liman kenti olan New York'un ticari çıkarlarını yansıtan Hamilton'un milliyetçi eğilimleri ile Virginia çiftçilerinde uzaktaki bir güce karşı yaygınlıkla var olan şüpheyi paylaşılan Madison'un çekingenliği arasında bir uzlaşma dengesi vardı.

Madison, Konfederasyon Maddeleri döneminde her eyalete tanınan salt egemenlik yerine, ulusal çıkarları ilgilendirmeyen alanlarda onlara bir "bakiye egemenlik" bırakılmasını savunuyordu. İleri sürdüğüne göre, Anayasanın onaylanması süreci bile milliyetçiliğin değil federalizmin bir simgesiydi. Şöyle diyordu: Bu olur ve onay tüm bir ulusu değil, bağlı oldukları belirgin ve bireysel Eyaletleri oluşturan kişiler olarak halk tarafından verilecektir... Bu nedenle, Anayasayı kuran karar da ulusal değil federal bir karar olacaktır.

Hamilton, ulusal ve eyalet hükümetleri arasında, kendi deyimiyle, bir güç "uyumluluğu" olmasını öneriyordu. Fakat, güneşin çevresinde dönen ama ayrı konumlarını koruyan gezegenler benzetmesi, merkezi güce daha çok ağırlık tanıyordu. Hamilton ve Jay (onlar da New York'ta yaşıyorlardı) eski Yunan ve çağdaş Avrupa'daki, bunalmış dönemlerinde değişmez biçimde dağılıveren ittifaklardan örnekler veriyorlardı. *Federalist Yazılar*'ın yazarlarına

göre, aralarındaki görüş ayrılıkları ne olursa olsun, alınacak ders açıktı: Saygın bir ulus olarak yaşam sürdürebilmek için merkezi hükümete önemli ancak sınırlı yetkiler devredilmesi gerekiyordu. Bunun, eyaletlerin bireysel kişiliğini ve egemenliğini yıkmadan yapılabileceğine inanıyorlardı.

FREN VE DENGE SİSTEMİ

Federalist Yazılar'da aynı zamanda fren ve denge sistemi, hükümet gücünün sınırlanmasında ve kötüye kullanılmasının engellenmesinde bir sistem olarak siyasal yazında ilk kez açıkça ileri sürülmektedir. Bu sözcükler en çok, hem Hamilton hem de Madison tarafından hükümetin en güçlü kanadı olarak görülen iki meclisli yasama organı anlatılırken kullanılmıştır. Özgün anlayışa göre, daha kıvrak olduğu varsayılan ve halk tarafından seçilen Temsilciler Meclisi, daha muhafazakâr olan ve eyalet yasama organlarıncı seçilen bir Senato tarafından denetlenecek ve denelenecekti. (1913'te eklenen 17'nci değişiklik bu hükmü kaldırdı ve senatörleri de halkın seçmesi sistemi getirildi.) Buna karşın Madison bir kez "makamın makamı denetlemesi"ni daha genel biçimde savunmuş ve Hamilton da "demokratik bir meclis ve demokratik bir senato olmalı ve her ikisi de demokratik bir baş yargıç tarafından denetlenmeli" görüşünü ileri sürmüştü.

Hamilton, en parlak makalesinde (No:78), Yüksek Mahkemenin ulusal ve eyalet yasama organları tarafından yapılan yasaların anayasaya uygunluğu-

nu denetleme hakkını savunmuştu. İddiasına göre bu tarihsel "yargı denetimi" yetkisi, "ahlak bozucu hizip nefesinin adalet kaynaklarını zehirleyebilmesinin" en olası bulunduğu yasama organı üzerinde uygun bir denet oluşturmaktaydı. Hamilton, Parlamento'nun beğenmediği her mahkeme kararını çoğunluk oyuyla reddetmesine olanak tanıyan İngiliz sistemine kesinlikle karşı çıkmıştı. Aksine "adalet mahkemeleri, sınırlı bir Anayasayı yasama aşırılıklarına karşı koruyacak kaleler olarak algılanmalıydı." Ancak özenli ve zor bir Anayasa değiştirme süreci ya da hükümlerinin giderek başka bir görüşe dönüştürülmesi, Yüksek Mahkemenin bu belge üzerindeki yorumunu tersi bir konuma getirebilirdi.

İNSAN DOĞASI, HÜKÜMET VE BİREYSEL HAKLAR

Fren ve denge sistemi kavramının ardında insan doğasının çok gerçekçi bir göstergesi yatmaktadır. Madison ve Hamilton, insanın, mantık, özdisiplin ve adalet gibi iyi nitelikleri bulunduğu na inanmakla birlikte, ihtiras, hoşgörüsüzlük ve açgözlülük eğilimi olduğunu da kabul ediyorlardı. Madison, yazılarının ünlü bir bölümünde özgürlüğü korumak için ne gibi önlemler alınması gerektiğini tartıştıktan sonra şöyle yazmıştı: Hükümetin kötüye kullanılmasını denetlemek için bu gibi sistemlere gerek bulunması, insan doğasının bir yansıması sayılabilir. Fakat hükümetin kendisi insan özelliklerinin en büyük "yansıması" değil de nedir?

Eğer insanlar melek olsalardı hiçbir hükümete gerek kalmazdı. Eğer melekler yönetici olsalardı hükümet üzerinde iç ve dış denetimlere gerek kalmazdı. İnsanların diğer insanları yönetecekleri bir hükümet planlanırken en büyük güçlük şudur: Önce hükümetin, yönettiklerini denetlemesine olanak sağlama-lısınız; sonra da onu kendisini denetlemeye yükümlü kılmalısınız.

Madison, *Federalist Yazılar*'ın en çarpıcı ve özgün olanında (No:10), bu ikili sorunu ele almıştı. Temel endişesi "hiziplerin şiddetini denetim altına almak ve kırmak" gereği idi; bunu yazarken siyasal partileri amaçlıyor ve onların halk hükümeti karşısındaki en büyük tehlike olduklarını düşünüyordu: "Anladığıma göre, bir takım vatandaşlar... diğer vatandaşların haklarına ya da toplumun sürekli ve toplu çıkarlarına aykırı olarak, ortak ihtiras ya da çıkar dürtüsüyle birleşip harekete geçiyorlar."

Diğerlerinin haklarını tehlikeye atan bu ihtiras ya da çıkarlar dinsel, siyasal ya da çok kez ekonomik olabilir. Varlıklı ve varlıksızlar, alacaklılar ve borçlular arasında ya da taşınmaz mal türlerine göre hizipleşmeler ortaya çıkabilir. Madison'a göre: Toprakla ilgili bir çıkar, üretimle ilgili bir çıkar, ticaretle ilgili bir çıkar, parayla ilgili bir çıkar ve daha pek çok ikincil çıkarlar uygar uluslardaki gereksinimlerden doğar ve ulusları farklı duygular ve görüşlerin harekete geçirdiği farklı sınıflara ayırır. Bu çeşitli ve birbirini etkileyen çıkarla-

rın düzenlenmesi, çağdaş yasamanın başta gelen görevini oluşturur.

Adil, mantıklı ve özgür kişiler bu kadar çok birbirine rakip talebi ya da onların yarattığı hizipleri nasıl uzlaştırabilirler? İhtiras ya da kişisel çıkarların yasadışı kılınması olanaksız olduğuna göre, uygun yapıda bir hükümet, azınlık ya da çoğunluktaki bir hizipten kaynaklanan genel doğrular aleyhine istekleri önleyebilmelidir. Madison, zorba hiziplere karşı baş vurulacak savunmalardan birinin, kamu görüşlerini olasılıkla iyi eğitilmiş ve sağlam karakterli seçkin kişilerin oluşturduğu toplumlardan süzerek arıtmaya ve arttırmaya yönelik bir cumhuriyetçi (ya da temsili) hükümet biçimi olduğunu söylemiştir. Seçilmiş temsilciler kitle duygularından uzakta kalacakları için, olasılıkla daha geniş ve akılcı bir görüşe de sahip olacaklardır.

Fakat, Madison'a göre, yeni Anayasamın öngördüğü ulusal hükümet yönetiminde gerçekleşeceği gibi, cumhuriyetin coğrafı ve toplumsal temelini genişletmesi daha da önemliydi. Şöyle yazmıştı: "Her temsilci, büyük cumhuriyette küçük cumhuriyettekinden daha çok sayıda vatandaş tarafından seçileceği için, seçimlerde pek sık kullanılan kötü sistemlerin başarıyla uygulanması değersiz adaylar açısından daha zorlaşacaktır... Hizip önderlerinin etkisi kendi Eyaletlerinde küçük bir ateş yakabilir, fakat diğer Eyaletlere büyük bir yangının yayılmasına yol açamaz."

Burada, çoğulculuk ilkesinin uygulanması gereği vurgulanmaktadır. Bu ilke, hem bireysel değişkenliğin ve özgürlüğün bir kanıtı olduğu ve hem de, daha yaşamsal bir açıdan, çatışma halindeki ihtirasları ve çıkarları dengelemede olumlu etkisi olduğu için çeşitliliği benimser. Birleşik Devletler’de çok değişken dinsel inançlar olması nasıl tek bir kilisenin üstünlük kurması olasılığını ortadan kaldırıyorsa, değişik bölgeler ve amaçlar içeren çeşitli eyaletlerin yayılmış bulunması da, bir hizip ya da partinin ihtiras yüklü ve giderek baskıcı olabilecek ulusal zaferini olasılık dışı bırakmaktadır. Madison’un bu savının bir kanıtı, her biri çok değişik bölgesel ve ekonomik çıkarları kapsadığı için ılımlı ve ideoloji dışı kalmaya yönelik olan belli başlı Amerikan siyasal partilerinin evriminde görülebilir.

GÜÇLERİN AYRILIĞI

Tek elde toplanmış gücün zorbalığından kaçınmak için güçleri hükümetin çeşitli dalları arasında dağıtmak görüşü genellikle fren ve denge sistemi konusunda ortaya çıkar. Fakat, *Federalist Yazılar*, güçlerin ayrılığındaki diğer bir erdemi, yani, hükümette becerinin ve etkinliğin artmasını da görmüşlerdir. Hükümetin çeşitli dalları özel işlevlerle sınırlı bırakıldıkları için hem becerilerini hem de üstlendikleri role ilişkin gururlarını geliştirirler. Önemli bir ölçüde birbirlerine bağlanmış ya da örtüşüyor olsalardı, bu gerçekleşmezdi.

Bir işlev için yaşamsal olan nitelikler başka biri için uygunsuz bulunabilir. Bu nedenle Hamilton, birbiriyle yakın ilişkili haklar olarak gördüğü, ülkenin yabancı saldırılara karşı savunulması, yasaların adil bir biçimde uygulanması ve mülkiyetin ve bireysel özgürlüğün korunması için “yürütmede enerji”nin temel olduğunu savundu. Diğer yandan, halkın güvenini kazanması ve onların farklı çıkarlarını uzlaştırması gereken yasa koyucunun en başta gelen nitelikleri enerji değil “kararlılık ve akıllılık”tır.

Bu gereksinim farklılıkları aynı zamanda, çok sayıda yönetici olursa bu durum hareketsizliğe yol açabileceği ve “devletin en yaşamsal bunalımlar geçirdiği dönemlerde en önemli hükümet önlemlerini sonuçsuz bırakabileceği” için, yönetme yetkisinin neden tek kişinin eline verilmesi gerektiğini açıklamaktadır. Diğer bir deyimle, halkın isteklerini yansıtan yasama organı bir yasa çıkartarak kesinleşen ve tümü tartışılmış olan görüşünü ortaya koyduğu zaman, yürütme bencil çıkarlara dayalı istisna ricalarına direnmeli ve hiç kimseye özel bir işlem yapmadan o yasa kararlı bir biçimde uygulamalıdır. Bir yabancı devletin saldırısına uğranılması halinde de, yürütme derhal ve büyük bir kuvvetle karşı koyma güç ve enerjisine sahip olmalıdır. Yargıya gelince istenen nitelikler özeldir: yürütmenin kıvraklığı ve enerjisi ile yasamanın kamu isteklerine cevap verebilme ya da uzlaşma sağlama yeteneği yerine, “dürüstlük ve ılımlılık” söz konusudur.

Ayrıca, yargıçlar görevlerine yaşam boyu atanmaları nedeniyle, kamunun, yürütmenin ve yasamanın baskılarına karşı kendilerini koruyabilirler.

POLİTİKANIN SÜREKLİ SORUNLARI

Federalist Yazılar’da yer almış olan, hükümete, topluma, özgürlüğe, zorbalığa ve politikacının doğasına ilişkin görüşler her zaman kolaylıkla bulunamaz. Bu makalelerin içeriğinin büyük kesimi biçem açısından, eskimiş ya da yineleme gelmiş ya da modası geçmiştir. Yazarların, düşüncelerini düzenli ve anlaşılabilir bir kalıba sokmaya ne zamanları ne de eğilimleri vardı. Buna karşın *Federalist Yazılar*, günümüzde bile, politika kuramları ve uygulamaları

konusunda Hamilton ve Madison tarafından ortaya atılmış olan sürekli sorunlarla ciddi bir biçimde ilgilenen herkes için olmazsa olmaz niteliği taşımaktadır. Tanınmış siyasi tarihçi Clinton Rossiter’e göre, “Hiçbir Amerikalı kaleminden bu kadar özenli, kesin görüşe dayalı ve eğitici yanıtlar çıkmamıştır.” Rossiter, *Federalist Yazılar*’ın temel akılcılığına ilişkin eleştirilerinde şöyle demektedir: *Federalist* şu görüşü taşımaktadır: “Özgürlük olmadan mutluluk olmaz, öz-yönetim olmadan özgürlük olmaz, anayasallık olmadan kendi kendini yönetim olmaz ve dürüstlük olmadan anayasallık olmaz – ve istikrar ve düzen olmadan da bu büyük değerlerin hiçbiri olmaz.” □

Beyaz Saray

BÖLÜM

III

YÜRÜTME ORGANI:

BAŞKANLIĞIN
GÜCÜ

*“Baş yönetici yetkisini
halktan alır...”*

*– Abraham Lincoln
– İlk Göreve Başlama
Söylevi, 1861*

Tüm büyük Avrupa devletlerinde babadan oğula geçen krallıklar bulunduğu bir sırada, görev süresi sınırlı bir başkan fikri bile devrimciydi. Fakat 1787’de uygulamaya konulan Anayasa, yürütme gücünü başkana verir. Başkanın ölmesi, istifa etmesi ya da görevini yürütemez duruma gelmesi halinde onun yerine geçecek bir başkan yardımcısı seçimine ilişkin hükümler de taşır. Anayasa başkanın görevlerini ve yetkilerini ayrıntılı biçimde saydığı halde, başkan yardımcısına, başkanın Kabinesine ya da diğer federal görevlere belirgin yönetim görevleri vermez.

Güçlü tek bir başkanlık yaratılması konusu Kurucu Meclis’te tartışmalara yol açmıştı. Bazı eyaletler, İsviçre’nin yıllardır başarıyla uyguladığı bir sistem olan, birkaç üyeden oluşan yönetim kurulu konusunda deneyimliydi. Benjamin Franklin de Birleşik Devletler’de böyle bir sistemin benimsenmesini istiyordu. Buna ek olarak, pek çok temsilci, İngiliz kralının yürütme gücünden doğan aşırılıkların acısını hâlâ duydukları için, güçlü bir başkanlığa kuşkuyla bakıyorlardı. Bütün bunlara karşın, kesin fren ve denge sistemi altında çalışacak tek bir başkanı savunanların istedikleri oldu.

Başkanın Amerika’da doğmuş ve en az 35 yaşında bir vatandaş olması Anayasa gereğidir. Başkan adayları, başkanlık seçiminden birkaç ay önce, siyasal partiler tarafından belirlenir. Seçim dört yılda bir (dörde bölünebilen yıllarda) ve Kasım ayında ilk Pazartesi

izleyen Salı günü yapılır. 1951 yılında onaylanan 22 sayılı Anayasal düzenlemeyle Başkanların görev süresi iki dönemle sınırlandırılmıştır.

Başkan yardımcısı, başkana halef olma hakkı dışında, Senato başkanı da yapıldı. 1967’de yapılan bir anayasa değişikliği başkana halef olma sürecini vurgulamaktadır. Bu değişiklik, başkan görevini yürütemez duruma gelirse başkan yardımcısının hangi belirgin koşullarda görevi devralma yetkisi doğacağını tanımlamaktadır. Başkanın, durumunun düzelmesi halinde görevi yeniden başlayabileceği hükmü de getirilmektedir. Bu değişiklik ayrıca, başkan yardımcılığı makamının boşalması durumunda başkanın, kongre onayına dayalı olarak yeni bir başkan yardımcısı atayabilmesini de hükme bağlamaktadır. Anayasada yapılan bu 25’inci değişiklik 1974’te iki kez uygulandı: Başkan Yardımcısı Spiro T. Agnew istifa edince yerine Gerald R. Ford getirildi ve Başkan Richard Nixon’un istifası üzerine de eski New York Valisi Nelson A. Rockefeller, Başkan Ford’un önerisiyle, Kongre tarafından başkan yardımcısı olarak atandı.

Anayasa, halef olarak başkan yardımcısını izleyecek kişilerin sırasını saptama yetkisini Kongre’ye vermiştir. Günümüzde, hem başkan hem de başkan yardımcısı görevden ayrılırlarsa Temsilciler Meclisi Başkanı, başkanlığa gelir. Onu, Senato geçici başkanı (başkan yardımcısının bulunmadığı günlerde başkanlık yapmak üzere bu kurum tara-

findan seçilen senatör) ve belirlenen bir sıra içinde Kabine üyeleri izlerler.

Hükümet merkezi, doğu kıyısında, Maryland ve Virginia eyaletleri arasında özel bir bölgede bulunan Washington D.C. (District of Columbia) dir. Başkanın hem makamı hem de konutu olan Beyaz Saray oradadır.

Başkanın seçilme biçimi Amerikan sistemine özgüdür. Adayların adları listede yer almakla birlikte, teknik açıdan her eyaletin halkı başkan (ve başkan yardımcısı) için doğrudan oy kullanmaz. Bunun yerine, her eyaletin Kongre’de bulundurduğu temsilci ve senatör sayısına eşit sayıdaki başkanlık ikinci seçmenlerini belirlerler. Her eyalette en çok oyu alan aday o eyaletteki tüm ikinci seçmen oyunu kazanmış olur.

50 eyalet ve Washington, D.C. seçicileri – toplam 538 kişi – İkinci Seçmenler Kurulu diye bilinen gurubu oluştururlar. Anayasa hükümleri uyarınca, Kurul hiçbir zaman toplanmaz. Bunun yerine ikinci seçmenler seçimden hemen sonra eyalet başkentlerinde bir araya gelerek, kendi eyaletlerinde en çok birinci seçmen oyunu almış olan aday lehinde oy kullanırlar. Kazanabilmek için bir başkan adayının en az 270 oy alması gereklidir. Anayasa, hiçbir aday gerekli çoğunluğu sağlayamazsa, kararın Temsilciler Meclisi tarafından verilmesini ve her eyaletin temsilcilerinin bir birim olarak oy kullanmasını öngörmektedir. Bu durumda, her eyalete

ve Washington, D.C.’ye birer oy hakkı tanınacaktır.

Kasım ayındaki seçimden sonra dört yıl sürecek olan başkanlık görevi dönemi 20 Ocak’ta başlar (20 Mart olan bu tarih 1933’te onaylanan 20’nci değişiklikte böyle saptanmıştır). Başkan resmi görevine, geleneksel olarak Kongre binasının (Capitol) merdivenlerinde yapılan, bir törenle başlar. Başkana, yine geleneksel olarak, Birleşik Devletler yüksek mahkemesi başkanı tarafından halk önünde görev yemini ettirilir. Yeminin metni Anayasanın 2’nci maddesinde yazılıdır: “Birleşik Devletler Başkanlık makamını sadakatle yöneteceğime ve Birleşik Devletler Anayasasını sürdürmek, korumak ve savunmak için elimden gelen her çabayı göstereceğime yemin ederim.” Yemin törenini genellikle, yeni başkanın yönetimine yürütülecek politikanın ve planların ana hatlarını içeren bir göreve başlama söylevi izler.

BAŞKANLIK YETKİLERİ

Birleşik Devletler Başkanlığı dünyadaki en güçlü makamdır. Anayasaya göre başkan “yasaların duyarlılıkla uygulanmasını sağlamaya özen göstermelidir.” Bu sorumluluğu yerine getirebilmek için, 1 milyon muvazzaf askeri personel dahil 4 milyon kişinin çalıştığı bir örgüt olan federal hükümet yürütme organının başkanlığını yapar. Başkan, ayrıca, önemli yasama ve yargı gücüne sahiptir.

BAŞKANLIK

Görev Süresi: Halk tarafından, ikinci seçmenler aracılığıyla, dört yıl için seçilir; iki dönemden fazla görevde kalmaz.

Maaş: Başkanın maaşı 20 Ocak 2001'den itibaren yılda 400.000 dolar olmuştur.

Göreve Başlama Günü: Kasım ayında yapılan genel seçimi izleyen 20 Ocak.

Aranan Nitelikler: Ülkede doğmuş Amerikan vatandaşı, en az 35 yaşında ve en az 14 yıldır Birleşik Devletler'de oturuyor olmalıdır.

Temel Görev: Anayasayı korumak ve Kongre tarafından yapılan yasaları uygulamaktır.

Diğer Yetkiler: Kongre'ye yasa önerilerinde bulunmak; Kongre'yi olağanüstü toplantıya çağırarak; Kongre'de konuşmak; yasaları imzalamak ya da veto etmek; federal yargıçları atamak; federal bakanlıkların ve dairelerin başlarını ve yüksek düzeydeki diğer federal görevlileri atamak; yabancı ülkelere gönderilecek temsilcileri atamak; yabancı ülkelerle olan resmi işleri yürütmek; silahlı kuvvetlerin baş komutanlığını yapmak; Birleşik Devletler'e karşı suç işleyenler için af çıkarmak.

sayfa 41' den devam

Başkan George Bush 1992'de Ulusal Havacılık ve Uzay İdaresi (NASA) merkezinde bir çevre girişimi ile ilgili açıklama yapıyor.

Yürütme Erki

Yürütme organı içinde de başkanın ulusal çalışmaları ve federal hükümetin çalışmalarını yönetmek konusunda geniş yetkileri vardır. Başkan yönetmelikler, tüzükler ve federal daireler üzerinde kanun gücü taşıyan ve kararname denilen (executive order) emirler yayımlayabilir. Başkan silahlı kuvvetlerin başkomutanı olarak, eyaletlerdeki Ulusal Muhafız birliklerini de federal hizmete çağırabilir. Savaş ya da ulusal olağanüstü hal durumlarında Kongre, ulusal ekonomiyi yönetmesi ve Birleşik

Devletler'in güvenliğini sağlaması için başkana daha geniş yetkiler de tanıyabilir.

Başkan, tüm federal daire ve kuruluşların başkanları gibi yüzlerce yüksek rütbeli federal görevliyi de seçer. Buna karşın, federal görevlilerin çoğunluğu Kamu Hizmeti örgütü aracılığıyla seçilirler; atamalar ve yükseltmeler yetenek ve deneyime bağlı olarak yürütülür.

Yasama Erki

Anayasada yer alan "tüm yasama gücünün" Kongre'ye verilmiş olduğu biçimindeki hükme karşın, kamu politikasının baş hazırlayıcısı olarak başkanın önemli bir yasama rolü vardır. Başkan, Kongre'den gelen her yasa taslağını veto edebilir ve her bir meclisin üçte iki çoğunluğu bu vetoyu kaldırmaya karar vermezse taslak yasalasamaz.

Kongre tarafından ele alınan yasaların çoğunluğu yürütmenin girişimi ile tasarlanır. Kongre'de yaptığı yıllık ve özel konuşmalarda, başkan gerekli olduğuna inandığı yasaların yaşama geçirilmesini önerebilir. Bu öneriler konusunda karar vermeden tatile girilirse, başkanın Kongre'yi olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi vardır. Fakat bunların da ötesinde, bir siyasal partinin önderi ve ABD hükümetinin baş yöneticisi olarak başkan, kamuoyu geliştirecek ve böylelikle Kongre'deki yasama çalışmalarının akışımı etkileyecek bir konuma sahiptir.

Başkan Bill Clinton 1998'de ABD Kongre üyeleri tarafından çevrelenmiş olarak yüksek öğretim yasasını imzalıyor.

Kongre ile olan ilişkilerini geliştirmek amacıyla, başkanlar, son yıllarda Beyaz Saray'da bir "Kongre ile Bağlantı Bürosu" oluşturmuşlardır. Başkanın yardımcıları, tüm önemli yasama çalışmalarını izlerler ve her iki partiden temsilci ve senatörü hükümetin siyasasını desteklemeye ikna etmeye çalışırlar.

Yargı Erki

Önemli kamu görevlilerini atamak da Başkanın anayasal yetkileri arasındadır; Yüksek Mahkeme üyeleri de dahil olmak üzere, başkan tarafından yapılan federal yargıç atamaları Senato'nun onayını gerektirir. Federal yasaları bozma suçundan mahkûm olmuş – yüksek düzeyde devlet memurunun görevden azli için Meclis yargılaması istendiği durumlar hariç – herhangi bir kişiyi koşullu ya da koşulsuz affetmek

de başkana tanınan başka önemli bir yetkidir. Affetme yetkisi giderek, hapis sürelerini kısaltma ve para cezalarını azaltma yetkisini de kapsar duruma gelmiştir.

Dışişlerine İlişkin Erkler

Anayasa gereğince başkan, Birleşik Devletler'in yabancı uluslarla olan ilişkilerinden birinci derecede sorumlu kamu görevlisidir. Başkanlar

büyükelçilerin, elçilerin ve konsolosların atanmalarını – Senato onayına bağlı olarak – yapar; yabancı büyükelçileri ve diğer kamu görevlilerini kabul eder. Başkan, Dışişleri Bakanı ile beraber, yabancı hükümetlerle olan tüm resmi temasları yönetir. Gerekte, devlet başkanlarının doğrudan danışmalarında bulunmak için bir araya geldikleri doruk konferanslarına katılır. Bu bağlamda, Başkan Woodrow Wilson Birinci Dünya Savaşı sonrasında Paris'te yapılan konferansa katılan Amerikan heyetine başkanlık etmiş; Başkan Franklin D. Roosevelt İkinci Dünya Savaşı sırasında Müttefik liderlerle denizde, Afrika'da ve Asya'da bir araya gelmiş; ve Roosevelt'i izleyen her başkan, ekonomik ve politik sorunları görüşmek, ikili ve çok taraflı anlaşmalara varmak amacıyla dünya devlet adamlarıyla buluşmuşlardır.

Başkan Jimmy Carter 1980'de başta gelen dış politika danışmanları ile yaptığı haftalık kahvaltı toplantısında.

Başkan Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla, dış ülkelerdeki Amerikalıların ve Birleşik Devletler'deki yabancıların korunması sorumluluğunu yerine getirir. Başkanlar yeni ulusların ve yeni hükümetlerin tanınıp tanınmayacağına karar verirler ve Senato'nun üçte iki çoğunluğunun onayı üzerine Birleşik Devletler için bağlayıcı duruma gelen antlaşmaları diğer uluslarla müzakere ederler. Başkan dış güçlerle, Senato onayını gerektirmeyen "yürütme anlaşmaları"na da müzakere edebilir.

BAŞKANLIK ERKİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Çok çeşitli Başkanlık rolleri ve sorumlulukları ile buna eklenen ulusal ve uluslararası sahnedeki belirgin varlığı nedeniyle, politika yorumcuları başkanın gücü konusuna büyük ağırlık verme

eğiliminde olmuşlardır. Bazıları, görevi süresince Franklin D. Roosevelt'in doldurduğu başkanlık makamının genişletilmiş rolüne gönderme yaparak, bir "impresario başkanlık"tan bile söz etmişlerdir.

Yeni bir başkanın farkına varacağı ilk uyarıcı gerçeklerden biri, yönetimi güç ve yön değiştirmesi yavaş bir bürokratik yapıyı devraldığıdır. Atama yetkisi, üç milyon kişiyi aşan ve çoğunluğu Kamu Hizmeti örgütünün yönetmelikleriyle güvence altına alınmış bir hükümet

memuru gücünün sadece 3.000 kadarı üzerinde işlemektedir.

Başkan, hükümet mekanizmasının onun etkisinden büyük ölçüde bağımsız biçimde çalıştığını, daha önceki yönetimler sırasında da bunun böyle olduğunu ve gelecekte de böyle olmayı sürdüreceğinin farkına varır. Yeni başkanlar hemen, bir önceki yönetimden arta kalmış bulunan, çoğu karmaşık ve yabancı olan sorunlara ilişkin bir sorunlar yığını ile karşı karşıya gelirler. Göreve başlamalarından çok önce hazırlanmış ve yasalastırılmış bir bütçe gibi, yasa gereği olan ve değiştirelemeyecek bulunan büyük harcama programlarını (gazilere yardım, Sosyal Güvenlik ödemeleri ve yaşlılara Sağlık Yardımını da (Medicare) miras alırlar. Dışişleri konusunda başkanlar, selefleri

tarafından müzakere edilmiş antlaşmalara ve resmi olmayan anlaşmalara uymak zorundadırlar.

Seçim sonrası “balayı”nın tatlı rüyası kısa zamanda dağılır ve yeni başkan Kongre’nin daha az işbirliği yaptığını, medyanın da daha çok eleştirici olduğunun farkına varır. Başkan, değişken ve çok kez birbirine düşman ekonomik, coğrafi, etnik ve ideolojik çıkarlar arasında, en azından geçici ittifaklar kurmak zorunda kalır. Eğer yasalar kabul edilecekse, Kongre ile uzlaşmaya gidilmelidir. Başkan John F. Kennedy, “Kongre’de bir yasa taslağının reddedilmesi çok kolay, bir yasanın kabul ettirilmesi ise çok zordur,” diye yakınmıştı.

Tüm bu sınırlamaların getirdiği zorluklara karşı pek az sayıda başkan görevlerinin uzatılmasına karşı çıkmışlardır. Her başkan, erişmek istediği amaçlara ilişkin yasaların hiç olmazsa bir bölümünün kabulünü sağlar ve ulusun çıkarlarına aykırı olduğunu inandığı diğer bazı yasaların çıkarılmasını önler. Başkanın savaşı yürütmek ve barışı sağlamak konusundaki yetkileri, antlaşmaların müzakere edilmesi dahil, çok geniştir. Buna ek olarak, başkan bu benzersiz konumunu, kamu tarafından benimsenme olasılığı muhaliflerinden daha yüksek olan görüşleri ortaya atmak ve politikaları desteklemek için kullanabilir. Başkan bir konu ortaya attığında, bu kaçınılmaz biçimde kamu tarafından tartışılmaya başlanır. Başkanın yetkisi ve etkisi sınırlı olabilir; fakat bunlar, kamu görevinde olsun

olmasın, diğer herhangi Amerikalınınkinden daha geniştir.

BAKANLIKLAR (DEPARTMENTS)

Federal yasaların günlük uygulamaları ve idarî görevler, belirgin ulusal ve uluslararası konularla ilgilenmek üzere Kongre tarafından ihdas edilmiş olan çeşitli bakanlıklara verilmiştir. Bu bakanlıkların başında bulunan, başkanca seçilip Kongre tarafından onaylanan kişiler, genellikle başkanın “Kabine” si diye bilinen bir danışmanlar kurulu oluştururlar. 14 bakanlığa ek olarak, Başkanın Yönetim Kurulu’nda, daireler halinde toplanmış belirli sayıda görevli bulunur. Bunlar arasında, Beyaz Saray görevlileri, Ulusal Güvenlik Konseyi, Yönetim ve Bütçe Dairesi, Ekonomik Danışmanlar Konseyi, ABD Ticaret Temsilciliği Bürosu ve Bilim ve Teknoloji Politikası Bürosu da vardır.

Anayasada başkanlık kabinesine ilişkin bir hüküm yoktur. Başkanın yazılı olarak her bakanın kendi yetki alanındaki herhangi bir konuda görüş bildirmesini isteyebileceği belirtilmekte; fakat, ne bakanlıklar ismen belirtilmekte ne de görevleri tanımlanmaktadır. Aynı şekilde, Kabine’de görevlendirilecek kişilere ilişkin belirli anayasal niteliklere de yer verilmiştir.

Kabine, uygulama gereksinimi nedeniyle, Anayasa dışında gelişmiştir; çünkü, George Washington döneminde bile, başkanın görevini danışma ve yardım olmaksızın yerine getirebilmesi

kesinlikle olanak dışıydı. “Kabineler” her başkanın onlara verdiği değere göre biçimlenir. Bazı başkanlar kabinenin önerilerine çok bağlanmış, bazıları zaman zaman danışmış, bazıları ise onları geniş ölçüde göz ardı etmişlerdir. Kabine üyeleri danışmanlık yapınlar ya da yapmasınlar, belirgin ilgi alanlarındaki hükümet çalışmalarına ilişkin sorumlulukları devam eder.

Her bakanlığın tüm ülkeye yayılmış bürolarında ve Washington’da çalışan binlerce görevlisi vardır. Bakanlıklar, her biri belirli görevleri olan dairelere,

şubelere, bürolara ve servislere bölünmüştür.

Tarım Bakanlığı (United States Department of Agriculture)

Tarım Bakanlığı (USDA), üretici ve tüketicilere adil fiyatlar ve istikrarlı pazarlar sağlamak için tarımsal üretimi denetler, çiftlik gelirlerini sürdürmek ve geliştirmek için çalışır, tarım ürünleri için dış piyasalar geliştirilmesine ve onların yayılmasına yardımcı olur. Bakanlık, yoksullara besin maddesi kuponları dağıtarak, beslenme konusunda eğitim programları geliştirerek ve özel-

Idaho'nun Dubois kenti yakınındaki ABD Tarım Bakanlığı deneme istasyonunda koyunlar sayılmak ve tartılmak için açık ağıla toplanıyor.

KABİNE

Tüm bakanlıkların (Departments) başında bir bakan (Secretary) bulunur; yalnız Adalet Bakanlığı'nı "Attorney General" yönetir.

Tarım Bakanlığı: 1862'de kuruldu.

Ticaret Bakanlığı: 1903'te kuruldu. Ticaret ve Çalışma Bakanlığı 1913'te iki bakanlık olarak birbirinden ayrıldı.

Savunma Bakanlığı: 1947'de oluşturuldu. Savunma Bakanlığı, 1789'da kurulmuş olan Savaş Bakanlığı, 1798'de kurulmuş olan Deniz Kuvvetleri Bakanlığı ve 1947'de kurulmuş olan Hava Kuvvetleri Bakanlığı birleştirilerek kuruldu. Savunma Bakanının kabine üyesi olmasına karşın, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Bakanları kabineye üye değildir.

Eğitim Bakanlığı: 1979'da kuruldu. Daha önce, Sağlık, Eğitim ve Sosyal Yardım Bakanlığının bir parçasıydı.

Enerji Bakanlığı: 1977'de kuruldu.

Sağlık ve İnsani Hizmetler Bakanlığı: 1953'te kurulmuş olan Sağlık, Eğitim ve Sosyal Yardım Bakanlığının ayrı birimlere bölünmesi üzerine 1979'da kuruldu.

İskân ve Kentsel Gelişme Bakanlığı: 1965'te kuruldu.

İçişleri Bakanlığı: 1849'da kuruldu.

Adalet Bakanlığı: 1870'te kuruldu. 1789–1870 arasında Attorney General, kabine üyesi olmakla birlikte bir bakanlığın başında değildi.

Çalışma Bakanlığı: 1913'te kuruldu.

Dışişleri Bakanlığı: 1789'da kuruldu.

Ulaştırma Bakanlığı: 1966'da kuruldu.

Maliye Bakanlığı: 1789'da kuruldu.

Gazi İşleri Bakanlığı: Gazi İşleri Yönetimi'nin bakanlık düzeyine yükseltilmesi üzerine 1989'da oluşturuldu.

likle çocuklara, bebek bekleyen annelere ve yaşlılara yönelik diğer gıda yardımları yaparak fakirliği, açlığı ve kötü beslenmeyi önlemeye çalışır. Arazi sahiplerinin toprak, su, orman ve diğer doğal kaynakları korumalarına yardımcı olarak üretim kapasitesinin sürdürülmesini sağlar.

Tarım Bakanlığı, ulusal büyüme politikalarının uygulanmasına yönelik kırsal kalkınma, kredi ve koruma programlarını yönetir, tarımın her alanındaki bilimsel ve teknolojik araştırmaları yürütür. Bakanlık, denetleme ve sınıflandırma hizmetleri aracılığıyla, satışa sunulan gıdaların standard nitelikte olmasını güvence altına alır. Tarım Bakanlığı, ayrıca, dünyadaki ikinci büyük hükümet kütüphanesi olan (ABD Kongre Kütüphanesi en büyüğüdür) Ulusal Tarım Kütüphanesi kullanılarak tarımsal araştırmalar yapılmasını teşvik eder.

Tarım Bakanlığı Dış Tarım Servisi (FAS), Birleşik Devletler'deki çiftçi ve tüccar çıkarlarına ilişkin olarak dış ülkeler tarımını inceleyecek uzmanlar çalıştırır ve böylelikle Birleşik Devletler tarımı için bir teşvik ve hizmet dairesi olarak görev yapar. Bakanlığın bir parçası olan Birleşik Devletler Ormancılık Servisi, geniş bir ulusal orman ve yabani doğa bölgeleri ağını yönetir.

Ticaret Bakanlığı (Department of Commerce)

Ticaret Bakanlığı ulusun uluslararası ticaretini, ekonomik gelişmesini ve

Atom saati geliştiricilerinden biri olan Dave Glaze, Colorado'nun Boulder kentindeki Ticaret Bakanlığı Ulusal Standardlar ve Teknoloji Enstitüsü'nde bahis konusu aleti kontrol ediyor. Saat, atomların titreşimlerini duyarlı bir biçimde sayarak zamanı belirlemektedir.

teknolojik ilerlemesini teşvik hizmeti verir. Amerika'nın dünya ekonomisinde rekabet edebilirliğini arttırmak için yardım ve bilgi sunar; dış ticarete haksız rekabeti önlemeğe yönelik programlar yönetir; iş çevrelerindeki ve hükümetteki planlamacılara toplumsal ve ekonomik istatistik ve analizler sağlar.

Bakanlığın çeşitli daireleri vardır. Sözelimi Ulusal Standardlar ve Teknoloji Enstitüsü, bilimsel ve teknolojik araştırmalar yapar ve endüstri ve hükümet için fiziksel ölçüm sistemleri sağlar. Ulusal Hava Servisi'ni de içeren Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi (NOAA), fiziksel çevre ve okyanus kaynakları konusundaki bilinci geliştirmek için çalışır. Patent ve Ticari Marka Bürosu, patentler verir ve ticari markaları kaydeder. Ulusal Telekomünikasyon ve Haberleşme Yönetimi, telekomünikasyon politikası konusunda

başkana danışmanlık yapar; yenilikleri teşvik etmek, rekabeti geliştirmek, istihdam yaratmak ve tüketiciye daha ucuz ücret karşılığı daha nitelikli telekomünikasyon sağlanmasına çalışır.

Savunma Bakanlığı (Department of Defense)

“Dünyadaki en büyük ofis binası” Pentagon'da yerleşik olan Savunma Bakanlığı (DOD), ulusun askeri savunmasına ilişkin tüm konulardan sorumludur. Silah altındaki 1 milyon dolayında erkek ve kadının görev yaptığı Birleşik Devletler silahlı kuvvetlerini sağlar. Olağanüstü durumlarda bu kuvvet, Ulusal Muhafızlar olarak bilinen, 1,5 milyon kişilik eyalet yedek güçlerince desteklenir. Savunma Bakanlığı ayrıca, araştırma, istihbarat haberleşmesi, haritacılık ve uluslararası güvenlik gibi konularda 730.000 dolayında sivil görevli de çalıştırır. Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) de

1996'da Savunma Bakanı olan William J. Perry New York'un West Point kentindeki ABD Harp Akademisi'nde diploma veriyor.

savunma bakanının yönetimi altındadır.

Bakanlık, ayrı ayrı örgütlenmiş olan Kara, Deniz, Deniz Piyadesi ve Hava Kuvvetleri komutanlıkları gibi, her kuvvetin akademisini, Ulusal Savaş Koleji'ni, Ortak Kurmay Başkanlarını ve birkaç özel savaş komutanlığını da yönetir. Savunma Bakanlığı, antlaşma yükümlülüklerini yerine getirmek, ulusun anakara dışındaki topraklarını ve ticaretini korumak, hava savaş ve destek güçleri sağlamak için deniz aşırı kuvvetler bulundurur. Askeri görevler dışındaki sorumluluklar arasında sel kontrolü, okyanus kaynaklarının değerlendirilmesi ve petrol kaynaklarının yönetimi de bulunur.

Eğitim Bakanlığı (Department of Education)

ABD eğitim sisteminde okulların sorumluluğu temelde yerel yönetimlere bırakılmış olmakla birlikte, Eğitim

Bakanlığı, Amerikan eğitimindeki duyarlı sorunların ele alınmasında öncülük eder ve eyalet düzeyinde ve yerel düzeydeki yöneticilerin okullarını iyileştirmelerine yardımcı bilgi sağlamakta bir kliring odası gibi hizmet verir.

Eğitim Bakanlığı 1990'lar da aşağıda sayılan konulara yoğun önem vermiştir: tüm öğrencilerin standardının yükseltilmesi; öğretimin

New York kentindeki bir okulda ders çalışan çocuklar.

güçlendirilmesi; çocukların eğitimine velilerin ve ailelerin katılmasının sağlanması; okulların güvenli, disiplinli duruma getirilmesi ve uyuşturuculardan arındırılması; okul ve çalışma hayatı bağlantılarının güçlendirilmesi; yüksek eğitime devam edecek ve meslek eğitimi görecektir öğrencilere mali yardım olanaklarının artırılması; tüm öğrencilerin teknolojik eğitim görmelerine yardımcı olunması. Bakanlık, öğrenci kredi programları, geliri yetersiz olanlar ve engelliler için özel programlar ve meslek eğitimi programları dahil, federal eğitim yardımı programlarına ilişkin politikaları hazırlar ve yönetir.

Enerji Bakanlığı (Department of Energy)

Ulusun enerji sorunlarına ilişkin kaygıların giderek yoğunlaşması 1970'lerde Kongre'nin bir enerji bakanlığı (DOE) ihdas etmesine yol açtı. Bakanlık, enerji konusunda günümüzde çalışmakta

bulunan bazı hükümet dairelerinin görevlerini devraldı. Enerji Bakanlığına bağlı bürolar, enerji teknolojisindeki araştırma, geliştirme ve uygulamalardan; enerji korunmasından; nükleer enerjinin sivil ve askeri amaçlarla kullanımından; enerji üretim ve kullanımının düzenlenmesinden; petrol fiyatlandırma ve tahsisinden; ve merkezi bir enerjiye ilişkin bilgi toplama ve analiz programından sorumludur.

Bakanlık, enerji üretiminin zararlı etkilerini en aza indirecek standartlar uygulayarak ülkede çevre korunmasını sağlamaktadır. Enerji Bakanlığı, sözcüğü, enerji üretiminden doğan kirletici maddeler ve bunların biyolojik ortam üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çevre ve sağlığa ilişkin araştırmalar sürdürür.

Sağlık ve İnsani Hizmetler Bakanlığı (Department of Health and Human Services)

300 kadar programı gözetilen Sağlık ve İnsani Hizmetler Bakanlığı (HHS), belki de diğer tüm federal kurumlara oranla, çok daha fazla sayıda Amerikalı'nın yaşamıyla doğrudan ilgilidir. En büyük bölümü olan Sağlık Bakımı Finansman Yönetimi, yaklaşık her beş Amerikalıdan birine sağlık bakımı yardımı sağlayan Medicare ve Medicaid programlarını yönetir. Medicare, 30 milyon yaşlı ve sakat Amerikalıya sağlık sigortası sağlar. Bir federal hükümet – eyalet ortak programı olan Medicaid, 15 milyon çocuk dahil, 31 milyon düşük gelirli kimsenin sağlık giderlerini karşılar.

Yaşlılık hastalıkları uzmanı Dr. Teresa Pham California'nın Los Angeles kentindeki Rehabilitasyon Merkezi'nde bir hasta ile konuşuyor.

Bakanlık ayrıca, dünyada en önde gelen tıbbi araştırma örgütü olan ve kanser, Alzheimer, şeker, arterit, kalp hastalıkları ve AIDS benzeri hastalıklarla ilgili yaklaşık 30.000 araştırma projesini destekleyen Ulusal Sağlık Enstitülerini de yönetir. Bakanlığa bağlı diğer daireler, ulusun tüketeceği besin maddeleri ve ilaçların güvenilir ve etkin olmasını sağlar, bulaşıcı hastalıkların çıkmasını önleme çalışmaları yapar, ülkedeki Amerikalı-Kızılderili ve Alaska'daki yerli nüfusa sağlık

hizmetleri sunar; aşırı uyuşturucu kullanımının önlenmesi, bağımlılığın tedavisi ve ruhsal sağlık hizmeti sağlanmasında niteliğin yükseltilmesi ve hizmetin yaygınlaştırılmasında yardımcı olur.

İskân ve Kentsel Gelişme Bakanlığı (Department of Housing and Urban Development)

İskân ve Kentsel Gelişme Bakanlığı (HUD) toplumsal gelişmeye ve ulusça makul fiyatlı mesken edinilebilmesine yardımcı olan programları yönetir. Bakanlık tarafından uygulanan, adil fiyatla mesken edinmeye ilişkin yasalar, bireylerin ve ailelerin yerleşmede ayrımcılıkla karşılaşmadan ev satın alabilmelerini sağlar. İskân ve Kentsel Gelişme Bakanlığı, ailelerin ev sahibi olabilmelerine yardımcı olan ipotek sigortası programlarını ve aksi halde uygun ev kiralayamayacak olan düşük gelirli ailelere kira yardımı programlarını yönetir. Bakanlık bunlara ek olarak, mahalle iyileştirmeye, kentsel merkezleri felaketlerden kurtarmaya ve yeni yerleşim bölgeleri geliştirilmesini teşvik etmeye yardımcı olacak programlar da yönetir. Bakanlık ayrıca, ev piyasasına çıkan alıcıları korur ve ev yapım endüstrisini teşvik edecek programlar geliştirir.

İçişleri Bakanlığı (Department of the Interior)

Ulusun önde gelen koruma kurumu olan İçişleri Bakanlığı, federal toprakların büyük bir kesimi ile Birleşik Devletler'deki doğal kaynaklardan

sorumludur. Sözelimi Balık ve Yabani Doğa Servisi, 500 yabani doğa barınağı, 37 bataklık kontrol bölgesi, 65 ulusal balık üretme çiftliği ve bir yabani doğaya ilişkin yasaları uygulama büroları ağını yönetir. Ulusal Parklar Servisi, 370'ten fazla ulusal park, doğa anıtı, nehir havzası, kıyı, dinlenme alanı ve tarihsel bölgeyi denetler. Bakanlık, Toprak Yönetimi Bürosu aracılığıyla, genellikle Batı'da bulunan milyonlarca hektar kamu arazisi ile bunların orman, mera, petrol ürünleri sağlayan ve dinlenme alanları oluşturan kaynaklarını yönetir.

Toprak Kazandırma Bürosu, genellikle Birleşik Devletler'in yarı çorak batı bölgelerindeki yetersiz su kaynaklarını idare eder. Bakanlık Birleşik Devletler'de madencilik düzenler ve özel ayrılmış bölgelerde yaşayan Amerikan Kızılderililerinin baş sorumlusudur. Bakanlık uluslararası alanda, Virgin Adaları, Guam, Amerikan Samoası, Kuzey Mariana Adaları ve Palau gibi ABD deniz aşırı topraklarında programlar uygular ve Marshall Adaları ile Mikronezya Federe Devletleri'ne kalkınma fonları sağlar.

Adalet Bakanlığı (Department of Justice)

Bakanlık, yasal işlemlerde ve mahkemelerde ABD hükümetini temsil eder, ve istendiğinde, başkana ve diğer bakanlara yasal konularda önerilerde bulunur. Adalet bakanlığının başında Birleşik Devletler Adalet Bakanı (Attorney General) vardır. Bakanlığa bağlı Federal Soruşturma Bürosu (FBI)

yasaları uygulayan temel birimdir, Göçmen ve Uyruluk Servisi de göçmenlik yasalarını uygular. Bakanlık içindeki bir diğer önemli birim olan Uyuşturucularla Savaş Uygulama Dairesi, uyuşturuculara ve kontrol altındaki maddelere ilişkin yasaları uygular ve yasa dışı uyuşturucu kaçakçılığı yapan belli başlı örgütleri izler. Adalet Bakanlığı ayrıca yerel emniyet güçlerine de yardımcı olur. Bakanlık bunlara ek olarak, ülkedeki tüm ABD bölge savcılarını ve yasa görevlilerini (marshal) yönetir, federal tutuk evlerini ve diğer ceza kurumlarını denetler, şartlı tahliye ve af dilekçelerini inceler ve başkana bildirir. Adalet Bakanlığı, 176 üye ülkedeki kanun uygulama daireleri arasında karşılıklı yardımı teşvik eden Uluslararası Polis Örgütü (INTERPOL) ile de bağlantılıdır.

Uyuşturucularla Savaş Uygulama Dairesi görevlileri California'nın San Francisco kentindeki büro sorumlusu özel ajan Michelle Leonhart ile birlikte.

Çalışma Bakanlığı (Department of Labor)

Çalışma Bakanlığı, Birleşik Devletler'deki ücretlilere yardım çalışmalarını teşvik eder, çalışma koşullarının iyileştirilmesinde yardımcı olur ve işçi ve işveren arasında iyi ilişkiler yürütülmesini sağlar. Meslek Güvenliği ve Sağlık İdaresi (OSHA), İşçi Kullanma Standartları İdaresi ve Maden Güvenliği ve Sağlık İdaresi gibi daireler aracılığıyla, federal çalışma yasalarını uygular. İşçilerin güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışma haklarını güvence altına almak, saat başı asgari ücret ve fazla mesai ödemelerini saptamak, işçi kullanımında ayırimcılığı yasaklamak, işsizlik sigortası ve iş kazası tazminatı sağlamak da Bakanlığın sorumlulukları arasındadır. Ayrıca, işçilerin emeklilik haklarını güvence altına alır, işçi eğitimi programlarını teşvik eder ve çalışanların iş bulmalarına yardımcı olur. Bakanlığa bağlı Çalışma İstatistikleri Bürosu, işçi kullanımındaki, fiyatlardaki ve diğer ulusal ekonomik kıstaslardaki değişimleri izler ve raporlar hazırlar. İş arayanlar arasında bulunan daha yaşlıların, gençlerin, azınlıkların, kadınların ve engellilerin işe alınmaları için özel çaba gösterir.

Dışişleri Bakanlığı (Department of State)

Dışişleri Bakanlığı, Birleşik Devletler dış politikasının hazırlanması ve yürütülmesinden tümüyle sorumlu olan başkana önerilerde bulunur. Bakanlık, Amerika'nın deniz aşırı çıkarlarını değerlendirir, politika hazırlanması ve

gelecekte izlenecek yol konularında öneriler sunar, kararlaştırılan politikanın yürütülmesi için gerekli adımları atar. Birleşik Devletler ile yabancı devletler arasındaki temasları ve ilişkileri sürdürür, yeni yabancı devletlerin ve hükümetlerin tanınması konusunda başkana öneriler sunar, yabancı devletlerle antlaşmalar ve anlaşmalar müzakere eder, Birleşmiş Milletler'de ve diğer önemli uluslararası kuruluşta Birleşik Devletler'in sözcülüğünü yapar. Bakanlığın, dünya genelinde 250'den fazla diplomatik temsilciliği ve konsolosluk bürosu vardır. Dışişleri Bakanlığı 1999'da, ABD Silah Kontrolü ve Silahsızlanma Dairesi ile ABD Haber Dairesi'ni yapısı içine ve görev örgütüne almıştır.

Ulaştırma Bakanlığı (Department of Transportation)

Ulaştırma Bakanlığı (DOT), sekiz değişik bakanlık ve daire arasında dağılmış bulunan kara, deniz ve hava taşımacılığı çalışmalarını birleştirmek amacıyla 1966 yılında kuruldu. Bakanlık, karayollarının planlanması, geliştirilmesi ve yapımını; kentlerde toplu taşımacılığı; demiryollarını; sivil havacılığı; ve su yolları, limanlar, karayolları, petrol ve gaz boru hatlarının güvenliğini yöneten dokuz birim aracılığıyla ulusun genel taşımacılık politikasını oluşturur.

Sözelimi, Federal Havacılık İdaresi, ülke genelinde hava trafik kontrol kuleleri ağını, hava trafik kontrol merkezlerini, ve uçuş servis istasyon-

Bir Federal Havacılık İdaresi trafik kontrol görevlisi Washington'un Seattle kentindeki bölge merkezinde radar ekranını izliyor.

larını işletir; Federal Karayolları İdaresi eyaletlere eyaletlerarası karayolları, köy ve şehir yol ve köprü siseminin iyileştirilmesine yardımcı olmak üzere parasal destek sağlar; Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi, motorlu araçlar için güvenlik ve yakıtta ekonomi standartlarını geliştirir; Denizcilik İdaresi de, ABD deniz ticaret filosunu işletir. Ulusun denizcilik yasalarını uygulama ve ehliyet verme konusunda başta gelen birimi olan ABD Sahil Koruma Komutanlığı, denizde arama ve kurtarma görevi yapar, uyuşturucu kaçakçılarla savaşır ve petrol sızıntılarını ve okyanus kirliliğini denetleme çalışmaları yürütür.

Maliye Bakanlığı (Department of the Treasury)

Maliye Bakanlığı ulusun mali ve parasal gereksinimlerini karşılamakla yükümlüdür. Bakanlığın dört temel görevi vardır: maliye, vergi ve para politikalarını hazırlamak; ABD hükümetinin maliye dairesi olarak hizmet vermek; uzman yasa uygulama hizmetleri sağlamak; madeni ve kâğıt para basmak. Maliye Bakanlığı, hükümetin ve ulusal ekonominin mali durumu konusunda Kongre'ye ve Başkana raporlar sunar. Eyaletler arasında ve ülke dışında alkol, tütün ve ateşli silahlar satışı düzenler; ABD Posta Hizmetleri için pul basılmasını denetler; Başkanı, Başkan Yardımcısını, ailelerini, ülkeyi ziyaret eden yabancı resmi konukları ve devlet başkanlarını koruyan Gizli

1993'te Başkan Bill Clinton'un yemin töreni sonrası yapılan geçit resmi sırasında Gizli Servis görevlileri Başkanın otomobili çevresinde.

Servis'i yönetir; sahte ABD parası ve hisse senedi basılmasını önler; ve ülkeye giren malları denetleyen ve vergi alan Gümrük Servisi'ni yönetir.

Bakanlıkta ayrıca, ülkedeki 2.900 dolağındaki ulusal bankanın çalışmalarına ilişkin yasaların uygulanmasını sağlayan Maliye yetkilisinin bağlı olduğu Para Denetleme Bürosu; ve federal hükümetin başta gelen gelir kaynağını oluşturan vergilere ilişkin yasaları uygulayan İç Gelirler Servisi (IRS) vardır.

Gazi İşleri Bakanlığı (Department of Veterans Affairs)

1930'da bağımsız bir daire olarak kurulan ve 1989'da Kabine düzeyine yükseltilen Gazi İşleri Bakanlığı, ABD silahlı kuvvetlerinin yardıma hak kazanmış olan gazilerine ve bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerine hizmette bulunur. İlaç ve ameliyat bölümü, Birleşik Devletler, Puerto Rico ve

Filipinler'deki 173 sağlık merkezi, 40 emekli evi, 600 klinik ve 133 bakım evi ve 206 Viyetnam Gazilerine Erişim Merkezi aracılığıyla hastahane ve bakımevi, ayakta tedavi ve diş bakımı hizmeti sağlar. Ayrıca 35 eyalette, hastahane ve huzurevlerinde bulunan gazilere destek sağlar. Bu bakanlık aynı zamanda geriatri, kadın sağlığı, AIDS ve travma sonrası ortaya çıkan gerilim rahatsızlıkları gibi alanlarda tıbbi araştırmaları yönetir. Gazilere yardım bölümü, malüllük, emeklilik, özel düzenlenmiş ev ve hizmet taleplerini değerlendirir.

Bu bölüm ayrıca, gaziler için eğitim programları düzenler, gazilere ve görevde olan askeri personele, hak ediyorlarsa, mesken kredisi kolaylıkları sağlar. Anma işleri bölümü, Ulusal Mezarlık Servisi'ni yöneterek, hak sahibi gaziler ve eşlerine Birleşik Devletler'deki 116 mezarlıkta defin hizmetleri, mezar taşları ve işaretler sağlar.

BAĞIMSIZ DAİRELER

Bakanlıklar federal hükümetin temel yürütme birimleridir; fakat, hükümetin ve ekonominin düzgün çalışmasını sağlamakta önemli sorumlulukları bulunan pek çok başka daire daha vardır. Bunlar bakanlıkların bölümleri olmadıkları için bağımsız daireler adıyla anılır.

Bu dairelerin yapısı ve amacı çok çeşitlidir. Bazıları ekonominin belirli kesimlerini denetleme gücüne sahip düzenleme birimleridir. Diğerleri hükü-

mete ya da halka özel hizmet verirler. Çok kez bu daireler, yürürlükteki yasalarla baş edilemeyecek kadar karmaşık duruma gelen sorunlarla ilgilenmeleri için Kongre tarafından ihdas edilmişlerdir. Sözelimi, Kongre 1970'te, çevreyi koruma konusundaki hükümet çalışmalarının koordinasyonu için Çevre Koruma İdaresi'ni kurmuştur. En önemli bağımsız daireler arasında şunlar vardır:

Merkezi İstihbarat Örgütü (CIA), belirli bakanlık ve hükümet dairelerinin istihbarat çalışmalarında işbirliği sağlar; ulusal güvenliğe ilişkin bilgi toplar, sınıflandırır ve değerlendirir; ve Başkan Ofisi bünyesindeki Ulusal Güvenlik Konseyi'ne önerilerde bulunur.

Çevre Koruma İdaresi (EPA), Birleşik Devletler'deki tüm eyalet ve bölge hükümetleriyle birlikte, hava ve su kirliliğini denetlemek ve azaltmak, katı atıklar, böcek ilaçları, radyasyon ve zehirli maddelerin yarattığı sorunlarla ilgilenmek için çalışır. İdare, hava ve su niteliği standartları hazırlar ve uygular, böcek ilaçlarının ve kimyasal maddelerin etkisini değerlendirir, zehirli atıkların döküldüğü yerleri temizlemeye yönelik "Süperfon" denilen programı yönetir.

Federal İletişim Komisyonu (FCC), eyaletler ve uluslar arasındaki radyo, televizyon, telgraf, uydu ve kablo iletişimini düzenlemekle yükümlüdür. Radyo ve televizyon yayın istasyonlarının çalışmasını izne bağlar, radyo frekanslarını tahsis eder ve kablolu yayın ücret-

Ohio'nun Dayton kentindeki Büyük Miami Nehri'nde bir balıkçı olta atıyor; nehir, Çevre Koruma İdaresi'nce konulan standartlar uyarınca temizlenmiştir.

lerinin makul olmasını sağlayan yönetmeliklerin uygulanmasını sağlar. FCC, telefon ve telgraf gibi genel iletişim şirketlerinin yanı sıra, telsiz haberleşmesi hizmeti veren kuruluşları da düzenler.

Federal Olağanüstü Durum Yönetim Ajansı (FEMA), federal hükümet, eyalet ve bölge düzeyindeki kuruluşların sel, kasırga, deprem ve diğer doğal felaketler karşısındaki ortak çalışmalarını düzenler. FEMA, konut, işyeri ve kamu tesislerinin yeniden yapımı için bireyler ve hükümetlere mali yardım sağlar; itfaiyecileri ve olağanüstü durum sağlık görevlilerini eğitir; Birleşik Devletler ve ona bağlı topraklardaki olağanüstü durum planlamalarına parasal destek verir.

Federal Rezerv Kurulu, Birleşik Devletler'in merkez bankası olan Federal Rezerv Sistemi'ni yöneten kuruldur. Sirkülasyondaki para ve kredi hacmini etkileyerek ülkenin para politikasını

Federal Olağanüstü Durum Yönetim Ajansı'nın 1999'da North Carolina'nın Rocky Mount kentini vuran Floyd Kasırgası kurbanları için kurduğu karavanlar.

yürütür. Federal Rezerv, özel bankacılık kuruluşlarını denetler, finans piyasalarındaki sistem risklerini sınırlamak için çalışır ve ABD hükümetine, kamu ya ve finans kuruluşlarına belirli mali hizmetlerde bulunur.

Federal Ticaret Komisyonu (FTC), tüketiciler ve işletmeler tarafından ve kongre araştırmaları ya da medya haberleri sonucu şirketler aleyhinde ileri sürülen şikâyetleri kovuşturarak federal antitröst ve tüketicici koruma yasalarının uygulanmasını sağlar. Komisyon, ticaret istismarlarını ve adil olmayan ticaret uygulamalarını ortadan kaldırarak, ülke pazarlarının rekabete açık biçimde işlenmesini güvence altına almaya çalışır.

Genel Hizmet İdaresi (GSA), federal hükümetin taşınmaz mal varlığının büyük bir kesimini denetler. Federal taşınmaz malların, binaların ve gereçlerin satın alınması, hizmete sunulması,

işletilmesi ve bakımından ve hizmet fazlası olanların satılmasından sorumludur.

Ulusal Havacılık ve Uzay İdaresi (NASA) ABD uzay programını yönetmek için 1958'de kurulmuş olup, ilk Amerikan uydularını ve astronotlarını yörüngeye yerleştirdi ve 1969'da aya ilk insanı indiren Apollo uzay gemisini fırlattı. NASA günümüzde, Dünya yörüngesindeki uydularla ve gezegenler arası inceleme araçlarıyla araştırmalar yürütmekte, geliştirilmiş uzay teknolojisinde yeni kavramları araştırmakta ve ABD'nin insan taşıyan uzay mekiği filosunu yönetmektedir.

Ulusal Arşivler ve Siciller İdaresi (NARA), tüm federal kayıtların yönetimine gözetmenlik ederek, ülke tarihinin muhafaza edilmesini sağlar. Ulusal Arşivlerin depolarında, özgün belge metinleri, sinema filmleri, ses ve görüntü kayıt bantları, haritalar, fotoğraflar ve bilgisayar verileri bulunmaktadır. Bağımsızlık Bildirgesi, ABD Anayasası ve Anayasaya Temel Haklarla İlgili İlk Ek Washington, D.C.'deki Ulusal Arşivler binasında muhafaza edilmekte ve sergilenmektedir.

Ulusal Çalışma İlişkileri Kurulu (NLRB), ABD'nin temel çalışma yasası olan Ulusal Çalışma İlişkileri Yasası'nı uygular. Uygunsuz çalışma uygulamalarını önleyip düzeltmek ve işçilerin, onları pazarlıklarda sendikaların temsil edip etmeyeceği konusunda seçim düzenleme ve bu yolla karar verme

Astronot Fred W. Leeds 1995'te atmosfer ve akışkan dinamiklerini incelediği uçuş sırasında uzay mekiği Columbia'da çalışıyor.

hakkını korumak için bu Kurula yetki tanımıştır.

Ulusal Bilim Vakfı (NSF), üniversitelere, kolejlere, kâr amacı gütmeyen kurumlara ve küçük işletme kuruluşlarına bağışlarda bulunarak, sözleşmeler ve diğer anlaşmalar yaparak, Birleşik Devletler'de temel bilimsel ve mühendislikle ilgili araştırmalara ve eğitime destek verir. NSF, üniversiteler, endüstri kuruluşları ve hükümet arasında işbirliğini teşvik eder ve bilim ve mühendislik aracılığıyla uluslararası işbirliği sağlanmasını destekler.

Personel Yönetim Bürosu (OPM), federal hükümetin insan kaynakları dairesidir. Ülkedeki kamu görevlilerinin politik etkilerden uzak kalmasını ve federal hükümet memurlarının adil bir biçimde ve yeteneklerine uygun olarak seçilip muamele görmelerini güvence altına alır. OPM, devlet dairelerini personel hizmeti ve siyasa önderliği sağlayarak destekler ve federal emeklilik sistemini ve sağlık sigortası programını yönetir.

Barış Gönüllüleri, 1961 yılında kurulmuştur ve yabancı ülkelerde iki yıl süreyle çalışacak gönüllüleri eğitir. Günümüzde yaklaşık 80 ülkede görev yapmakta olan Barış Gönüllüleri, tarım-köy kalkınması, küçük teşebbüsler, sağlık, doğal kaynakların korunması ve eğitim konularında yardımcı olurlar.

Hisse Senetleri ve Senet Borsası Komisyonu (SEC), hisse senedi ve bono alan yatırımcıları korumak amacıyla kurulmuştur. Federal yasalar, kendi hisselerini satarak nakit sağlamak isteyen şirketlerin bu çalışmaları konusundaki bilgileri Komisyon'a duyurmalarını zorunlu kılmaktadır. Komisyon, hisse senedi satışlarındaki sahtekârlıkları önlemek ve cezalandırmak gücüne sahiptir; ayrıca, sermaye piyasalarını düzenlemeye de yetkilidir.

Küçük Teşebbüsler İdaresi (SBA), küçük teşebbüslere kredi verir, sel ve diğer doğal afet kurbanlarına yardım eder, küçük teşebbüslerin federal hükümetle mal ve hizmet sağlama sözleşmeleri yapmalarında yardımcı olur.

Küçük Girişimler İdaresi, California'nın Pasadena kentindeki işletmelerinden internet aracılığıyla acılı sos satan Perry ve Monica Lopez gibi yeni fikirlere sahip olan kişilere yardımda bulunur.

Sosyal Güvenlik İdaresi (SSA), emeklilik ve sakatlık ödeneklerinden ve afetlerden kurtulanlara yapılan yardımlardan oluşan ulusal sosyal sigorta programını yönetir. Amerika'da çalışanların çoğunluğu bu yardımlardan yararlanabilmek için ücretlerinden Sosyal Sigorta vergisi öderler; ileride sağlanacak yardımlar çalışanların katkılarına bağlıdır.

Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Kurumu (USAID), kalkınmakta olan ülkelerdeki, Orta ve Doğu Avrupa'daki ve eski Sovyetler Birliği'nden yeni bağımsızlık kazanmış ülkelerdeki ABD dış ekonomik ve insani yardım programlarını idare eder. USAID dört alandaki programları destekler: nüfus ve sağlık, geniş tabanlı ekonomik büyüme, çevre ve demokrasi.

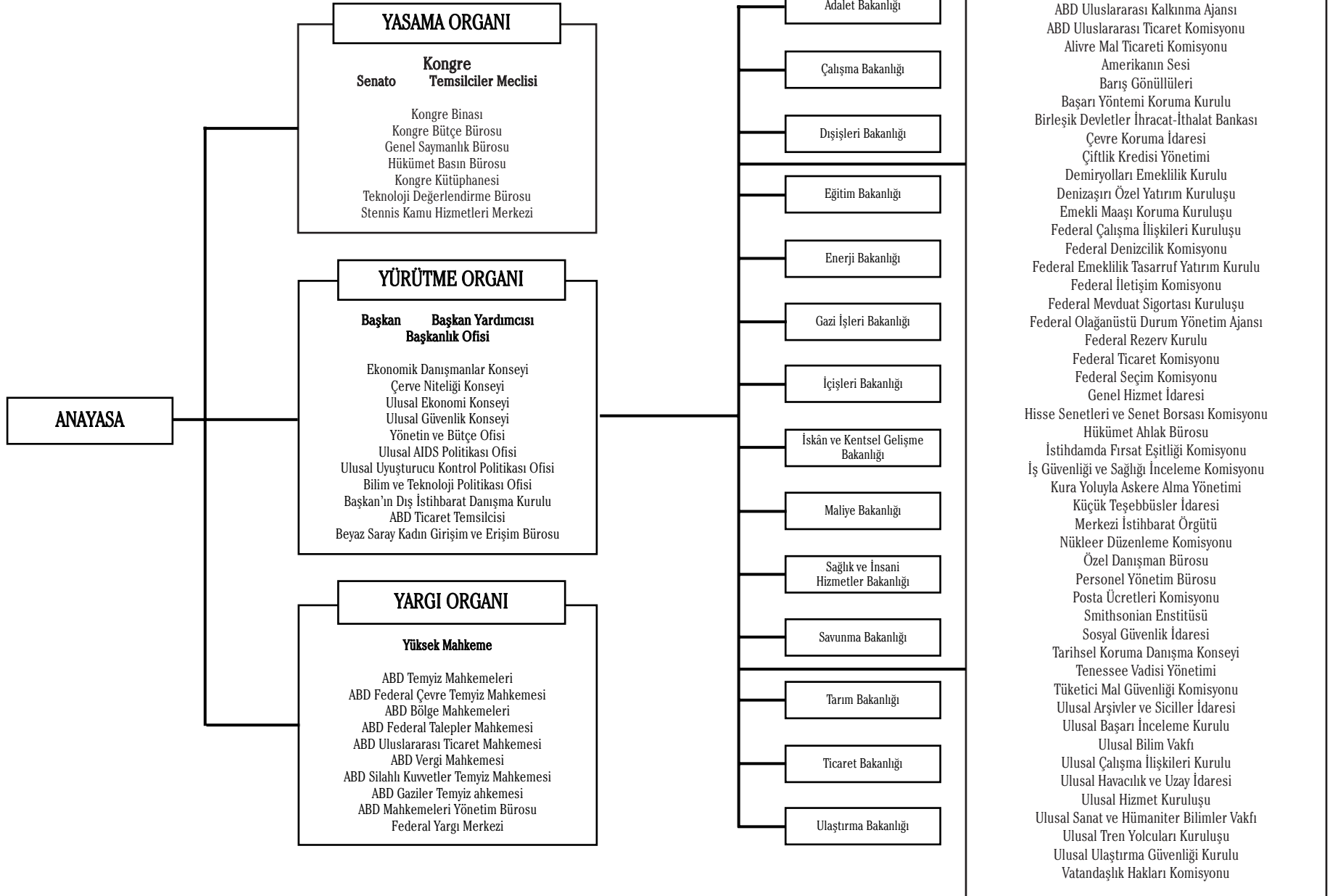
Birleşik Devletler Posta Servisi, 1971'de Posta Bakanlığının yerine geçen özerk bir kamu teşebbüsü tarafın-

dan yönetilmektedir. Servis, postanın toplanması, taşınması ve dağıtılmasından ve ülkedeki binlerce yerel postanenin işletilmesinden sorumludur. Ayrıca, Küresel Posta Birliği ve yabancı ülkelerle yapılan başka anlaşmalar çerçevesinde uluslararası posta hizmeti sağlar. Yine 1971'de kurulmuş olan bağımsız Posta Ücretleri Komisyonu, çeşitli mektup türleri için alınacak ücretleri saptar. □

Birleşik Devletler Posta Servisi görevlileri Washington Eyaleti, Seattle kentindeki tesiste mektup ayırımı yapmak için ileri teknoloji ürünü araçlar kullanıyorlar.

BİRLEŞİK DEVLETLER HÜKÜMETİ

ABD Kongre binası

BÖLÜM IV

YASAMA ORGANI:

KONGRE’NİN YETKİ ALANI

*“Hükümet yasaların
yapılması gücünü
temsil eder.”*
– Alexander Hamilton,
Federalist Yazılar,
1787–1788

Anayasanın ilk maddesi, federal hükümetin tüm yasama gücünü, Senato ve Temsilciler Meclisi adı ile anılan, iki meclise ayrılmış bir Kongre'ye vermiştir. İki meclisin küçüğü olan Senato, Anayasa gereği, her eyaletin ikişer üyesinden oluşur. Günümüzde 100 üyesi vardır. Temsilciler Meclisi üyeliği ise nüfus oranına göre saptandığı için üye sayısı Anayasada belirlenmemiştir. Günümüzdeki üye sayısı 435'tir.

Anayasanın kabulünden sonra yüz yıl süreyle senatörler doğrudan halk tarafından seçilmemiş, eyalet yasama organlarıncı saptanmışlardı. Senatörlere, kendi eyaletlerinin temsilcileri gözüyle bakılıyordu. Görevleri, tüm yasalarda eyaletlerine eşit işlem yapılmasını sağlamaktı. 1913'te kabul edilen 17'nci Değişiklik'le, Senato'nun halk tarafından doğrudan seçimi sağlandı.

Kurucu Meclis üyelerinin görüşüne göre, her yasa taslağının, biri eyalet hükümetlerini diğeri de halkı temsil eden iki ayrı grup tarafından onaylanması halinde, yasaların Kongre'den acele ve özensiz geçirilmesi tehlikesi çok azaldı. İngiltere Parlamentosunda olduğu gibi, bir meclis diğeri sürekli biçimde denetlerdi. 17'nci Değişiklik, iki meclis arasındaki bu güç dengesini pek fazla değiştirmede.

Kongre'nin yapısı ve gücü konusunda Kurucu Meclis'te büyük tartışmalar yapılmasına karşın, pek çok temsilci, yasama organının görelî biçimde daha az önem taşıyacağına inanıyorlardı.

Bazıları, Kongre'nin daha çok dış ilişkilerle ilgilenmesi ve iç sorunların eyalet hükümetlerine ve yerel hükümetlere bırakılması gerektiğini düşünüyorlardı. Bu görüşler, gerçeği doğru olarak yansıtmıyordu. Kongre'nin çok hareketli olduğu ve tüm ulusal sorunlar konusunda büyük güç ve yetkiye sahip bulunduğu ortaya çıktı. Yürütme organı karşısındaki gücü Amerikan tarihinin belirli dönemlerde zayıflayıp azalmakla birlikte, Kongre, hiçbir zaman, ne iktidarsız kalmış ne de başkanın kararlarını sorgusuz sualsiz onaylayan bir kurum olmuştur.

KONGRE ÜYELERİNİN NİTELİKLERİ

Birleşik Devletler senatörlerinin, 30 yaşını tamamlamış, en az dokuz yıldır Birleşik Devletler vatandaşı ve seçildikleri eyalette yaşıyor olmaları Anayasa gereğidir. Temsilciler Meclisi üyelerinse, 25 yaşında, en az yedi yıldır vatandaş ve Kongre'ye geldikleri eyalette oturuyor olmaları gereklidir. Kongre'ye seçilebilmek için Eyaletler ek nitelikler isteyebilir; fakat, Anayasa, üyelerin niteliklerini saptama yetkisini federal meclislere vermiştir.

Her eyaletin iki senatör seçme yetkisi vardır. Böylelikle, 3.156 kilometre karelik Rhode Island ile 1.524.640 kilometre karelik yüzölçümü ile en büyük eyalet olan Alaska, Senato'da eşit temsile sahip bulunmaktadır. Yaklaşık 480.000 nüfusu olan Wyoming, nüfusu 32.270.000'e erişen California ile eşit sayıda senatör seçmektedir.

106. Dönem Kongre Üyeleri Ocak 1999'da ABD Temsilciler Meclisi toplantı salonunda yemin ediyorlar.

Temsilciler Meclisi'nin toplam üye sayısı Kongre tarafından saptanmıştır. Bu sayı, eyaletler arasında nüfuslarına oranla paylaşılır. Her eyaletin, nüfusu ne olursa olsun, Temsilciler Meclisi'ne en az bir üye göndermesi Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Günümüzde yedi eyaletin (Alaska, Delaware, Montana, North Dakota, South Dakota, Vermont ve Wyoming) sadece birer temsilcisi vardır. Buna karşın altı eyalet 20'nin üzerinde temsilciye sahiptir; yalnız California'nın 52 temsilcisi vardır.

Anayasa uyarınca on yılda bir nüfus sayımı yapılır ve Temsilciler Meclisi sandalyelerinin dağılımı nüfus hareketlerine göre yeniden saptanır. Özgün Ana-

yasa hükmüne göre, her bir 30.000 vatandaş için en çok bir temsilci seçilebiliyordu. Birinci Temsilciler Meclisi'nde 65 üye vardı; ilk nüfus sayımından sonra bu sayı 106'ya yükseldi. 30.000 vatandaşa bir temsilci kuralı sürdürülseydi, Birleşik Devletler nüfusunun artışı karşısında toplam üye sayısı 7.000 dolayında olurdu. Bunun yerine, geçtiğimiz yıllarda bu formül değiştirildi ve günümüzde nüfus başına temsilci oranı yaklaşık 600.000'e 1 olarak gerçekleşmektedir.

Eyalet yasama organları, eyaletleri toplam nüfusları aşağı yukarı eşit olan kongre bölgelerine ayırır. Her bölgedeki seçmenler, iki yılda bir Kongre'ye bir temsilci gönderirler.

Senatörler, sonu çift rakamla biten yıllarda eyalet çapında yapılan seçimlerle belirlenirler. Senatörlerin görev süreleri altı yıldır ve iki yılda bir Senato'nun üçte biri için seçim yapılır. Böylece her zaman senatörlerin üçte ikisini, ulusal düzeyde yasama deneyimi bulunan kişiler oluşturur.

Temsilciler Meclisi'nin tümüyle, hiçbir yasama deneyimi bulunmayan üyelerden oluşması kuramsal açıdan mümkündür. Fakat uygulamada, pek çok üye birkaç kez ardı ardına seçildiği için, Senato gibi Temsilciler Meclisi'nde de deneyimli üyelerden oluşan bir çekirdek gurup bulunacağına güvenilebilir.

Temsilciler Meclisi üyeleri iki yıl süreyle görev yaptıkları için, Kongre'nin çalışma süresinin de iki yıl olduğu düşünülmektedir. 20'nci Değişiklik, Kongre'nin, kendisi başka bir tarih belirlemezse, her Ocak ayının 3'ünde olağan toplanmasını öngörmektedir. Kongre, genellikle üyeleri yıl sonuna doğru tatil kararı alınca kadar çalışır. Başkan gerekli gördüğünde olağanüstü toplantı çağırısı yapabilir. Kongre toplantıları Washington, D.C.'de Capitol binasında yapılır.

TEMSİLCİLER MECLİSİNİN VE SENATO'NUN GÜCÜ

Kongre'deki her iki meclis de, Temsilciler Meclisi'nde hazırlanması gerekli olan gelir yasaları dışında, her konuda yasa taslağı sunmak yetkisine sahiptir. Bu nedenle, kamu maliyesi konusunda

büyük eyaletler küçük eyaletlere oranla daha fazla etkiliymiş gibi görünmektedir. Uygulamada ise, her meclis diğer mecliste kabul edilmiş olan yasalara karşı oy kullanabilir. Senato, Temsilciler Meclisi'nden gelen gelir yasası taslaklarını – gerçekte herhangi bir konudaki taslağı – kabul etmeyebileceği gibi, içeriklerini farklı hale getirecek değişiklikler de yapabilir. Böyle durumlarda, taslağın yasalaşabilmesi için, her iki meclisin üyelerinden kurulan bir konferans komitesinin, iki tarafın da kabul edeceği bir uzlaşma metni hazırlaması gerekir.

Senato'nun, ayrıca, başkanın seçeceği yüksek dereceli federal hükümet memurlarının ve büyükelçilerin atanmalarını kabul etmek ve tüm antlaşmaları üçte iki oy çokluğuyla onaylamak gibi, bu kuruma tanınmış özel yetkileri de vardır. Bu iki konuda verilecek olumsuz bir karar yürütmeyi iptal eder.

Federal yetkililer hakkında meclis soruşturması açılması için, yargılamayı sağlayacak yolsuzluk suçlamasında bulunma hakkı yalnız Temsilciler Meclisi'ne aittir. Gerekli yargılamayı yaparak yetkililerin suçlu ya da suçsuz olduklarına karar vermek hakkı da sadece Sento'ya tanınmıştır. Federal kamu yetkilisi suçlu bulunursa görevinden alınır.

Kongre'nin geniş yetkileri, Anayasanın birinci maddesinin sekizinci bölümünde sayılmıştır:

- ❑ vergi koymak ve toplamak;
- ❑ hazine için borç almak;
- ❑ eyaletler arasında ve yabancı ülkelerle yapılan ticaret konusunda tüzük ve yönetmelikler çıkarmak;
- ❑ yabancı devlet uyruklarının vatanışa alınmaları konusunda tekdüze tüzükler hazırlamak;
- ❑ para çıkarmak, değerini açıklamak ve sahte para basanların cezalandırılmalarını sağlamak;
- ❑ ağırlık ve uzunluk ölçüsü standartlarını belirlemek;
- ❑ tüm ülkede geçerli iflas yasaları çıkarmak;
- ❑ postaneler ve posta yolları kurmak;
- ❑ patent ve telif hakları vermek;
- ❑ federal mahkeme ağı oluşturmak;
- ❑ korsanlığı cezalandırmak;
- ❑ savaş ilan etmek;
- ❑ ordu kurmak ve beslemek;
- ❑ deniz kuvvetleri oluşturmak;
- ❑ federal yasaları uygulamak, yasadışı davranışları bastırmak ya da yabancı güçlerin işgalini önlemek için milis güçlerini harekete geçirmek;
- ❑ Washington, DC'deki hükümet ile ilgili tüm yasaları çıkarmak; ve
- ❑ Anayasanın uygulanması için gerekli tüm yasaları çıkarmak.

Bu yetkilerden bazıları artık eskimiş olmakla birlikte hala yürürlüktedir. 10'uncu Değişiklik, ulusal hükümete devredilmemiş yetkilerin eyaletlere ya da halka bırakıldığı hükmü ile Kongre'nin yetkilerine kesin sınırlamalar getirmiştir. Kongre:

- ❑ isyan ya da işgal durumlarında gerekli değilse, ihzar emirlerini (habeas corpus – getirile emirleri) erteleyemez;
- ❑ suç işleyen ya da yasa dışı davranışlarda bulunan bireyleri yargısız mahkûm eden yasalar çıkaramaz;
- ❑ belirli bir davranışı makale şamil (retroactive – geriye yürüyen) suç sayan herhangi bir yasa çıkaramaz;
- ❑ yeni yapılmış bir servet sayımına dayanmadan vatandaşlara dolaysız vergi uygulayamaz;
- ❑ herhangi bir eyaletten vergi toplamaz;
- ❑ limanlara ya da onları kullanan teknelere ticaret ya da vergi konularında kayırcı işlem uygulayamaz; ve
- ❑ asalet unvanı veremez.

KONGRE YETKİLİLERİ

Anayasaya göre, başkan yardımcısı Senato'nun başkanıdır. Oylarda eşitlik olmadıkça oy kullanamaz. Senato, başkan yardımcısının bulunmadığı günlerde başkanlık yapması için bir *geçici* başkan seçer. Temsilciler Meclisi de kendi başkanını seçer. Meclis başkanı ile senato geçici başkanı, daima her mecliste sandalye çoğunluğuna sahip partiden seçilirler.

Her yasama döneminin başında, parti üyeleri, yasa taslaklarına ilişkin görüşmelerde akışı sağlayacak olan idare amirlerini ve diğer yetkilileri seçer. Bu görevliler, meclis başkanları ve komite başkanlarıyla birlikte, yasa yapımında büyük etkiye sahip olurlar.

Senato Çoğunluk Lideri Mississippi'li Cumhuriyetçi Trent Loft, Haziran 1997'de Senato vergilerin indirilmesine ilişkin yasayı 18'e karşı 80 oyla kabul ettikten sonra Florida'lı Demokrat Senatör Bob Graham'la el sıkışıyor. Loft "iki partinin her mükellefe yaşamın her aşamasında vergi rahatlığı getirmek amacıyla ortak çalışması" nedeniyle Senato'yu övdü.

KOMİTE SÜRECİ

Kongre'nin başta gelen özelliklerinden biri, komitelerin çalışmalar üzerinde egemen rol oynamasıdır. Anayasada komitelerin kuruluşuna ilişkin bir hüküm olmadığı için, komiteler bugünkü önemini, anayasa gereği olarak değil geçirdikleri evrim sonucu kazanmıştır.

Günümüzde Senato'da 17, Temsilciler Meclisi'nde 19 sürekli (ya da daimi) komite vardır. Her komite bir başka yasama alanında uzmanlaşmıştır: dışişleri, savunma, bankacılık, tarım, ticaret, ödenekler ve diğer konular. Meclislerden birine sunulan yasa önerisi, incelenmesi ve tavsiyelerde bulunulması için bir komiteye havale edilir. Komite kendisine gönderilen bir öneriyi

onaylayabilir, değiştirebilir, reddedebilir ya da gündemine almayabilir. Bir yasa taslağının, komite onayı olmadıkça Temsilciler Meclisi ya da Senato genel kurulunda görüşülmesi hemen hemen olanak dışıdır. Bir yasa taslağı üzerindeki komite inceleme yetkisinin kaldırılma önergesi için Temsilciler Meclisi'nde 218 üyenin ve Senato'da tüm senatörlerin imzası gereklidir. Uygulamada, bu tür önergelerin yeterli desteği sağlaması pek seyrek gerçekleşir.

Her mecliste çoğunluk partisi komite çalışmalarını yönlendirir. Komite başkanları, parti gurupları ya da özel bir üye gurubu tarafından seçilirler. Azınlık partileri, komitelerde, meclislerdeki sandalye sayıları ile orantılı olarak temsil edilirler.

Yasa taslakları çeşitli biçimlerde sunulabilir. Bazıları sürekli komiteler tarafından kaleme alınır; bazıları, belirli yasama konularını ele almak üzere kurulacak özel komiteler tarafından hazırlanır; bazıları da, başkan ya da diğer yürütme organı yetkilileri tarafından önerilir. Kongre dışındaki kişiler ve örgütler meclis üyelerine yasa önerilerinde bulunabilecekleri gibi, üyeler de bireysel olarak yasa teklif edebilirler. Yasa taslakları ilk sunuştan sonra ilgili komiteye havale edilir ve komite de, çok kez, yasa önerisini destekleyen ya da ona karşı çıkan kişilerin görüşlerini açıklayabilmeleri için bir dizi halka açık oturum düzenler. Birkaç hafta ya da birkaç ay sürebilecek bu oturumlar

sayesinde, yasama sürecine halkın katılımı sağlanmış olur.

Komite sisteminin bir erdemi, Kongre üyeleri ile onların bürolarında çalışan memurların çeşitli yasama alanlarında önemli deneyim kazanmalarına yardımcı olmasıdır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, nüfus az ve federal hükümetin görevleri çok sınırlı olduğu için, böyle bir deneyim önemli değildi. Her kongre üyesi genel bilgilere sahipti ve tüm konularda uzmanca çalışabiliyordu. Günümüzde ulusal yaşamın çok karmaşık olması özel bir bilgi birikimi gerektirdiği için temsilciler genellikle kamu politikasıyla ilgili bir ya da iki alanda deneyim kazanmaktadırlar.

Bir komite, bir yasa önerisini onayladıktan sonra, yasa taslağı açık görüşmeler yapılması için genel kurula gönderilir. Kurallar Senato'daki görüşme sürecinin hemen hemen sınırsız olmasına izin vermektedir. Temsilciler Meclisi'nde ise üye sayısının çokluğu nedeniyle, İçtüzük Komitesi genellikle süreyi belirler. Görüşmeler sonunda üyeler yasa taslağının onaylanması, reddedilmesi, oylamanın ertelenmesi – ki taslağın reddedilmesiyle hemen hemen eş anlamlıdır – ya da komiteye geri gönderilmesi yönünde oy kullanırlar. Bir mecliste onaylanan yasa taslağı, görüşülmek üzere diğer meclise gönderilir. Taslağın ikinci mecliste değiştirilmesi durumunda, her iki meclisin üyelerinden oluşturulacak bir konferans komitesi uzlaşma sağlamaya çalışır.

Taslak, yasalaşması Anayasa gereği olarak Başkanın onayına bağlı bulunduğu için, Başkana gönderilir. Başkanın taslağı imzalama – ki böylelikle taslak yasalaşır – ya da veto etme seçeneği vardır. Başkanın veto ettiği bir taslağın yasalaşması için her iki mecliste de yeniden oylanması ve üçte iki çoğunlukla onaylanması gereklidir.

Başkan bir taslağı imzalamak ya da veto etmekten kaçınabilir. Bu gibi durumlarda, taslak Başkana eriştikten on gün sonra (Pazar günleri hariç) onun imzası olmadan yasalaşır. Bu kuralın tek istisnası, taslağın Başkana gönderilmesinin üzerinden on gün geçmeden önce Kongre'nin tatile girmesidir; o zaman, Başkanın herhangi bir işlem yapmaması taslağı geçersiz kılar – bu işleme "cep vetosu" denilmektedir.

KONGRE'NİN ARAŞTIRMA YETKİSİ

Kongre'nin yasama dışı işlevlerinin en önemlilerinden biri araştırma yetkisidir. Bu yetki genellikle, sürekli komitelerden birine, belirli bir görev için kurulmuş bir komiteye ya da her iki meclisin üyelerinden oluşan bir ortak komiteye devredilir. Araştırmalar, yeni yasalar çıkarılması gereğine ilişkin bilgi toplamak, yürürlükteki yasaların etkinliğini ölçmek, diğer organlarda çalışan yetkililerin niteliklerini ve çalışma yeteneklerini öğrenmek ve çok seyrek olarak da bir meclis araştırması sürecini başlatmak için yürütülür. Komiteler, araştırmayla ilgili ifade alma oturumlarında yardımcı olmaları ve

KOMİTE SİSTEMİ

Kongre komiteleri oluşturulması konusu Anayasada açıkça belirtilmiş değildir. Buna karşın, ulus geliştikçe, hazırlanan yasaların daha iyi incelenmesi gereksinimi de arttı.

Temsilciler Meclisi üyeleri, önerilen yeni yasalar üzerinde bitip tükenmeyen tartışmalara boğulmuş bir duruma düşünce, 1789'da komite yöntemi uygulaması başlatıldı. İlk Komiteler, Devrim Savaşı'ndan doğan tazminat taleplerini, posta yollarını ve bölgelerini ve yabancı ülkelerle yürütülen ticareti ele aldı. Yıllar boyunca, siyasal, toplumsal ve ekonomik değişiklikler karşısında komiteler kuruldu ve dağıldı. Sözelimi, Devrim Savaşı'ndan doğan tazminat talepleri ile ilgilenecek bir komiteye günümüzde gereksinim bulunmamasına karşın, Kongre'deki her iki mecliste de birer Gazi İşleri Komitesi vardır.

106'ncı Kongre'de (1999–2000) Temsilciler Meclisi'nde 19 ve Senato'da 17 sürekli komiteye ek olarak her iki meclisten üyenin katıldığı 4 ortak daimi komite (Kongre Kütüphanesi, basım, vergileme ve ekonomi) vardı. Ayrıca, her meclis belirli konuları incelemek için özel ya da seçme komiteler kurabilir. Çalışma yükünün artması sonucu sürekli komiteler tarafından 150 dolayında alt-komite oluşturulmuştur.

Tüm bu komiteler ne iş yapar? Her yasa tasarısı sunulduğunda, konuyla ilgili komite, önerinin ayrıntılı bir biçimde incelenmesinden sorumludur. Komite, bilgi edinmek için, genellikle uzmanların dinleneceği oturumlar düzenler. Tanıklar arasında, komitenin üyesi olmayan Kongre üyeleri, yürütme organı yetkilileri, özel sektör kuruluşlarının temsilcileri ve tek tek vatandaşlar bulunabilir.

Tüm bilgiler alındıktan sonra komite, yasa tasarısı için olumlu görüş mü verileceğine yoksa değişiklikler yapılarak onaylanmasının mı önerileceğine karar verir. Zaman zaman, eldeki yasa tasarısı bir yana bırakılır ya da askıya alınır; bu da tasarının incelenmesinden vaz geçilmiş olduğu anlamına gelir. Buna karşın, bir tasarı komiteden geçip Temsilciler Meclisi ya da Senato genel kurulları tarafından onaylandıktan sonra, iki meclişçe kabul edilen metinler arasında olabilecek farklılıkları uzlaştırmak için bir başka komite devreye girer. Her iki meclisin üyelerinden oluşan "Müzakere Komitesi", tasarıya tüm üyelerin kabul edecekleri bir biçim verir ve son kez tartışılıp onaylanmak için Temsilciler Meclisi ve Senato genel kurullarına gönderir. Tasarı onaylanırsa, imzalanmak üzere Başkan'a sunulur.

KONGRE'NİN SÜREKLİ, YA DA DAIMİ, KOMİTELERİ

TEMSİLCİLER MECLİSİ

*Tarım
Ödenekler
Silahlı Kuvvetler
Bankacılık ve Mali Hizmetler
Bütçe
Ticaret
Eğitim ve İşgücü
Hükümet Reformu ve Denetleme
Meclis Yönetimi
Uluslararası İlişkiler
Adalet
Kaynaklar
Kurallar
Bilim
Küçük İşletmeler
Resmi Davranış Standardları
Taşıma ve Altyapı
Gazi İşleri
Yöntemler ve Araçlar*

SENATO

*Tarım, Beslenme ve Ormanlık
Ödenekler
Silahlı Kuvvetler
Bankacılık
Bütçe
Ticaret, Bilim ve Taşıma
Enerji ve Doğal Kaynaklar
Çevre ve Bayındırlık
Maliye
Dış İlişkiler
Hükümet İşleri
Sağlık, Eğitim, Çalışma ve Emeklilik
Yerli (Indian) İşleri
Adalet
Kurallar ve Yönetim
Küçük İşletmeler
Gazi İşleri*

konuları derinine incelemeleri için sık sık uzmanlara baş vurur.

Araştırma yetkisinin önemli doğal sonuçları vardır. Bunlardan biri, araştırmaların ve sonuçlarının kamuya açıklanmasıdır. Komite ifade alma oturumlarının çoğu halka açık yapılı ve medya tarafından ayrıntılı biçimde yayımlanır. Bu nedenle Kongre araştırmaları, yasa yapıcıların vatandaşları aydınlatmaları ve ulusal çıkarlar konusunda kamunun ilgisini uyandırmaları için önemli bir araç oluşturmaktadır. Kongre komitelerinin, isteksiz tanıkları ifade vermeye zorlama, ifade vermektan kaçınan tanıkları Kongre'ye hakaret etmekle ve yanlış bilgi verenleri yalan tanıklık yapmakla suçlama yetkisi vardır.

KONGRE'NİN RESMİ OLMAYAN UYGULAMALARI

Avrupa parlamento sistemlerinin aksine, ABD yasa yapıcılarının seçilmeleri ve davranışları ile genel parti disiplini arasında pek az ilişki vardır. Amerikan siyasi partilerinin her biri, temelde, yerel örgütlerin ve eyalet örgütlerinin dört yılda bir başkanlık seçimleri sırasında işleyen bir siyasal parti olarak – Cumhuriyetçi ya da Demokrat – bir araya gelmelerinden oluşan bir koalisyonudur. Bu yüzden, Kongre üyeleri, konumlarını, ulusal parti başkanlığına ya da Kongre'deki çalışma arkadaşlarına değil, yerel düzeydeki ya da eyaletteki seçmenlerine borçludurlar. Bunun sonucu olarak da senatörlerin ve temsilciler meclisi üyelerinin yasama

çalışmaları sırasındaki davranışları, temsil ettikleri seçmenlerin çok değişik alanlardan gelmesi ve sadık bir kişisel seçmen gurubu oluşturmanın bir özgürlük yaratması nedeniyle, bireysel ve özgün olma eğilimindedir.

Bu nedenle Kongre bir amir-memur değil bir meslektaşlar topluluğudur. Güç bir şirkette olduğu gibi yukarıdan aşağıya akmaz, hemen hemen her yönde dağılır. Cezalandırma ya da ödüllendirme gücü pek zayıf olduğu için de çok küçük bir merkezi yetki vardır. Kongre'de politikalar, konudan konuya yapısı değişebilen koalisyonlarca yürütülür. Zaman zaman Beyaz Saray'dan ve önemli ekonomik ya da etnik guruplardan çelişkili baskılar gelince, meclis üyeleri içtüzüğü kullanarak kararlarını geciktirirler ve böylelikle etkili bir kesimi gücendirmemiş olurlar. Bir soruna ilişkin karar, yetkili komitenin yeterli açık ifade alamadığı ileri sürülerek ertelenebilir. Ya da Kongre konuyu ele almadan önce, bir kuruluşun ayrıntılı bir inceleme yapmasını emredebilir. Ya da bir konu, üzerindeki çalışma meclislerden biri tarafından bir kenara bırakılarak, içeriği üzerinde bir karara varılmadan reddedilmiş olur.

Meclis üyelerinin görevlendirilmelerini ve etkilerini belirleyen resmi ya da yazılı olmayan yöntemler vardır. “İçeridekiler” denilen, çalışmalarını yasama görevleri üzerinde yoğunlaştırmış olan Senatör ve Temsilciler Meclisi üyeleri, ulusal sorunlar üzerinde açıklamalar yapmakla ünlenen “dışarıdaki-

ler”e oranla Kongre kulislerinde daha çok güç kazanabilirler. Muhafiflerinin politikaları ne kadar aşırı ve kabul edilemez olursa olsun, Meclis üyelerinin meslektaşlarına karşı saygılı davranmaları ve kişisel saldırılardan kaçınmaları beklenir. Üyelerin, ayrıca, tüm yasama çalışmaları konusunda uzman oldukla-

rımı ileri sürmek yerine, belirli politika alanlarında uzmanlaşmaları uygun görülür. Bu resmi olmayan kurallara uyan üyelerin, daha güçlü ya da en azından seçmenlerinin önemli bir bölümünün çıkarlarını etkileyebilecek konumdaki komitelere atanmaları olasılığı çoktur. □

KONGRE’NİN DENETLEME YETKİSİ

Kongre'nin yürütme organını etkilemek için benimsediği çeşitli yöntemler arasında en güçlülerinden biri de denetleme işlevidir. Kongre denetlemesi gereksiz harcamaları ve yolsuzlukları engeller; insan özgürlüklerini ve bireysel hakları korur; yürütme organının yasalara uymasını güvence altına alır; yasa yapmak ve halkın eğitimini sağlamak için bilgi toplar; ve yürütmenin çalışmalarını değerlendirir. Bu işlev, Bakanlıklara, yürütme organı kuruluşlarına, düzenleyici komisyonlara ve başkanlık makamına uygulanır.

Kongre'nin denetleme yetkisi çeşitli biçimlerde kullanılır:

- ❑ *komite araştırmaları ve ifade alma oturumları;*
- ❑ *yürütmenin raporları üzerinde resmi danışmalar;*
- ❑ *yürütmedeki atamalara ve antlaşmalara ilişkin Senato onayı;*
- ❑ *Temsilciler Meclisi'nde meclis araştırması ve ardından Senato'da yargılama çalışmaları;*
- ❑ *başkanın çalışamaz duruma gelmesi ya da başkan yardımcılığı makamının boşalması durumlarında 25'inci Değişiklik uyarınca Senato ve Temsilciler Meclisi'nde yapılacak çalışmalar;*
- ❑ *meclis üyeleri ve yürütme yetkilileri arasında düzenlenecek resmi olmayan toplantılar;*
- ❑ *hükümet komisyonlarındaki Kongre üyelikleri;*
- ❑ *Kongre komiteleri ve tümü Kongreye bağlı olan Kongre Bütçe Bürosu, Genel Muhasebe Bürosu ya da Teknoloji Değerlendirme Bürosu gibi yardımcı kuruluşların yapacakları incelemeler.*

Kongre'nin denetleme gücü, yetkilileri görevlerinden ayrılmak zorunda bırakmış, politikaları değiştirmiş ve yürütme üzerinde yeni yasal kontroller getirmiştir. Sözgelimi 1949'da Senato özel araştırma alt komitelerinin incelemeleri sonucu, Truman yönetimi üst düzey yetkilileri arasında yolsuzluk yapanlar bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda, belirli daireler yeniden düzenlenmiş ve hükümette yolsuzlukları incelemek için özel bir Beyaz Saray komisyonu kurulmuştur. 1960 sonlarında Senato Dış İlişkiler Komitesi'nin televizyonda yayınlanan ifade alma oturumları, Vietnam Savaşına karşı muhalefetin başlamasına yardımcı olmuştur.

1973 Watergate araştırması, konumlarını politik üstünlük sağlamak için yasa dışı kullanan Beyaz Saray yetkililerini ortaya çıkarmış, ertesi yıl Temsilciler Meclisi adalet Komisyonunun meclis araştırması çalışmaları sonucu, Richard Nixon başkanlıktan ayrılmak zorunda kalmıştır. 1975 ve 1976'da özel komitelerin araştırmaları, istihbarat örgütlerinde önemli yetkiyi kötüye kullanma olayları bulunduğunu göstermiş ve belirli istihbarat çalışmalarını denetleyecek yeni yasalar çıkarılmıştır.

1983'te ABD Gümrük Servisi ile ABD Göç ve Vatandaşlığa Alma Servisi'nin çalışmalarını birleştirmeye yönelik bir öneri üzerinde yürütülen kongre araştırması sonucu, yürütme organının yeni bir yasa çıkarılmadan böyle bir değişiklik yapmaya yetkili olup olmadığı konusunda tereddütler yaratmıştır. 1987'de denetleme çabaları, yürütme organının İran'a gizli silah satışları yaparak yasaları ihlal ettiği, ve Nikaragua'da "Kontralar" diye bilinen hükümet karşıtı güçlere silah satışı kârlarının aktarıldığını ortaya çıkarmıştır. Kongre'nin elde ettiği bilgiler sonucu, bu gibi olayların yinelenmesini önlemek için yasa önerileri yapılmıştır.

1996 ve 1997'de iki partiyi de temsil eden bir kongre komisyonunun yaptığı kovuşturma ve Senato duruşmaları sonucu, gelir vergisi tahsilatından sorumlu federal daire olan İç Gelirler Servisi'nde (IRS) yetkiyi kötüye kullanma ve yanlış yönetim olayları ortaya çıkarıldı. Senato Maliye Komitesinin dinlediği IRS görevlileri, verdikleri ifadelerde, ödenmemiş vergileri tahsil etmeleri için kendilerine yapılan çok büyük baskı sonucu zaman zaman mükelleflere karşı kötü davranışlarda bulduklarını, vatandaşlar da, IRS tarafından vergi ödememekle haksız olarak suçlandıklarını ve rahatsız edici biçimde izlendiklerini belirttiler. Kongre 1998'de IRS reform yasasını kabul ederek bağımsız bir denetleme kurulu oluşturdu ve vergi anlaşmazlıklarında kanıtlama yükümlülüğünün mükelleften alınıp IRS'ye aktarılmasını da içeren mükellefi koruyucu önlemleri arttırdı.

Denetleme yetkisi, başkanlık makamının izlenmesinde ve kamu politikasının kontrolünde temel bir fren işlevi yapmaktadır.

ABD Yüksek Mahkeme binası.

BÖLÜM V

YARGI ORGANI:

ANAYASAYI YORUMLAMA

*“...Yasama organı,
özgürlüğümüzün
ve mülkümüzün anayasal
güvencesidir.”*
– Charles Evans Hughes,
ABD Yüksek Mahkemesi
Başkanı, 1930–1941

Federal Hükümetin üçüncü organı olan yargı, başında Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesinin bulunduğu, ülkeye yayılmış bir mahkemeler ağından oluşur.

Anayasa kaleme alınmadan önce, bir eyalet mahkemeleri sistemi bulunmaktaydı. Bir federal mahkeme sistemi kurulması gereği ve bu sistemin eyalet mahkemelerinin yerine geçmesi konusunda, Kurucu Meclis'e katılan temsilcilerin görüşleri arasında büyük uyumsuzluklar vardı. Tartışmalı diğer konularda olduğu gibi bu noktada da bir uzlaşmaya varıldı ve Anayasa uyarınca sınırlı yetkisi olan bir federal yargı sistemi yaratılmasına karşılık, eyalet mahkemelerinin de görevlerini sürdürmeleri benimsendi. Anayasanın III'üncü maddesi'ne göre federal mahkeme sisteminin temeli şuydu:

Birleşik Devletler'in yasama gücü, bir Yüksek Mahkeme ve Kongre tarafından zaman zaman kararlaştırılıp kurulabilecek daha düşük düzeydeki mahkemelelere verilecektir.

FEDERAL MAHKEME SİSTEMİ

Bu yönetime uyararak, Kongre, ülkeyi bölgelere ayırdı ve her bölge için federal mahkemeler yarattı. Bu başlangıç, giderek bugünkü yapıya dönüştü: Yüksek Mahkeme, 13 temyiz mahkemesi, 94 bölge mahkemesi ve iki özel görevli mahkeme. Kongre, günümüzde de, federal mahkemeleri kurma ve kapatma, ayrıca federal yargı ağındaki yargıç sayısını saptama yetkisine sahip

bulunmaktadır. Buna karşın, Yüksek Mahkeme'yi kapatamaz.

Yargı organının yetki alanı, Anayasadan doğan davaları; Birleşik Devletler'in yasalarını ve antlaşmalarını; deniz kuvvetlerine ve deniz ticaretine ilişkin davaları; yabancı devletlerin Birleşik Devletler'de görevli büyükelçilerini, elçilerini ve konsoloslarını ilgilendiren davaları; ABD hükümetinin taraf olduğu anlaşmazlıkları; ve eyaletler (ya da vatandaşları) ile yabancı devletler (ya da vatandaşları ya da uyrukları) arasındaki uyumsuzlukları da kapsar. Anayasadaki 11'inci Değişiklik, bir eyalet vatandaşının davacı ve başka bir eyalet hükümetinin davalı olduğu davaları federal yargı yetkisi dışına çıkarmıştır. Buna karşın, bir eyalet hükümetinin davacı ve başka bir eyalet vatandaşının davalı olduğu durumlara karışmamıştır.

Federal mahkemelerin yetki alanı, tazminat ve başka türde telafiye ilişkin hukuk davaları ile federal yasalardan doğan ceza davalarını kapsar. Madde III, eyalet mahkemeleriyle federal mahkemeler arasında karmaşık bir ilişkiler sistemine neden olmuştur. Federal mahkemeler, genel olarak, eyaletlerin kendi yasalarından doğan davalara bakmaz. Ancak, federal mahkemelerin yetki alanına giren bazı davalar eyalet mahkemeleri tarafından da görülüp karara bağlanabilir. Böylelikle bu iki mahkeme sistemi, belirli alanlarda tam yetkiye, diğer bazılarında ise örtüşen bir yetkiye sahip bulunmaktadır.

Anayasa, federal yargıçların “dürüst oldukları” sürece – uygulamada ölüncüye, emekli oluncuya ya da istifa edinceye değin – görevde kalmalarını sağlayarak yargı bağımsızlığını güvence altına almaktadır; fakat, görevi sırasında suç işleyen bir yargıç hakkında, Başkan ya da diğer federal hükümet yetkililerinde olduğu gibi, meclis araştırmasına baş vurulabilir. ABD yargıçlarının atanmalarını Başkan yapar ve bu atamalar Senato tarafından onaylanır. Kongre, yargıçların maaş düzeylerini de saptar.

YÜKSEK MAHKEME

Anayasa tarafından özel olarak ihdas edilen tek mahkeme olan Yüksek Mahkeme, Birleşik Devletler'in en üst düzey yargı organıdır. Yüksek Mahkeme kararları başka hiçbir mahkemede temyiz edilemez. Kongre, Yüksek Mahkemedeki yargıç sayısını ve – belirli sınırlar içinde – hangi davalara bakabileceğini saptayabilir; fakat, Anayasa tarafından Yüksek Mahkemeye verilmiş olan yetkileri değiştiremez.

Yargıçların nitelikleri konusunda Anayasada bir hüküm yoktur. Yargıçların avukat olmaları zorunluluğu da yoktur; ancak, uygulamada, tüm federal ve Yüksek Mahkeme yargıçları baro üyelerinden olagelmislerdir.

Yüksek Mahkemeye, yaklaşık 200 yıl önce ihdas edildiğinden beri, 100'ü pek az aşan sayıda yargıç atanmıştır. İlk kurulan Yüksek Mahkeme'de, bir başkan ve beş yargıç bulunuyordu.

Bunu izleyen 80 yıl süresince yargıç sayısı değişti ve 1869'da Mahkemenin bir başkan ve sekiz yargıçtan oluşması karara bağlandı. Başkan, Yüksek Mahkemenin baş yöneticisi olmakla beraber, davalar hakkında karar alırken, diğer yargıçlar gibi, tek oyu bulunmaktadır.

Yüksek Mahkemenin sadece iki tür davada özgün yetkisi vardır: yabancı devlet ileri gelenlerine ilişkin bulunanlar ve taraflarından biri bir eyalet olanlar. Bunun dışındaki tüm davalar, daha düşük düzeydeki mahkemeler tarafından temyiz edilmek üzere Yüksek Mahkemeye gönderilenlerdir.

Yüksek Mahkeme her yıl gönderilen binlerce davadan genellikle 150 kadana bakar. Davaların çoğu, yasaların yorumlanmasına ya da Kongre'nin yasalaştırmak istediği taslaklara ilişkindir. Buna karşın, Yüksek Mahkeme iş yükünün önemli bir bölümünü, yasa ya da kararnemelerin anayasaya uygun olup olmadığını saptama çalışmalarını oluşturur. Bu yargısal inceleme yetkisi, Anayasa tarafından özellikle verilmiş değildir. Aksine, Mahkemenin Anayasa'yı değerlendirmesinden ve 1803 yılında *Marbury–Madison* davasında verdiği güçlü ve bir dönüm noktası oluşturan karardan kaynaklanan bir doktrindir. Bu davaya ilişkin kararında Mahkeme, “Anayasaya aykırı bir yasama ürünü yasa değildir” demiş ve “yasanın ne olduğunu belirlemek, kesinlikle yargı organının yetki alanı içindedir ve onun görevidir” görüşünü eklemiştir. Doktrin,

ABD Yüksek Mahkemesi üyeleri (soldan sağa) Clarence Thomas, Antonin Scalia, Sandra Day O'Connor, Anthony M. Kennedy, David H. Souter, Stephen G. Breyer, John Paul Stevens, Mahkeme Başkanı William H. Rehnquist ve Ruth Bader Ginsburg.

eyalet hükümetlerinin ve yerel hükümetlerin çalışmalarını da kapsayacak biçimde genişletilmiştir.

Mahkemenin kararlarının oybirliğiyle alınması gerekli değildir; yasal toplantı yeter sayısı olan altı yargıcin kararda yer alması koşuluyla, basit çoğunluk geçerlidir. Oyların bölündüğü kararlarda, Mahkeme genellikle bir azınlık ve bir çoğunluk ya da muhalefet oyu açıklamaması yayımlar ve bunlar Mahkemenin gelecekteki kararlarına temel oluşturabilir. Yargıçlar, alınan bir karara uymalarına karşın uyma nedenleri çoğunluğunkilerden farklı olduğu durumlarda, çok kez ayrı ayrı oy açıklaması yazarlar.

TEMYİZ MAHKEMELERİ VE BÖLGE MAHKEMELERİ

Federal yargı organının ikinci en yüksek düzeyinde, davaların sonuçlandırılmasını kolaylaştırmak ve Yüksek Mahkemenin iş yükünü azaltmak amacıyla 1891'de kurulan, temyiz mahkemeleri bulunmaktadır. Kongre, bölge düzeyinde 12 temyiz mahkemesi ve federal düzeyde de ABD Temyiz Mahkemesini kurmuştur. Temyiz mahkemelerinde görevli yargıç sayısı büyük ölçüde değişmekle (6'dan 28'e kadar) birlikte, mahkemelerin çoğunda 10–15 arası yargıç bulunmaktadır.

Temyiz mahkemeleri, bölgelerindeki mahkemelerin (federal yargı yetkisi olan dava mahkemeleri) aldığı kararları inceler. Temyiz mahkemeleri, Federal Ticaret Komisyonu benzeri bağımsız düzenleme kuruluşlarının emirlerine ilişkin iç denetim çalışmaları tamamlandığı halde yasal noktalarda hâlâ önemli anlaşmazlıklar görülürse, bu emirleri incelemeye de yetkilidir. Ayrıca, Federal düzeydeki Temyiz Mahkemesi, patent yasalarını ilgilendiren davalar ile özel görevli mahkemeler, Uluslararası Ticaret Mahkemesi ve Federal Talepler Mahkemesinin karara bağladığı özel davaları ilgilendiren temyiz taleplerini ülke genelinde ele alma yetkisine sahiptir.

Temyiz mahkemelerinin altında bölge mahkemeleri yer almaktadır. 50 eyalet, dava sahiplerinin kendilerine yakın bir yerde mahkeme bulabilmeleri için 94 bölgeye ayrılmıştır. Her bölge mahkemesinde en az iki, pek çoğunda birkaç ve en kalabalık bölgelerde iki düzineden çok yargıç görevlidir. İş yükünün ağırlığına göre gerekirse, bir bölgenin yargıci başka bir bölgede geçici olarak çalışabilir. Kongre, nüfusu, büyüklüğü ve iş yükünü göz önünde bulundurarak bölgelerin sınırlarını saptar. Küçük eyaletlerden bazıları kendi başlarına birer bölge oluştururken, New York, California ve Texas gibi daha büyük eyaletlerde dörder bölge vardır.

Bir ressamın çizdiği, Terry Nichols'un (sağdan ikinci) Colorado'nun Denver kentindeki Bölge Mahkemesinde görülen davasına ilişkin eskiz. Nichols, 1995'te Oklahoma'nın Oklahoma City kentindeki bir Federal Hükümet ofis binasına bomba konulmasındaki rolü nedeniyle yargılanmış ve mahkûm edilmişti.

Washington, D.C. dışındaki yargıçlar, sürekli görev yaptıkları bölgede yaşıyor olmalıdırlar. Bölge mahkemeleri, oturumlarını bölgenin değişik kentlerinde dönüşümlü olarak yürütür.

Bu mahkemelerin baktığı davaların çoğu, postanın kötü amaçla kullanılması, federal malların çalınması, temiz besin, bankacılık ve sahtekârlık yasalarının ihlali gibi federal suçlar ve amaç dışı kullanmalarla ilgilidir. Bunlar, sanıkların büyük jüri tarafından resmen suçlanıp jürilerce yargılandıkları tek federal mahkemelerdir.

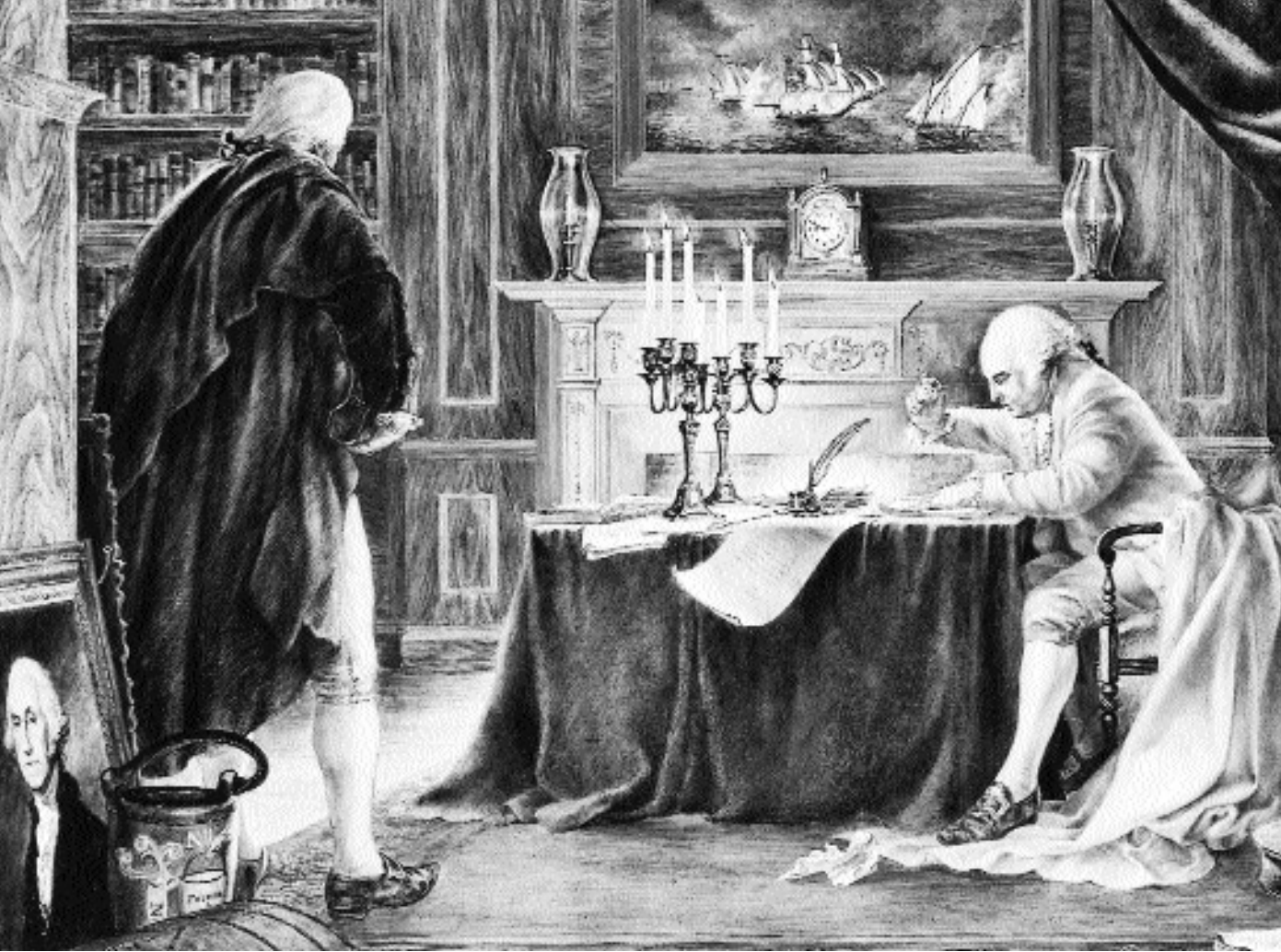
Kongre, iflas davalarının eyalet mahkemeleri yerine federal mahkemelerde ele alınmasına karar verdiği için, her yargı bölgesinde bir de ABD iflas mahkemesi bulunur. Borçlarını ödeyemeyecek durumda olan bireyler ya da işletmeler, iflas süreci içinde ya varlıklarının mahkeme gözetiminde tasfiyesini isteyebilir ya da parasal işlemlerini yeniden düzenleyerek bir borç ödeme planı uygularlar.

ÖZEL MAHKEMELER

Zaman zaman, genel yargı görevi yapan federal mahkemelere ek olarak, özel

konularla ilgilenecek mahkemeler kurulması gerekmektedir. Bunlar Kongre kararıyla kurulduğu için “yasama” mahkemeleri olarak anılır. Bu mahkemelerin yargıçları da, federal mahkemelerdeki meslektaşları gibi, başkan tarafından yaşam boyu göreve atanırlar ve Senato'nun onayı alındıktan sonra göreve başlarlar.

Günümüzde, belirli davaları ele alma yetkisi bulunan iki özel mahkeme vardır. Uluslararası Ticaret Mahkemesi, uluslararası ticaret ve gümrük sorunlarından doğan davaları görür. ABD Federal Talepler Mahkemesi, Birleşik Devletler'den olan para taleplerinin çoğunu, federal sözleşmelerden doğan anlaşmazlıkları, özel taşınmaz mallara federal hükümet tarafından yasa dışı “el konulması” davalarını ve Birleşik Devletler'e karşı çeşitli diğer talepleri karara bağlamaya yetkilidir. □

Başkan John Adams'ı (sağda) Beyaz Saray'da geçirdiği son gece kendi partisi Federalistler yandaşlarını hükümette görevlere atama belgelerini imzalararken gösteren bir resim. Adams'ın yargı organına atadığı William Marbury atama belgesini almadığı halde göreve başlayabilmek için bir sonraki hükümetteki bakanlardan James Madison aleyhine Yüksek Mahkeme'de dava açtı. Mahkemenin *Marbury-Madison* davasında verdiği karar yargının denetleme yetkisi ilkesini yarattı.

BÖLÜM

VI

YÜKSEK MAHKEMENİN DÖNÜM NOKTASI OLUŞTURAN KARARLARI

“Mahkeme, fizik bilimlerinde çok verimli sonuç veren deneme ve yanılma sürecinin adalet işlevinde de uygun olduğunu kabul ettiği için, deneyimle elde edilen derslere saygı gösterir.”

*– Louis D. Brandeis,
ABD Yüksek Mahkemesi
Üyesi, Burnet-Coronado
Petrol ve Gaz Şirketi
davasına ilişkin karar, 1932*

Yüksek Mahkeme, 1790'da ilk toplantısını yaptığından beri, hükümetin yetkilerinden vatandaşlık haklarına ve basın özgürlüğüne kadar her konuda binlerce karar vermiştir. Bu kararlardan çoğunun çok az bilinmesine ve kamuoyunu pek fazla ilgilendirmemesine karşın, bazıları, Amerikan tarihindeki etkileri nedeniyle göze çarpmaktadır. En önemli davalardan birkaçı aşağıda özetlenmiştir.

MARBURY-MADISON (1803)

Çok kez Yüksek Mahkemenin tarihindeki en önemli karar olarak bilinen *Marbury-Madison*, yargı incelemesi ilkesini ve Mahkeme'nin yasama ve yürütme işlevlerinin anayasaya uygunluğunu karara bağlama gücünü yarattı.

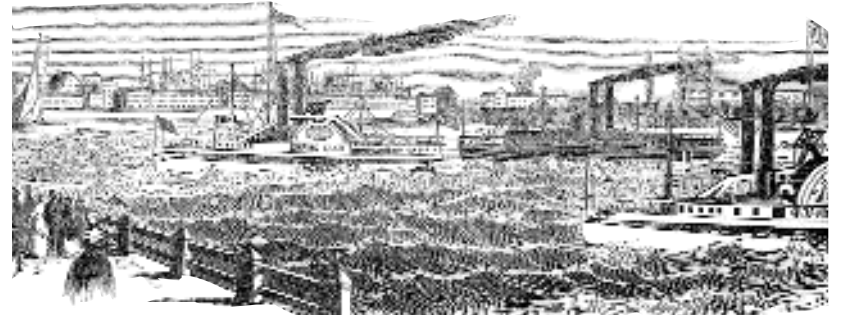
Dava, 1800 yılı başkanlık seçimlerinde, Demokrat-Cumhuriyetçi Thomas Jefferson'un, o sırada görevdeki Başkan, Federalist John Adams'ı yenmesi sonrasında ortaya çıkan politik anlaşmazlıktan doğdu. Adams yönetiminin son günlerinde, Federalistlerin egemenliği altındaki Kongre, aralarında District of Columbia'da görevlendirilen 42 yargıcının bulunduğu çok sayıda siyasal makam yarattı. Senato atamaları onayladı, Başkan imzaladı ve sıra mazbataların bu işten sorumlu devlet sekreteri tarafından mühürlenip sahiplerine verilmesine geldi. Görevi sona eren devlet sekreteri son andaki çalışmaların telaşı içinde, aralarında William Marbury'nin de bulunduğu dört yargıcın mazbatalarını göndermeyi ihmal etti.

Başkan Jefferson'un devlet sekreteri James Madison, yeni yönetim, kendi parti üyelerini adalet mekanizmasına yerleştirmeye çalışan Federalistlere kızgın olduğu için mazbataları göndermeyi reddetti. Marbury, mazbatasının Madison tarafından gönderilmesinin emredilmesi için Yüksek Mahkemede dava açtı.

Mahkeme, Marbury lehinde karar verseydi, Madison yine de mazbatayı göndermeyi reddedebilirdi ve Mahkemenin Madison'u bu karara uymaya zorlama yetkisi yoktu. Eğer Marbury aleyhine karar alınsaydı, Mahkeme bu kez de, onun yasal hakkı olan görevine başlamasını reddetmelerine izin vererek adalet yetkisini Jefferson'culara teslim etme riskiyle karşılaşacaktı. Yüksek Mahkeme Başkanı John Marshall, bu davada yetkili olmadıklarına karar vererek ikilemi çözdü. Marshall, Mahkeme'ye bu yetkiyi veren Adalet Yasası'nın 13'üncü maddesinin anayasaya aykırı olduğunu; çünkü, Anayasanın kendisi tarafından verilmiş olan özgün yetkiyi genişlettiğini açıkladı. Yüksek Mahkeme, bu davayı görmeyi kararlaştırarak, yasalara ilişkin en üst düzeydeki hakem olma konumunu güvence altına aldı.

GIBBONS-OGDEN (1824)

Konfederasyon Maddeleri uyarınca kurulan ilk Birleşik Devletler hükümeti, eyaletlerarası ticaretin akışı da dahil olmak üzere, bir bakıma yeni ulusun ekonomisini düzenleme gücüne sahip bulunmadığı için zayıf kalıyordu.

New York limanı 1800'lerde Yüksek Mahkemenin, Kongre'nin eyaletlerarası ticareti düzenleme yetkisi bulunduğunu karara bağladığı *Gibbons-Ogden* davasına sahne oldu.

Anayasa, ABD Kongresine “eyaletler arasındaki ticareti düzenlemek” yetkisi tanımıştı; fakat, ekonomik konularda kontrolü elinde tutmak isteyen eyaletler bu yetkiye sık sık karşı çıkıyordu.

1800'lerin başlarında New York eyaleti, New York'la New Jersey arasındaki buharlı gemi çalıştırıcılarının New York'tan izin belgesi almalarını gerektiren bir yasa kabul etti. Aaron Ogden'in izin belgesi olmasına karşın Thomas Gibbons'un yoktu. Ogden, Gibbons'un kendisiyle rekabet ettiğini, ancak New York'tan alınmış izin belgesi bulunmadığını öğrenince onu durdurmak için dava açtı.

Gibbons'un elinde 1793 tarihli Kıyı Taşımacılığı yasası uyarınca alınmış federal izin belgesi vardı; fakat, New York Eyalet mahkemeleri, New York Eyaleti izin belgesi olmayan

Gibbons'un yasalara aykırı davrandığını ileri süren Ogden'i haklı buldu. Gibbons davasını Yüksek Mahkemeye getirdi, mahkeme üyeleri, ABD Kongresinin ticareti düzenleme gücünü ihlal ettiği gerekçesiyle New York yasasını anayasaya aykırı buldular. Mahkeme'ye göre, “düzenlemek” kelimesi, doğal olarak, düzenlenmesi gereken konu üzerinde tam yetki anlamına gelmekte...” idi. Bu nedenle “başkalarının aynı konu üzerinde aynı işlemi yapmalarının bahis konusu olmaması gerekli...” idi.

DRED SCOTT-SANDFORD (1857)

Dred Scott bir köleydi ve sahibi John Emerson onu köleliğe izin veren bir eyalet olan Missouri'den alıp köleliğin yasaklandığı Illinois'ye götürmüştü. Birkaç yıl sonra Scott, Emerson'la birlikte Missouri'ye geri döndü. Scott, özgürlük olan bir eyalette yaşamış

Bir köle olan Dred Scott kölelik bulunmayan bir eyalette kısa bir süre yaşadığı için özgür bir insan olduğunu ileri sürdü. Yüksek Mahkeme'nin 1857'de Scott aleyhine verdiği karar yaygın bir biçimde eleştirildi ve daha sonra da değiştirildi.

bulduğu için kendisine bundan böyle köle gözüyle bakılmayacağına inanıyordu.

Emerson 1843'te öldü ve üç yıl sonra Scott özgürlüğüne kavuşmak için Emerson'un dul eşi aleyhine dava açtı. Bir Missouri mahkemesinde görülen davayı Scott kazandı; fakat, eyalet yüksek mahkemesi bu kararı bozdu. Bu arada Bayan Emerson yeniden evlendi ve Scott, onun kardeşi John Sandford'un (duruşma tutanaklarında yanlış olarak Sandford diye yazılmıştı) yasal malı oldu. Scott özgürlüğünü elde etmek için Sandford'u dava etti ve mahkeme 1854'te Scott aleyhine karar verdi.

Dava Yüksek Mahkemeye gittiğinde mahkeme üyeleri, özgür bir eyalette yaşamasının Scott'u özgür bir adam yapmadığına, siyah olduğu için Scott'un vatandaş sayılmadığına ve bu nedenle de bir mahkemede dava açma hakkı bulunmadığına karar verdiler. Mahkemenin bu kararı büyük eleştirilere yol açtı, kölelik karşıtı Abraham Lincoln'un 1860'ta başkan seçilmesine katkıda bulundu ve 1861'de İç Savaş'ın başlamasını çabuklaştırdı. *Dred Scott-Sandford* kararı, 1865'te Anayasaya getirilen ve köleliği ortadan kaldıran 13'üncü Değişiklik ile bozuldu, 14'üncü Değişiklik ile de 1868'de eski kölelere vatandaşlık verildi.

ULUSAL İŞÇİ İLİŞKİLERİ KURULU (NLRB)-JONES VE LAUGHLIN ÇELİK A.Ş. (1937)

Gibbons-Ogden kararı nasıl Kongre'nin eyaletlerarası ticaret üzerindeki egemenliğini kurmuşsa, *NLRB-Jones ve Laughlin* kararı da Kongre'nin ticareti düzenleme yetkisini, eyaletlerarası ticaret yapan şirketlerin çalışmalarını da kapsayacak biçimde genişletmiştir.

Ülkede çelik üreten en büyük şirketlerden biri olan Jones ve Laughlin, sendika çalışmalarına katıldıkları gerekçeyle on işçisini kovarak, 1935 tarihli Ulusal İşçi İlişkileri Yasası'nı ihlal etti. Anılan yasa, işçilere karşı adil olmayan çok sayıda işlemi yasaklıyor, işçilerin sendika kurma ve toplu sözleşme görüşmeleri yapma hakkını güvence altına alıyordu. Şirket, çalışanların yeniden

Pannsylvania'nın Pittsburgh kentindeki Jones & Laughlin çelik fabrikası önünde 1946'da bekleyen işçiler. On yıl önce Yüksek Mahkeme işçilerin sendika kurma ve toplu sözleşme yapma haklarını reddeden Jones & Laughlin şirketi aleyhinde karar almıştı.

işe alınmaları yolundaki NLRB emrine uymayı reddetti. Bir Geziçi Temyiz Mahkemesi de Kurul'un kararını uygulamayı reddetti ve dava Yüksek Mahkemeye geldi.

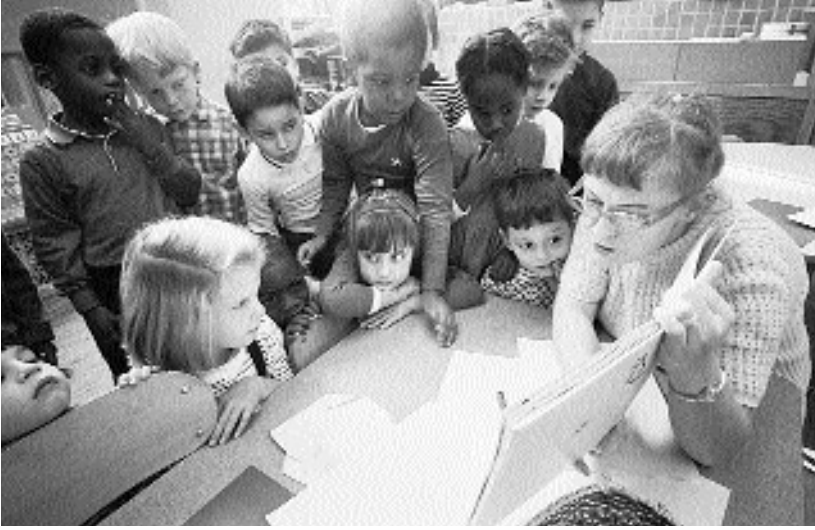
Bu davada ortaya çıkan sorun, eyaletlerarası ticaret yapan şirketlerin "yerel", yani tek eyalet içindeki çalışmalarını üzerinde Kongre'nin düzenleme yetkisi bulunup bulunmadığı idi. Jones ve Laughlin, fabrikasındaki gelişmelerin eyaletlerarası ticareti etkilemediğini ve bu nedenle Kongre'nin bu çalışmalarını düzenleme gücü olmadığını savunuyordu. Yüksek Mahkeme bu görüşe karşı çıktı ve "anılan (imalata yönelik) çalışmaların endüstriyel anlaşmazlıklar nedeniyle durdurulmasının eyaletlerarası ticaret üzerinde çok ciddi etkileri olduğunu ... Deneyimler, işçilere kendilerini

örgütlenme ve toplu sözleşme pazarlıklarına katılacak kendi temsilcilerini seçme hakkının tanınmasının, endüstriyel barış sağlanmasında çok kez temel bir koşul oluşturduğunu" açıkladı. Yüksek Mahkeme, Ulusal İşçi İlişkileri Yasası'nın Anayasaya uygunluğuna karar vererek, örgütlenmiş iş gücüne büyük bir zafer kazandırdı ve federal hükümetin endüstri üzerinde geniş kapsamlı yeni düzenlemeler yapmasına yol açtı.

BROWN-EĞİTİM KURULU (1954)

Bu tarihsel davadan önce çok sayıda eyalette ve Washington, D.C.'de, Yüksek Mahkemenin, eşit tesisler sağlandığı takdirde ırk bakımından ayrılmış okullar işletilmesine izin veren 1896 tarihli *Plessy-Ferguson* kararına dayanılarak, ırk ayrımcılığı güden bir eğitim sistemi uygulanıyordu. 1951'de Topeka, Kansas'lı Oliver Brown, sekiz yaşındaki kızı adına kentin eğitim kurulu aleyhine dava açarak bu "ayrı fakat eşit" doktrinine karşı çıktı. Brown, kızının 21 sokak uzaktaki siyahlara ayrılmış okul yerine evlerine 5 sokak uzaklıktaki beyazlar okuluna girmesini istiyordu. Okulların temelde aynı olduğunu düşünen bir federal mahkeme Brown aleyhine karar verdi.

Bu sırada, South Carolina, Virginia ve Delaware'de yaşayan başka siyah çocukların velileri de aynı konuda dava açmışlardı. Delaware mahkemesi, siyah okullarının beyaz okullarına oranla daha düşük nitelikte olduklarını gördü ve siyah çocukların beyaz okullarına aktarılmasını emretti; ancak, okul yetkilileri

Yüksek Mahkemenin 1954'teki Brown-Eğitim Kurulu davasında devlete ait okullarda ortak eğitim yapılması yolundaki kararından sonra birlikte okuyan beyaz ve siyah çocuklar.

bu kararı Yüksek Mahkemede temyiz ettiler.

Mahkeme, tüm davalara ilişkin görüşleri bir arada dinledi. Siyah davacılar sundukları dava dilekçelerine, psikologların ve sosyal bilimcilerin, niçin ayrımcılığın siyah çocuklar üzerinde zararlı etkileri olduğunu düşündüklerini gösteren bilgi ve kanıtlar içeren belgeleri eklediler. Yüksek Mahkeme 1954'te oybirliği ile aldığı kararda “...eğitim alanında ayrı fakat eşit” doktrinine yer olmadığını belirtti ve kamu okullarında uygulanan ayrımcılığın “14’üncü Değişiklik tarafından güvence altına alınmış olan eşit yasal

korunma”yı siyah çocuklardan esirgediğini açıkladı.

GIDEON-WAINWRIGHT (1963) MIRANDA-ARIZONA (1966)

1960’larda verilen iki Yüksek Mahkeme kararı, suç işlediği iddia olunan kişilerin haklarını güvence altına almaktadır.

Clarence Earl Gideon 1961’de Florida’da bir bilyardo salonuna kapısını kırarak girdiği için tutuklandı. Kendisini savunmak için mahkeme tarafından bir avukat atanmasını istediğinde yargıç, eyalet yasalarına göre ancak ölümle sonuçlanan olaylara ilişkin olan ya da

Clarence Earl Gideon Yüksek Mahkeme’de kendi açacağı davayı hazırlamak için hapiste bulunduğu sırada yaptığı gibi bir hukuk kütüphanesinde çalışırken. Mahkeme 1963’de Gideon lehinde karar verdi ve avukat tutamayacak durumda olan davalılara Amerikan mahkemelerinin avukat sağlaması zorunluğunu getirdi.

ölüm cezası gerektiren davalarda avukat atanabileceğini belirterek bu talebi reddetti. Gideon kendi savunmasını kendi yaptı ve suçlu bulundu. Gideon, hapisane kütüphanesinde uzun uzadıya hukuk kitaplarını inceledi, Yüksek Mahkeme’ye el yazısıyla yazılmış bir dilekçe gönderdi ve davasının incelenmesini istedi. Mahkeme, Gideon’a adil bir biçimde yargılanma hakkı tanınmadığına ve her eyalette, suç işleme iddiasıyla karşılaşmış avukat tutmaya mali gücü bulunmayan kişilere o eyalet tarafından bir avukat sağlanması gerektiğine karar verdi. Gideon, bir savunma avukatının yardımcılığıyla yeniden yargılandı ve aklanıldı.

Bundan hemen üç yıl sonra Yüksek Mahkeme, suçlanan kişinin mahkemeye çıkarılmadan çok önce bir avukat kullanma hakkı bulunduğunu kararlaştırdı. Ernesto Miranda, Arizona’da bir eyalet mahkemesi tarafından adam kaçıрма ve tecavüz suçundan mahkûm edilmişti. Mahkûmiyet, Miranda’nın, avukat buldurma hakkı olduğu söylenmeden, polis tarafından iki saat boyunca sorguya çekilmesi sonunda elde edilen itirafına dayandırılmıştı. Yüksek Mahkeme kararında, polis memurlarının bir tutuklama sırasında, günümüzde Miranda uyarısı diye bilinen bir açıklama yaparak, sanıkların sessiz kalmaya hakları olduğunu, söyledikleri her şeyin aleyhlerine kullanılabileceğini, sorgulama sırasında bir avukat buldurabileceklerini ve mali güçleri yoksa kendilerine bir avukat atanacağını söylemeleri gerektiğini belirtti.

Miranda-Arizona, Yüksek Mahkemenin en iyi bilinen kararlarından biridir ve Amerikan filmlerinde ve televizyon programlarında sık sık sahnelenmektedir. Buna karşın, 1999’da bir federal temyiz mahkemesi, haklarının kendisine bildirilmediğini iddia eden bir banka soyguncusuna ilişkin Dickerson-Birleşik Devletler davasında alınan karara karşı çıktı. Yüksek Mahkeme Dickerson davasını incelemeye ve bu inceleme sırasında Miranda kararını da yeniden gözden geçirmeye karar verdi.

NEW YORK TIMES CO. -SULLIVAN (1964)

ABD Anayasasında yapılan Birinci Değişiklik basın özgürlüğünü güvence altına almaktadır; fakat, Yüksek Mahkeme yıllardır, medyayı iftira davalarına yani, bireylerin ününe zarar verecek biçimde yanlış haber yayımlanmasına ilişkin davalara karşı korumak için Birinci Değişikliği kullanmayı reddetti. Yüksek Mahkeme, Birleşik Devletler'deki iftira yasalarında reform yaratan *New York Times Co.- Sullivan* kararında, kamu görevlilerinin iftira davası açabilmeleri için, sadece yayımlanan haberin yanlış olduğunu kanıtlamalarının yeterli sayılmayacağını belirtti. Mahkeme, davacının aynı zamanda, muhabirlerin ya da yayın sorumlularının “gerçekten kötü niyetli” davrandıklarını ve “haber doğru mu yanlış mı olduğunu incelemeyi sorumsuz bir biçimde ihmal ederek” yayımladıklarını da kanıtlaması gerektiğine karar verdi.

Davanın ortaya çıkış nedeni, 1960'ta Alabama'da tutuklanan insan hakları lideri Martin Luther King Jr.'nin yasal savunması için para toplamak amacıyla Güney Hristiyan Liderlik Konferansı tarafından *New York Times* gazetesinde yayımlatılan tam sayfa bir ilandı. Montgomery, Alabama emniyet müdürlüğünden sorumlu bir belediye meclisi üyesi olan L.B. Sullivan, kentteki polis güçlerinin davranışlarını yanlış biçimde tanımlayan ilanla kendisine iftira edildiğini ileri sürdü. Sullivan, ilanı veren dört din görevlisi ve ilanın doğru-

Martin Luther King (sağda) 1960'ta Georgia'nın Atlanta kentinde tutuklandığı sırada. King'in aynı yıl Alabama'nın Montgomery kentinde tutuklanması üzerine *New York Times Co.- Sullivan* davası açıldı ve Yüksek Mahkeme, açıklamalar “gerçekten kötü niyetle” yayımlanmadıkça ve “(haberlerin) doğru mu yanlış mı olduğunun incelenmesi sorumsuz bir biçimde ihmal edilmedikçe” kamu görevlilerinin iftira davası açamayacaklarına karar verdi.

luğunu incelemeyen *New York Times* gazetesi aleyhine dava açtı.

İlanda gerçekten belirli yanlışlıklar vardı ve jüri Sullivan lehine 500.000 dolar tazminata karar verdi. Times ve insan hakları liderleri bu kararı Yüksek Mahkeme'ye götürdüler ve mahkeme

oybirliğiyle onlar lehinde karar verdi. Mahkeme, iftira yasalarının “kamu görevlilerinin resmi davranışlarını eleştiren açıklamalara karşı yaptırım getirmek için” kullanılmayacağını ve açıklamalarının doğruluğunu garanti

etmelerinin eleştirmenlerden istenmesinin kendi kendini sansüre yol açacağını kararlaştırdı. Mahkeme, ne Times gazetesinin ne de din görevlilerinin ilanı kötü niyetle yayımladıklarına ilişkin kanıt buldu. □

BÖLÜM VII

ÇOK HÜKÜMETLİ BİR ÜLKE

“Bu Anayasa ile Birleşik Devletlere verilmeyen ya da eyaletlere yasaklanmayan yetkiler, sırasıyla eyaletlere ya da halka aittir”
– Birleşik Devletler Anayasası,
10’uncu Değişiklik – 1789

Texas yasama organı Temsilciler Meclisi eyalet başkenti Austin'deki kongre binasında toplantı halinde.

Anayasa tarafından yaratılmış bulunan Federal varlık, Amerikan hükümet sisteminin en egemen özelliğidir. Sistemin kendisi ise, gerçekte daha küçük binlerce birimden – bir araya gelerek tümü ortaya çıkaran yapı bloklarından – oluşan bir mozaiktir: 50 eyalet hükümeti, bir Washington, D.C. hükümeti ve merdivenin aşağıdaki basamaklarında ilçeleri, kentleri, kasabaları ve köyleri yöneten daha da küçük birimler vardır.

Hükümet birimlerinin çokluğu, Birleşik Devletler'in evrimi açısından bakıldığında en iyi biçimde anlaşılır. Bir evrim sürecinde, federal sistemin son aşama olduğu görülmüştür. Anayasadan önce, kolonilerin (daha sonra eyaletlerin) ayrı ayrı hükümetleri ve onlardan önce de ilçelerin ve daha küçük birimlerin hükümetleri vardı. İngiltere'den en önce gelen göçmenlerin başardıkları ilk şey, Atlantik kıyası boyunca kurdukları küçük yerleşim birimleri için birer hükümet oluşturmak olmuştu. Öncüler (Pilgrims) 1620'de gemilerinden bile inmeden önce, ilk Amerikan anayasasını oluşturan Mayflower Sözleşmesi'ni hazırladılar. Yeni ulus batıya doğru ilerledikçe her yeni yerleşim birimi, işlerini yürütmek amacıyla kendi hükümetini kurdu.

ABD Anayasasını kaleme alanlar, bu çok katlı hükümet sistemine dokunmadılar. Ulusal yapıyı en tepeye yerleştirirken, halkla daha yakından ilişkisi olan ve onların gereksinimlerine çok daha iyi uyan bir dizi hükümetin gerekliliğinin farkına varma bilgeliğini de

gösterdiler. Bunun sonucu olarak, savunma, parasal düzenlemeler ve dış ilişkiler gibi belirli konulardaki çalışmalar sadece güçlü bir merkezi hükümet tarafından yürütülebilecek; fakat, hijyen, eğitim ve yerel taşımacılık alanlarındaki işler temelde yerel yönetimlere ait olacaktı.

EYALET HÜKÜMETİ

Koloniler, bağımsızlıkları öncesinde İngiltere Tahtı tarafından ayrı ayrı yönetilirdi. Cumhuriyetin ilk günlerinde, Anayasanın kabulünden önce, her eyalet hemen hemen özerk bir birim oluşturuyordu. Kurucu Meclis'e katılan temsilciler, daha güçlü ve yeterli bir federal birlik kurmak istediler; ancak, eyaletlerin haklarını güvence altına almaya da kararlıydılar.

Genelde, eyalet sınırları içinde ortaya çıkan sorunlar sadece eyalet hükümetlerinin yetki alanına girer. Bu konular arasında, iç iletişim, mülkiyet, endüstri, ticaret ve kamu hizmetlerine ilişkin düzenlemeler, eyalet ceza yasası ve eyalet içindeki çalışma koşulları da vardır. Bu bağlamda, federal hükümet, eyalet hükümetlerinin demokratik yapıda olmasını ve federal Anayasayı ya da Birleşik Devletler'in yasa ve antlaşmalarını ihlal eden yasalar çıkarılmamasını ister.

Doğal olarak eyaletlerin ve federal hükümetin yetki alanları pek çok konuda çakışmaktadır. Özellikle geçtiğimiz yıllarda federal hükümet, sağlık, eğitim, sosyal yardım, ulaştırma, iskân ve

California Valisi Gray Davis Eyaletteki devlet okullarının iyileştirilmesine ilişkin yasayı imzalarken öğrenciler ve eyalet eğitim görevlileri onu izliyorlar.

kentsel gelişme gibi konularda giderek artan sorumluluklar yüklenmiştir; fakat, federal hükümetin eyaletlerde bu gibi sorumluluklar aldığı durumlarda, programlar yukarıdan gelen bir zorlama gibi değil, iki ayrı düzeydeki hükümet arasında işbirliği temeline dayandırılarak uygulanmaktadır.

Ulusal hükümette olduğu gibi eyalet hükümetlerinde de üç organ vardır: yasama, yürütme ve yargı. Bunların işlevleri ve yetkileri de aşağı yukarı ulusal düzeydekilerle eşdeğerlidir. Eyaletin baş yöneticisi validir ve doğrudan halk oyuyla dört yıllık (birkaç eyalette iki yıllık) bir süre için seçilir. Tek yasama kuruluşu olan Nebraska dışında, tüm eyaletlerde iki meclisli yasama organları vardır. Üst meclise genellikle Senato; alt meclise ise

Temsilciler Meclisi, Delegeler Meclisi ya da Genel Kurul adı verilir. Eyaletlerin çoğunda senatörler dört yıl ve alt meclis üyeleri de iki yıl için seçilirler.

Eyaletlerin anayasaları belirli ayrıntılarda değişiklikler taşıyabilir; ancak, genelde federal Anayasaya benzer yapıdadır ve bir insan hakları bildirgesi ile hükümetin düzenine ilişkin bir plan içerir. Ticaretin, bankaların, kamu hizmetlerinin ve insancıl yardım kurumlarının yürütülmesine ilişkin koşullar gibi konularda eyalet anayasaları federal Anayasaya oranla daha açık ve ayrıntılı bir biçimde kaleme alınmıştır. Buna karşın her eyalet anayasası, nihai yetkinin halka ait olduğu hükmünü getirir ve hükümetin kuruluşu gibi konulardaki belirli standartları ve ilkeleri ortaya koyar.

KENT HÜKÜMETİ

Önceleri genelde kırsal yerleşim bölgelerinden oluşan Birleşik Devletler, günümüzde büyük ölçüde kentleşmiş bir ülkedir ve nüfusunun yaklaşık yüzde sekseni kasabalarda, büyük kentlerde ya da dış mahallelerde yaşamaktadır. Bu istatistik, Amerikan hükümetinin genel biçimlendirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Halkın emniyet ve itfaiye güvenliğinden, temizlik yasalarına, sağlık düzenlemelerine, eğitim, toplu taşıma ve iskâna kadar her gereksinimine, federal ya da eyalet düzeyinden daha çok, kent yönetimi doğrudan karşılık vermektedir.

Amerika'nın büyük kentlerini yönetme çalışmaları çok karmaşıktır. Sözelimi, Birleşik Devletler'deki eyaletlerden sadece dokuzunun nüfusu New York kentinden fazladır. Ülkede, başkanlıktan sonra gelen en güç yürütme görevinin New York belediye başkanına yüklenildiği sık sık söylenir.

Kent yönetimleri eyaletler tarafından kurulur ve buna ilişkin yasalarda belediye yönetiminin amaçları ve yetkileri belirlenir. Buna karşın belediyeler, çok konuda eyaletlerden bağımsız olarak çalışır; ancak, hemşehrilerinin gereksinimlerini karşılamak için, büyük belediyelerin çoğunun hem eyaletlerdeki hem de federal düzeydeki kuruluşlarla işbirliği halinde çalışması gereklidir.

Şikago Belediye Başkanı Richard M. Daley 1999'da bir Dünya Günü etkinliğinde konuşuyor.

Ülkedeki kent hükümeti türleri çok çeşitlidir; fakat, hemen hepsinde, kentle ilgili işlerin yürütülmesi için, halkın seçtiği bir tür merkez meclisi ve çeşitli daire başkanlarının yardımcı olduğu bir yönetici bulunur.

Genelde üç tür kent hükümeti vardır: belediye başkanı – meclis, komisyon, ve kent yöneticisi. Bunlar, katıksız yönetim türleridir; çok kentte, bunların iki ya da üçünün bir karışımı bulunur.

Başkan – Meclis: Bu tür, Birleşik Devletler'deki en eski kent hükümeti biçimi olup, yirminci yüzyılın başına değin hemen hemen tüm Amerikan kentlerinde uygulanılmaktaydı. Yapısı, eyalet ve ulusal hükümetlerin eşidir: seçimle göreve gelmiş bir belediye başkanı yürütmenin başıdır ve çeşitli mahalleleri temsil eden, seçilmiş bir meclis de yasama organını oluşturur. Belediye başkanı, bazı durumlarda meclisin de onayıyla, daire başkanlarının ve diğer yetkililerin atanmasını

yapar. Meclisin kararlarını veto yetkisi vardır ve çok kez belediye bütçesini hazırlamakla yükümlüdür. Meclis, kentin yasalarını oluşturan kararları alır, emlak vergisi yüzdesini saptar ve ödenekleri çeşitli belediye daireleri arasında bölüştürür.

Komisyon: Kent genelinde seçilmiş olan ve hem yasama hem de yürütme işlevi bulunan üç ya da dört kişilik bir guruptan oluşur. Her komiser, bir ya da daha çok belediye dairesinin çalışmalarını denetler. Aralarından biri, kuruluşun başkanlığına getirilir ve, yetkileri diğer komiserlerinkinin aynı olmakla birlikte, çok kez belediye başkanı olarak adlandırılır.

Kent Yöneticisi: Seçilmiş kamu yetkilileri, çok kez kentsel sorunların giderek daha karmaşık bir durum alması sonucu ortaya çıkan yönetim uzmanlığı niteliklerine sahip bulunmadıkları için, kent yöneticiliği kurumu ortaya çıkmıştır. Sorunun çözümünü, yasaların uygulanması ve hizmet sağlanması da dahil yürütme işlevlerinin çoğunun, iyi eğitim görmüş ve deneyimli bir profesyonel kent yöneticisine teslim edilmesinde bulunmuştur.

Kent yöneticisi planı, giderek artan sayıda kentte uygulanmaktadır. Bu plan uyarınca, seçilmiş küçük bir meclis, kentle ilgili kararları almakta ve politikayı belirlemede, fakat, kararlarının uygulanması için, adına kent yöneticisi de denilen maaşlı bir yönetici tutulmaktadır. Yönetici bütçeyi hazırlar ve

dairelerin çoğunu denetler. Genellikle bir görev süresi belirlenmez; yönetici, meclis çalışmalarından memnun olduğu sürece işini sürdürür.

İLÇE HÜKÜMETİ

İlçe eyaletin bir alt bölümüdür ve her zaman olmasa bile genelde iki üç bucağı ve birkaç köyü içine alır. New York Kenti o denli büyüktür ki, her biri kendi çapında bir ilçe olan beş bölüme ayrılmıştır: The Bronx, Manhattan, Brooklyn, Queens ve Staten Island. Buna karşın, Washington, D.C.'nin hemen karşısında ve Potomac Nehri kıyısında olan, Virginia Eyaleti'nin Arlington İlçesi, tek bir ilçe yönetimi altında bulunan kentsel bir dış yerleşim bölgesidir.

İlçelerin çoğunda, bir kasaba ya da kent, ilçe merkezi olarak belirlenir; hükümet binaları buradadır ve komiserler ya da denetçi kurulları burada toplanır. Küçük ilçelerde kurullar ilçe genelinde seçilir, daha büyük ilçelerde ise denetçiler ayrı mahalle ya da bölgeleri temsil ederler. Kurullar, vergi koyar, borç para alır ve ödenekleri ayırır; ilçe görevlilerinin maaşlarını saptar; seçimleri denetler; karayolları ve köprüler yapar ve bakımını yürütür; ve ulusal, eyalet ve ilçe sağlık programlarını yönetir.

KASABA VE KÖY HÜKÜMETLERİ

Binlerce belediye görev bölgesi, kent hükümeti olamayacak kadar küçüktür. Bunlar kasaba ve köyler olarak kurulur ve aşağıda sayılanlar gibi tümüyle yerel

Eyalet Senatörü Elizabeth Ready Vermont'un Weybridge kentindeki bir toplantıda kent bireyelerine hitap ediyor.

olan gereksinimleri karşılar: sokakların kaplanması ve aydınlatılması; su getirilmesi; emniyet ve itfaiye güvenliği sağlanması; yerel sağlık yönetmeliklerinin hazırlanması; çöplerin ve sıvı ve katı atıkların toplatılması; hükümet çalışmalarını desteklemek için yerel vergilerin tahsil edilmesi; eyalet ve ilçe ile işbirliği yapılarak yerel okulların doğrudan yönetilmesi.

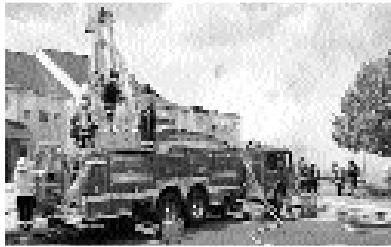
Hükümet yetkileri, aşağıda sayılan çeşitli adlarla anılabilen bir kurula ya da konseye verilir: kasaba ya da köy konseyi; meclis üyeleri kurulu; denetçiler kurulu; komiserler kurulu. Kurulun baş yönetici olarak görev yapan bir başkanı ya da şefi bulunabilir; ya da seçilmiş bir belediye başkanı bu görevi yapabilir. Hükümet görevlileri arasında kâtip, veznedar, emniyet ve itfaiye yetkilileri, sağlık ve sosyal yardım yetkilileri bulunabilir.

Birleşik Devletler'in New England bölgesinde daha sık görülen ve başka

bir benzeri bulunmayan yerel hükümet biçimi, "kasaba toplantısı"dır. Kasabadaki tüm kayıtlı seçmenler, yılda bir kez, – gerekirse daha sık aralıklarla – görevlileri seçmek, yerel sorunları tartışmak ve hükümetin işlemleri için gerekli yasaları çıkarmak amacıyla, açık bir oturumda bir araya gelirler. Bir kurul olarak, yol yapımı ve onarımı, kamu binalarının ve tesislerinin yapımı, vergi oranları ve kasaba bütçesi ile ilgili kararlar alırlar. İki yüzyıldan daha uzun bir süredir var olan kasaba toplantıları, çok kez, hükümet yetkilerinin devredilmek yerine doğrudan doğruya tüm halk tarafından düzenli biçimde kullanıldığı en arı dolaysız demokrasi örneği olarak gösterilmektedir.

DİĞER YEREL HÜKÜMETLER

Burada ele alınan federal ve yerel hükümetler ile. eyalet hükümetleri, Amerikan hükümet birimleri yelpazesini tümüyle içermemektedir. Ticaret

Pennsylvania'nın Montgomeryville kentinde itfaiyeciler üç evi saran yangını söndürmeye uğraşıyorlar. Birleşik Devletler'de yangına karşı koruma yerel hükümetlerin görevidir.

Bakanlığının bir bölümü olan ABD Nüfus Sayımı Bürosu, Birleşik Devletler'de, ilçeler, belediyeler, kasabalar, okul bölgeleri ve özel bölgeleri de içeren en az 84.955 hükümet birimi olduğunu belirlemiştir.

Amerikalılar, cumhuriyetin ilk günlerinde halkın kendi başına yürütmekte olduğu, çok sayıda görevin yerine getirilmesinde hükümetlerine güvenmektedirler. Koloni günlerinde pek az sayıda emniyet ve itfaiye görevlisi vardı; hükümetler sokakları ne aydınla-

tıyor ne de temizletiyordu. Her birey, geniş ölçüde, kendi mülkünü koruyor ve ailesinin gereksinimlerini kendi sağlıyordu.

Günümüzde bu gereksinimlerin karşılanması, hükümet aracılığıyla hareket eden tüm toplumun görevi olarak algılanmaktadır. Küçük kasabalarda bile, emniyet, itfaiye, sosyal yardım ve sağlık görevleri, hükümetlerce yerine getirilmektedir. Bu nedenle de şaşırtıcı sayıda çok yetki katmanı görülmektedir. □

California'nın Los Angeles kentinde seçmenler oy vermeye hazırlanıyor.

BÖLÜM VIII

HALKIN HÜKÜMETİ:

VATANDAŞIN ROLÜ

“Hükümetin yanlış yapmasını önlemek vatandaşın işlevidir.”

– Robert H. Jackson

– ABD Yüksek Mahkemesi

Üyesi, Amerikan

İletişim Derneği-Douds

davası, 1950

Ülkenin Kurucu Ataları, ABD Anayasasını kaleme alarak yeni bir hükümet sistemi yarattılar. Bunun ardında yatan ve o zamanlar devrimci bulunan temel görüş, ilk bakışta çok basit ve açık gibi görünür. Yönetme gücü doğrudan doğruya halktan, veraset ya da silahlı zorlama ile değil, Birleşik Devletler vatandaşlarının katılacağı özgür ve açık seçimler yoluyla gelir. Bu görüş, kuramsal olarak derli toplu ve dolambaçsız sayılabilir; fakat, uygulamada hiç kapsamlı değildi. Seçme yetkisi konusu, daha ilk günlerde başlayan bir sorun yarattı: kimlere oy kullanma izni verilecek, kimlere verilmeyecekti?

Kurucu Atalar, kuşkusuz, zamanın önemli kişileriydiler. Onların görüşüne göre, bir toplumu kimin yönetebileceğine karar verme hakkına, sadece o topluma bir katkısı bulunan kimselerin sahip olabilecekleri çok açıktı. Hükümet mal varlığını ve bireysel özgürlüğü korumak amacıyla kurulduğuna göre, o hükümeti seçecek kişilerin her iki olgudan da pay almaları gerektiğini düşünüyorlardı.

Bir başka deyimle, o günlerde, yalnız mülk sahibi beyaz Protestan erkekler oy kullanabilirlerdi. Kadınların, yoksulların, sözleşmeli hizmetkârların, Katoliklerin ve Yahudilerin, Afrika'dan getirilmiş kölelerin ve Amerikan yerlilerinin oy hakları yoktu. Tarihçi Michael Schudson, "Köleler ve hizmetkârlar gibi kadınlar da bağlı kişiler olarak tanımlanurlardı" diye yazmaktadır. "Vatandaşlık, sadece kendi yaşam-

larına egemen olan kişilere aitti." Bu sınırlamalar nedeniyle, yepyeni Birleşik Devletler nüfusunun ancak yaklaşık yüzde 6'sı George Washington'u ülkenin ilk başkanı olarak seçti.

Yeni Amerikalılar, kraliyete ve asalete son vermekten onur duymakla birlikte, "sıradan" kişiler, başlangıçta, "kibarlar"a öncelik tanımayı sürdürdüler. Bu nedenle de, varlıklı ve iyi bağlantıları olan ailelerin üyeleri, genellikle pek muhalefetle karşılaşmadan politik makamlar elde ediyorlardı. Ancak, anılan durum pek uzun sürmedi. Demokrasi kavramı çok büyük bir güç kazandı ve sınırlanamaz hale geldi; çok varlıklı olmayan ve iyi bağlantı sahibi bulunmayanlar işlerin yürütülmesinde kendilerine de fırsat tanınması gerektiğine inanmaya başladılar.

OY KULLANMA HAKKININ YAYGINLAŞTIRILMASI

19'uncu yüzyıl boyunca Birleşik Devletler'de politika, yavaş fakat önlenemez bir biçimde daha yaygın duruma gelmeye başladı. Eski yöntemler bozuldu, önceleri dışlanmış olan guruplar politika sürecine katılmaya başladı ve daha çok sayıda bireye oy kullanma hakkı azar azar tanındı. İlk olarak dine ve mülkiyete bağlı sınırlamalar kaldırıldı ve yüzyılın ortalarında beyaz yetişkin erkeklerin çoğu oy kullanabildiler.

Kölelik sorunu yüzünden ortaya çıkan İç Savaş'ın (1861-1865) ardından, ABD Anayasasında yapılan üç tadilat, Amerikan demokrasisinin yapısını ve

Kadın Seçmenler Derneği tarafından yayınlanan bir afişte kadınlar Anayasada 1920 de yapılan 19. Değişiklikle kendilerine tanınan oy hakkını kullanmaya çağırılıyor.

kapsamını büyük ölçüde değiştirdi. 1865'te onaylanan 13'üncü Değişiklik köleliğe son verdi. 1868'de onaylanan 14'üncü Değişiklik'e göre, Birleşik Devletler'de doğmuş ya da uyruğuna girmiş olan her birey devletin ve oturduğu eyaletin vatandaşıdır; yaşam, özgürlük, mülkiyet ve yasalarca eşit korunma hakları, federal hükümet tarafından uygulanır. 1870'te onaylanan 15'inci Değişiklik'le, federal hükümet ya da eyalet hükümetleri tarafından, ırkları, renkleri ya da geçmişteki köle-

likleri nedeniyle vatandaşların oy kullanma hakkı konusunda ayırımcılık yapılması yasaklanmıştır.

Çok önemli olan "cinsiyet" kelimesi bilinçli olarak listenin dışında bırakılmıştı; bu nedenle kadınların oy kullanma yasağı sürdü. Oy kullanma hakkının eski kölelere de tanınması, uzun süredir için için kaynayan kadın oy hakkı kampanyasına yeni bir canlılık kazandı. 19'uncu Değişiklik'te, oy hakkının "cinsiyet nedeniyle" engellenemeyeceğinin açıklanmasıyla, bu savaş nihayet 1920 yılında kazanıldı.

İşin garip yanı, bu aşamada durum tersine dönmüştü. Kadınlar oy kullanabiliyor, ancak pek çok siyah kullanamıyordu. 1890'lardan başlayarak güneyli beyazlar, ataları 1868'den önce seçmen olmayan vatandaşların okuma-yazma sınavından geçirilmesini öngören "büyükbaba maddesi" benzeri oy kullanma düzenlemeleri, oy vergisi ödeme zorunluluğu ve çok kez güç kullanarak sindirme yoluna baş vurarak, siyahları sürekli biçimde seçim sandıklarından uzak tuttular. Bu engellemeler 20'nci yüzyılda da uzun zaman uygulandı. 1950'lerde başlayan insan hakları hareketi, 1965 tarihli Seçim Hakları Yasası ile sonuçlandı. Anılan federal yasa, adil olmayan seçim yöntemlerini yasakladı ve Adalet Bakanlığı'nın güneydeki seçimleri denetlemesi gereğini getirdi. 1964'te onaylanan 24'üncü Değişiklik, oy kullanabilmek için seçim vergisi ödenmesi koşulunu kaldırdı ve böylelikle, Afrikalı-Amerikalıların

devami sayfa 110' de

SIYASİ PARTİLER

Amerika'nın Kurucu Ataları'nın çoğu, genel gönenç için uğraşmak yerine birbirleriyle rekabete girişen kavgacı "hizipler" gözüyle baktıkları siyasi partilerden nefret ediyorlardı. Vatandaşların, örgütlü gurupların müdahalesi olmaksızın, kişiler için oy kullanmalarını istiyorlardı; ancak, bu gerçekleşmedi.

1790'lara gelindiğinde, yeni ülkenin ilerleyeceği uygun yolun hangisi olduğu konusunda farklı görüşler zaten ortaya çıkmıştı ve bu karşıt amaçları taşıyanlar, görüşlerine destek bulmak için bir araya gelmeye başladılar. Alexander Hamilton'un izleyicileri kendilerine Federalistler adını verdiler; ticaret ve endüstri kuruluşlarının çıkarlarını destekleyecek güçlü bir merkezi hükümetten yanaydılar. Thomas Jefferson'un izleyicileri kendilerine Demokratik-Cumhuriyetçiler dediler; federal hükümetin sınırlı yetkilere sahip olduğu, merkezileşmemiş ve tarıma dayalı bir cumhuriyeti yeğliyorlardı. 1828'de Federalistler bir örgüt olarak ortadan kalktı ve onların yerini, o yıl Andrew Jackson'un başkan seçilmesine muhalefet etmek için yaşama geçirilen Whig'ler aldı. Demokratik-Cumhuriyetçiler, Demokratlar'a dönüştü ve günümüzde de varlığını sürdüren iki partili sistem doğdu.

1850'lerde kölelik sorunu gündemin başına geçti ve özellikle, Batı'da yeni edinilen topraklarda köleliğe izin verilip verilmeyeceği konusu tartışmalar yarattı. Whig Partisi ikili oynadı ve yok oldu; 1854'te yerini, temel politikası köleliğin tüm ülkede yasaklanması olan Cumhuriyetçi Parti aldı. Bu yeni parti altı yıl gibi kısa bir süre sonra 1860'ta Abraham Lincoln'un seçilmesiyle başkanlığı eline geçirdi. O günlere gelindiğinde, partiler ülkedeki egemen siyasal örgütler olarak konumlarını güçlendirmiş ve bir partiye bağlılık çok kişinin bilincinde önemli bir yer kazanmıştı. Partiye sadakat babadan oğula geçiyor ve üniformalı üyelerin yaptığı geçit resimlerini ve fener alaylarını da içeren çarpıcı kampanya etkinlikleri, pek çok yörede toplum yaşamının bir parçasını oluşturuyordu.

Buna karşın, 1920'lere gelindiğinde, bu gösterişli halk yakınlığı azalmıştı. Belediye reformları, kamu hizmeti reformları, yolsuzluk karşıtı yasalar ve politikacıların parti kongreleri üzerindeki ağırlıklarının yerini alan başkanlık ön seçimleri, siyasetin temizlenmesine yardımcı oldu ve bunu çok daha az eğlenceli bir işlev durumuna getirdi.

Ülkede neden sadece iki siyasi parti kaldı? Amerika'da çok sayıda görevli tek üyeli bölgelerden seçilmekte ve "çizgiyi ilk geçen" diye bilinen bir seçim galibi saptama yöntemiyle rakiplerini yenmektedir. En çok oyu alan seçimi kazanır ve bir oran hesabı yapılmaz. Bu uygulama iki-kutupluluk yaratılmasını teşvik eder; partinin biri iktidara gelir, diğeri gider. "Dışarıda" olanlar birlikte davranırsa, "içeride" olanları yenme şansları çoğalır.

Zaman zaman, kısa bir süre için, oyların bir bölümünü paylaşan üçüncü partiler de ortaya çıkar. Geçtiğimiz yıllarda en büyük başarıyı gösteren üçüncü parti, Ross Perot tarafından kurulan ve 1992 ve 1996 başkanlık seçimlerinde belirli bir varlık gösteren Reform Partisi oldu. Jesse Ventura adlı bir profesyonel güreşçi 1998'de seçimlere Reform Partisi adayı olarak katıldı ve Minnesota valiliğini kazandı. Buna karşın, üçüncü partiler, en çok destek gören vaadlerini iki büyük partiden biri ya da her ikisi birden benimsediği için zorlukla hayatta kalabilmektedir.

Siyaset bilimleri profesörü Nelson W. Polsby Yeni Federalist Yazılar: Anayasayı Savunma Denemeleri adlı kitabında, "Amerika'da seçimle göreve getirilen hemen herkesin siyasal etiketi ayındır, Demokrat ya da Cumhuriyetçi; bu nedenle, her yerde seçmenlerin çoğunluğu bu iki parti için harekete geçmiştir," diye yazmaktadır. "Ancak, her yerdeki Demokratlar ve Cumhuriyetçiler aynı değildir. Eyaletlerdeki 50 siyasal kültürde görülen bazıları ufak bazıları da çarpıcı değişiklikler nedeniyle, Demokrat ya da Cumhuriyetçi olmanın ya da onlara oy vermenin ne anlama geldiği konusunda önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar, Amerika'daki iki partili sistemin, aslında yüz partiliye benzeyen bir sistemi maskeleyişini söyleyenleri haklı çıkarmaktadır."

1867'de yapılan bu resimde Washington, D.C.'deki bir belediye seçimi sırasında Afrikalı-Amerikalılar oy kullanırken bir Afrikalı-Amerikalı seçim görevlisi de masada otururken görülüyor.

ve yoksulların oy kullanmasının eyaletler tarafından kısıtlanabilmesini sağlama çabalarındaki son birkaç yöntemden biri daha ortadan kaldırılmış oldu.

Oy kullanma hakkının yaygınlaştırılması için Anayasada son bir değişiklik daha yapıldı. ABD'nin 1960'larda ve 1970'lerin başlarında Viyetnam Savaşına bulaşması ile, ilk kez Devrim Savaşı sırasında tartışılan ve ondan sonra da her savaşa katılıştta yinelenen bir görüşü yeniden canlandırdı: ülkesi için silaha sarılacak yaşta olan herkes oy verebilecek kadar da yaşlıydı.

1971'de onaylanan 26'ncı Değişiklik'le, oy kullanma yaşı 21'den 18'e indirildi. Günümüzde, ABD'de doğmuş ya da uyuşuna girmiş ve 18 yaşından büyük hemen hemen her yetişkin Birleşik Devletler vatandaşının oy kullanma hakkı vardır. Yalnız, belirli eski suçluların ve ruhsal engelli oldukları saptananların oy kullanmaları yasalarla engellenmektedir.

DOLAYSIZ DEMOKRASİ

ABD seçim politikalarında son günlerde ortaya çıkan en önemli sorun, kimlerin oy kullanabileceği değil, bu hakka sahip olan kaç kişinin zaman ayırıp oy kullanma zahmetine katlanacağıdır. Günümüzdeki başkanlık seçimlerinde bu oran yaklaşık olarak yarı yarıyadır. 1876 seçimlerine katılım yüzde 81,1 olarak en üst düzeyine erişti. 1880'ler ve 1890'lar boyunca bu oran ortalama yüzde 80 oldu ve giderek azalıp 1924'te yüzde 48,9'a düştü. Demokrat Parti'nin 1930 Büyük Bunalımı sırasında oluşturduğu "Yeni Düzen Koalisyonu" günlerinde seçmenlerin ilgisi yeniden arttı ve ortalama katılım oranı yüzde 60 dolayında gerçekleşti. 1968'de katılım yeniden azalmaya başladı ve 1996 başkanlık seçimlerinde yüzde 49,1'e kadar düştü.

Oy kullanmayanların sayısındaki artış pek çok kişinin huzurunu kaçırmaktadır. Siyaset bilimcisi A. James Reichley *Amerikan Usulü Seçim* adlı kitabında, "Son günlerde, kamu yoklamalarının sonuçları ve uzman gözlemcilerin yakınmaları, Amerikan seçim sisteminde

sorunlar bulunduğu yönünde yaygın bir duygu olduğunu gösteriyor," demektedir. "Bazı kişiler, bu sorunların önemsiz olduğuna ve ılımlı reformlarla aşılabileceğine inanmakta; bazıları ise sorunun çok daha derinlere indiğini ve ancak yaygın siyasal bir ameliyatla iyileştirilebileceğini ve hatta toplumsal düzende yapılacak geniş çaplı değişikliklerin de buna eklenmesi gerekebileceğini düşünmektedirler. Seçim kampanyalarına çok para harcadığı ve kampanyaların uzun sürdüğü, kamuda adaylara ilişkin algılamaların biçimlenmesinde medyanın büyük rol oynadığı ve hem adayların saptanmasında hem genel seçimler üzerinde özel çıkarların gereksiz etki yaptığı da yakınmalar arasındadır."

Çok sayıda gözlemci, ABD'de daha dolaysız olan ve daha az temsile dayanan bir demokrasiye gereksinim bulunduğuna inanmaktadır. Sözgelimi, televizyonda yayımlanan ve seçmenlerin gerek seçilmiş yetkililerle gerekse siyasal adaylarla doğrudan konuşabildikleri belediye meclisi toplantıları, halkı "yetkili kılama"nın bir yolu olarak teşvik edilmektedir. Oya başvurma girişimleri, referandumlar ve azil seçimleri uygulamaları hızla artmaktadır. Yöntemler eyaletten eyalete değişmekle birlikte bu girişimler, genel olarak, önerilen belirli yasa tasarılarına ilişkin dilekçelere gerekli sayıda imza toplayarak seçmenlerin eyalet yasama organlarını atlamalarına, hatta bazı eyaletlerde anayasa değişikliklerini bile doğrudan doğruya seçim pusulalarına yazmaları-

na olanak sağlamaktadır. Referandumlar, kamunun onayını almak için, sözelimi tahvil çıkararak para toplama amacı güden belirli tür yasaların oya sunulmasını gerektirmektedir; seçmenler, eyalet yasama organları tarafından kabul edilmiş olan yasaların iptali için de referanduma baş vurabilirler. Azil seçimleri, iş başındaki yetkililerin olağan süreleri dolmadan önce görevden alınıp alınmalarına oy sahiplerince karar verilebilmesine olanak sağlar.

24 eyalette yapılmasına izin verilen oya baş vurma girişimleri özellikle Batı'da çok tutulmakta olup Oregon'da 300'den çok, California'da 250'den çok ve Colorado'da yaklaşık 200 kez gerçekleştirilmiştir. Çeşitli eyaletlerde, mesleklerin ve işletmelerin düzenlenmesi, sigara yasağı yasaları çıkarılması, araç sigorta prim rayiçleri saptanması, kürtaj hakkı kullanılması, kumar oynamanın yasallaştırılması, marihuananın ilaç olarak kullanılması, nükleer enerjiden yararlanılması, silah kullanımının kısıtlanması benzeri çok çeşitli konular seçim pusulalarında yer almıştır.

VATANDAŞLARIN SORUMLULUKLARI

Birleşik Devletler vatandaşlarının, onlara, pek çok kişinin kutsal saydığı özgürlükleri sağlayan haklara sahip buldukları açıktır: istedikleri gibi düşünme; bu görüşlerini, seçtikleri temsilcilerine bireysel olarak bildirme ya da küçük ya da büyük topluluklar halinde açıklama; istedikleri gibi tapınma ya da hiç tapınmama; üzerlerinin,

İnsanlık İçin Yuva Gönüllüleri Texas'ın Houston kentinde bir ev yapıyorlar. Bahis konusu kuruluş Birleşik Devletler vatandaşlarının toplamlarını daha iyi duruma getirme çabalarına katkıda bulunmak amacıyla kurdukları binlerce örgütten biridir.

evlerinin ya da özel belgelerinin haksız yere aranmasından masun olma özgürlükleri. Bunlara karşın, demokratik hükümet kuramı, bu hakların yanı sıra sorumlulukların da bulunduğunu vurgulamaktadır: yasalara uyma; yasal olarak konulan vergileri ödeme; çağırıldığında jürilerde görev yapma; sorunlar

ve adaylar konusunda bilgi sahibi olma; ve atalarının çaba harcayarak ve göz yaşını dökerek çok kişi için elde ettikleri oy hakkını kullanma.

Bir başka önemli sorumluluk da kamu görevi yapmaktır. Milyonlarca Amerikalı erkek ve kadın, ulusal olağanüstü du-

rumlarda ülkelerini savunmak için silahlı kuvvetlere katılmışlardır. Milyonlarcası da, barış zamanında ülkenin askeri gücünü ayakta tutmak için görev yapmışlardır. Amerikalılar, genç olsun yaşlı olsun, ülkelerinde ya da dış ülkelerde toplumsal hizmet yapmak için Barış Gönüllülerine ve diğer gönüllü örgütlere katılmışlardır.

En kalıcı değişikliği yapabilen sorumluluk ise, siyasal sürece katılmaktır. Siyaset bilimleri profesörü Craig Rimmerman *Yeni Vatandaşlık: Olağan Dışı Politika, Eylemcilik ve Hizmet* adlı kitabında şöyle demektedir: “Katılımcı demokrasi yandaşlarının görüşüne göre, bireylerin, daha büyük toplum içindeki rollerini ve sorumluluklarını kavrayabilmeleri için, birer vatandaş olarak, toplumlarında ve iş yerlerinde karar alma sürecine katılmalarının yaygınlaşması önemlidir. Sözgelimi, toplum birliktelikleri, vatandaşlara diğer vatandaşların gereksinimleri konusunda bilgi sağlar. Gerçek bir katılımcı ortamda, vatandaşlar yalnız kendi çıkarlarını izleyen özerk bireyler gibi davranmazlar; bunun yerine, bir karar verme, tartışma ve uzlaşma süreci aracılığıyla, sonuçta kendi çıkarlarını toplumun gereksinimleriyle bağlarlar.”

ABD Iowa senatörü Tom Harkin, bundan önce insan hakları, Vietnam Savaşı karşıtlığı ve çevrecilik hareketlerini ateşleyen eylemcilerin, günümüzde enerjilerini aşağıda sayılan “yuvaya daha yakın, konularda yoğunlaştırdıklarını söylemektedir: daha iyi iskân

koşulları, daha adil vergiler, daha ucuz belediye hizmetleri sağlanması ve zehirli atıkların temizlenmesi gibi konularda savaşmak için komşularını örgütlemek....İrk, sınıf ve coğrafya sınırlarını aşan bu eylemler, milyonlarca kişiye, ortak çıkarlarının bireysel olanlardan çok daha önemli olduğunu göstermiştir. [Hepsi için] vatandaş eyleminin mesajı aynıdır: “Sinirlenme, düş kırıklığına uğrama, pes etme. Örgütlen ve karşı savaşa gir.”

SANAL TOPLUMLAR

Olaylarla yakından ilgilenen belirli Amerikan seçmenleri, oy verdikleri yetkililerle, özellikle de başkan, senatörler ve temsilciler meclisi üyeleriyle, sürekli ilişkide bulunmayı yeğlerlerdi. Anılan seçmenler, mektup yazar, telgraf çeker, telefon eder ve Washington'da olsun, eyalette ya da seçim bölgesinde olsun, yetkililerle bürolarında görüşürlerdi. Ancak geçtiğimiz birkaç yıl içinde, yeni bir iletişim ortamı bomba gibi patladı ve seçmenlere olağanüstü bir güç, yani dünyada neler olup bittiğini öğrenme, bu olaylar hakkında görüş bildirme ve beğenmedikleri gelişmeleri değiştirme gücü kazandırdı. Bu ortamı İnternet, World Wide Web ve Information Superhighway oluşturdu. Adı ne olursa olsun, bu ortam, Amerika'da siyaseti hızla ve geri dönülmez bir biçimde değiştirmektedir.

Siyasal eylemci Ed Schwartz *Net Eylemcilik: Vatandaşlar İnternet'i Nasıl Kullanıyor* adlı kitabında, İnternet'in “yararlanılmak, istenirse toplu hareket

EnviroLink ve Neighborhoods Online Birleşik Devletler'in her yöresindeki ve dünyanın her yanındaki ortak ilgi alanları bulunan bireyleri bir araya getiren iki internet Web sitesidir.

için çok güçlü bir araç” olduğunu yazmaktadır. “[İnternet] geçtiğimiz 50 yıl içinde, siyasal örgütlenme alanında geliştirilmiş olan en güçlü ve her vatandaşın kullanabileceği bir araçtır....toplumsal eylemcilerin en büyük gereksinimi, çok kez, hem hükümet dairelerine ve belirli programlara hem de siyasal sistemin işleyişine ilişkin sağlıklı bilgi edinmektir.” İnternet sayesinde, bu bilgileri kolaylıkla ve hemen hemen hiç para ödemeksizin sağlayabilirler.

Belki birbirinden binlerce kilometre uzakta yaşayan, başka bir yoldan tanışma olasılığı bulunmayan ve ilgi alanları aynı olan erkek ve kadınların oluşturduğu “sanal toplumlar”, şimdi İnternette bir araya gelmektedir. Çok kez, bu kişiler hiç karşı karşıya gelmemişlerdir, ama, en çok ilgi duydukları konularda sürekli ve akılcı görüşmeler

yaparak bir zaman sonra birbirlerini yakından tanımaya başlarlar.

Bir başka büyük değişiklik de, pek çok kişi için hükümet, siyaset ve sorunlar hakkında bugüne değin elde edilmediği kadar kolayca erişilebilir

mesidir. Sözelimi EnviroLink, çevre sorunlarına ayrılmış bir Web sitesidir. Toplum örgütleri, sera gazları, zararlı atıklar ya da zehirli kimyasal maddeler konusunda belirli gerçekleri bu sitede bulabilir. Geçmişte, bu gruplar, anılan sorunlar hakkında ancak genel açıklamalar yapmakla yetinmek zorunda kalabiliyordu. Şimdi ise EnviroLink, gerekli bilgi kaynaklarını ayrıntılı bir biçimde hemen vermektedir.

Anılan site, konulara göre liste halinde düzenlenmiş biçimde, eğitim kaynaklarına, hükümet dairelerine, çevre örgütlerine ve yayımlara erişim sağlamaktadır. EnviroLink ayrıca, belirli çevre sorunları konusunda temasa geçilmesi gereken kişilerin isimlerini ve elektronik posta adreslerini vererek, doğrudan doğruya nasıl harekete geçilebileceğine ilişkin bilgi ve öneriler sunmakta ve kullanıcıların tartışabileceği ve görüş

alış verişinde bulunabileceği “chat odaları” da oluşturmaktadır.

Yerel düzeydeki eylemciler İnternet'i özellikle yararlı bulmaktadırlar. Bunlar, kendi komşu mahallelerindeki ve toplumlarındaki koşulları daha iyiye götürmek amacıyla politikaya atılan kişilerdir. Sokak temizleme, çöpleri değerlendirme, suç gözetim grupları oluşturma, yetişkinleri eğitme programları düzenlerler. Ed Schwartz'a göre, “Her ne kadar, arzularının bir bölümü topluma hizmet vermek ise de, tüm amaçları bu değildir. Sadece, sağlıklı toplumların ancak bireyler kendi gönencilerine katkıda bulunmak için kişisel bir çaba göstermeyi amaçlarırsa oluşturulabileceğine inanmaktadırlar.”

Bahis konusu kişilerin İnternet'i nasıl kullandıklarının bir örneği, Birleşik Devletler genelinde mahalle eylemciliğini geliştirmek için Schwartz tarafından oluşturulan Neighborhood Online web sitesidir. Siteyi her gün, aralarında örgütleyiciler, kâr amacı gütmeyen kuruluşların görevlileri, seçilmiş yetkililer, gazeteciler, üniversite öğretim üyeleri ve öğrencileri ve mahalle sorunlarına yeni çözüm yolları arayan sıradan vatandaşlar da bulunan yüzlerce kişi ziyaret etmektedir.

Schwartz, “Gösterişsiz bir başlangıçtan sonra şimdi öyle bir noktaya geldik ki, hemen hemen her toplum kalkındırma kuruluşu, mahalle danışma komitesi, yetişkinleri eğitme programı, meslek eğitimi bürosu ve insancıl hizmet sunu-

cusu ya şimdiden siteden yararlanmakta ya da nasıl yararlanacağını anlamaya çalışmaktadır.

ÖZEL ÇIKAR GURUPLARI

Yukarıda sayılanlar ve benzerleri, başa-rılması belki de kendi üyelerine bir fayda getirmeyecek olan toplum yararını sağlamak amacıyla çalıştıkları için, kamu çıkarı gurupları adıyla tanınmaktadır. Bu, anılan gurupların amaçlarının doğru olduğu anlamına gelmez; sadece, kâr ya da kişisel çıkar ögesi çok önemsizdir.

Buna karşın, özel çıkar gurupları genellikle savundukları politikadan bir ekonomik yarar bekler. İşletme örgütleri, daha düşük kurumlar vergisi alınması ve grev hakkının kısıtlanmasını istersen, işçi sendikaları, asgari ücret yasalarını ve toplu sözleşme güvencesini destekler. Kiliseler ve etnik guruplar gibi diğer özel çıkar gurupları ise, örgütlerini ve inançlarını etkileyebilecek daha kapsamlı siyasal sorunlarla ilgilenir.

Son yıllarda üye sayısı ve etkisi artan bir tür özel çıkar gurubu, siyasal eylem komitesi ya da PAC, (Political Action Committee) dir. Bunlar, tek bir siyasal konu ya da konular paketi çevresinde örgütlenen, Kongre ya da başkanlık seçim kampanyaları için parasal yardımda bulunan bağımsız guruplardır. PAC'lerin federal seçimlerde adaylara doğrudan doğruya yapabilecekleri para yardımı sınırlıdır. Buna karşın, PAC'lerin, bir görüşü desteklemek

MEDYA

ABD başkan adayları Richard Nixon (solda) ve John F. Kennedy (sırtı kameraya dönük) 1960'ta televizyonda yayınlanan tarihsel tartışmalarına hazırlanırken.

Amerikalılar, yeni demokrasilerinin düzenli işlemini için, bilgi kaynaklarına kolaylıkla erişim sağlanması gerektiğinin hemen farkına vardılar. Bu olmadan, adaylar ve politikalar konusunda sağlıklı kararlar veremezlerdi. Ayrıca, bu bilgiler, her an hazır olduğu ve geniş ölçüde yayıldığı zaman etki yaratabilirdi.

Yanıt gazetelerdi. Amerika'nın ilk günlük gazetesi 1783'te Philadelphia, Pennsylvania'da yayımlandı. 1880'e gelindiğinde, Philadelphia'da altı, New York kentinde beş, Baltimore, Maryland'da üç, Charleston, South Carolina'da iki günlük gazete vardı ve ülke genelinde, çoğu haftalık olan yaklaşık 250 gazete yayımlanmaktaydı. 1850'de, 200'ü günlük olmak üzere, 2000 gazete bulunmaktaydı. Bu güçlü parti sadakati döneminde, gazetelerin çoğunluğu taraf seçmiş ve iki partiden biriyle tanımlanmıştı.

Gazetecilerin bağımsız katılığı, ülkenin ilk günlerinden başlayarak, çok sayıda Amerikan politikacı ile aralarında çatışmalara yol açtı. George Washington 1792'de, "eğer hükümet ve hükümet görevlileri sürekli biçimde gazeteler için istismar konusu olurlarsa ve bu, nedenleri ve gerçekleri araştırma gereği görülmeden yapılırsa, yaşayan hiç kimsenin makinayı yönetmeyi ya da bir arada tutmayı başaramayacağına inanıyorum," diye yazmıştı. Öte yandan, politikacılar, medyanın seçmenlere bilgi sağlamadaki yaşamsal önemini de anladılar. Thomas Jefferson 1787'de yayımlanan bir yazısında, "hükümetimiz olsun da gazetelerimiz olmasın görüşü ile gazetelerimiz olsun da hükümetimiz olmasın görüşü arasında bir seçim yapmak bana kalsaydı, hiç düşünmeden ikincisini tercih ederdim," diyordu.

1924'te siyasi parti kongreleri ilk kez canlı yayımlanınca, radyo, politikada önemli bir yer edindi. O yıl, siyasi partiler radyo ilanları için para harcamaya başladılar ve Cumhuriyetçiler 120.000, Demokratlar da 40.000 dolar ilan bedeli ödedi. Dört yıl sonra, iki partinin harcamaları bir milyon dolara fırladı ve seçim kampanyası harcamalarında geçtiğimiz yıllarda izlenen yükselme sarmalını başlattı.

İlk deneyimini pazarlama konusunda kazanan George Gallup 1934'te, önceleri anahtar bölgelerde özenle seçilmiş denekler kullanarak, kamu oyu yoklamaları yapmaya başladı. Bu yoklamaların, "yasama organı üyeleri, eğitimciler, uzmanlar ve gazete yazarları kadar, ülkenin her yöresinde yaşayan sıradan vatandaşlar için de, demokrasinin nabzını duyarlı bir biçimde ölçebilmekte kullanılacak daha hızlı ve verimli bir yöntem sağlayacağına" inanıyordu. Günümüzde bu yoklamalar, deneyimlerden yararlanılarak daha duyarlı sorular seçildiği ve çözümlenelerde modern teknoloji kullanıldığı için, çok daha kusursuz bir duruma gelmiştir. Zaman zaman görülen yanılgılara karşın, genelde bu yoklamaların, kamunun görüşünü izlemekte etkili bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Bir siyasi kongre ilk kez 1940'ta televizyonda yayımlandı ve 100.000 kişi tarafından izlendi. 1950'lerde Amerika'daki ailelerin üçte birinin televizyonu vardı. 1952 seçim kampanyasında iki parti televizyon ilanları için 3,5 milyon dolar harcadı ve Cumhuriyetçiler, harcama konusunda, Demokratları çok büyük bir farkla geride bırakmayı sürdürdü. 1960 yılındaki Kennedy-Nixon tartışmaları, televizyonun modern seçim kampanyalarındaki yaşamsal rolüne son noktayı koydu.

Tarihçisi Philip John Davies ABD Seçimleri adlı kitabında, "Pek çok Amerikalı için televizyon en önemli bilgi kaynağı durumuna gelmiştir," demektedir. "Önemli makamlara aday olanlar çarpıcı bir etki yapmak istiyorlarsa, ne televizyon haber yayınlarını göz ardı edebilirler, ne de bu ortamı reklam için kullanma fırsatını tepebilirler...Buna ek olarak, halk, en azından yüksek makam adaylarının televizyona çıkmalarını beklemeye başlamıştır; kongre ve eyalet meclisi üyeliğine ve hatta önemli herhangi bir yerel makama aday olan kimse, radyo ve basılı yayın reklamlarını hala etkili bir araç olarak kullanabilir; fakat, televizyon yayınları olmadıkça, yürüttüğü kampanya pek inandırıcı görülmez."

ya da adayların seçilmesini sağlamak için *bağımsız* olarak harcayacakları para miktarı için bir sınırlama yoktur. Günümüzde binlerce PAC bulunmaktadır.

Michael Schudson *İyi Vatandaş: Amerikan Yurttaşlık Tarihi* adlı kitabında, “Çıkar guruplarının hızla çoğalıp her geçen gün daha çok sayıda gurubun Washington, D.C.’de büro açması ve doğrudan doğruya Kongre’de ve federal dairelerde temsil edilmesi sonucu, siyasal partiler bir tehditle karşı karşıya kalmıştır,” demektedir. “Washington’u gözleyen çok sayıda örgüt, sıradan vatandaşlardan parasal ve moral destek beklemektedir. Bunların pek çoğu, küçük bir çıkarlar paketi hatta tek bir konu ve çok kez de büyük ahlaksal ağırlığı olan tek bir sorun üzerinde odaklandığından, vatandaşın dolarlarını, zamanını ve tutkularını çekebilmek için partilerle rekabet etmektedir.

Seçim kampanyaları giderek daha pahalı olmaya başladığı için, bu “özel çıkar çevreleri”nin harcamaları da artışını sürdürmektedir. Çok sayıda Amerikalının düşüncesine göre, belirli bir görüşü desteklemek için şirketler, sendikalar ya da PAC’ler biçiminde örgütlenen bu zengin çıkar gurupları çok güçlü olduğundan, onların etkinliğini dengelemek için sıradan vatandaşlarca yapılabilecek pek az şey kalmaktadır.

Ancak, seçmenler bir şey yapabilirler. Bilgi edinip bu bilgi çerçevesinde harekete geçebilirler. Seçtikleri yetkililerin her birinin çalışmasını izlemek için de en hızlı ve verimli yol Internet’i kullanmak olabilir. Bir yetkiliye hangi “özel çıkar çevreleri”nin siyasal amaçla yardımcı olduğunu ve bu yetkilinin son günlerde hangi yasalar için hangi yönde oy kullandığını birkaç dakika içinde öğrenebilirler. Bundan sonra, elde ettikleri bilgiye dayanarak görüşlerini açıklarlar.

Siyasal yaşamda bir gerçek vardır: sorunlar üzerinde kafa yormak, onlar hakkında bilgi toplamak, sorunları dostlarla ve komşularla tartışmak, seçimle göreve gelen kişilerin davranışlarını ve daha da önemlisi, kullandıkları oyların yönünü değiştirmek. Buna karşın anılan kişiler, kendilerini seçmiş olanların onları yeniden seçip seçmeyeceklerine büyük önem verirler. Seçmenlerden mektuplar, telefonlar, faksler ve elektronik posta mesajları gelmeye başlayınca dikkat kesilirler. Yine de en büyük güç, her biri bir oy sahibi olan ve bunu ne zaman kullanacağına kendisi karar veren vatandaşın elindedir.

1787’de başlayan ve ABD Anayasasının kaleme alınmasından günümüze kadar uzanan yol düz bir çizgi izlememiştir. Seçmenler, tutkuların ve olayların etkisiyle bir o bir bu yönde oy kullanmışlardır. Buna karşın sonuçta, her zaman ortaya en yakın bir noktada birleşmenin yolunu bulmuşlardır. Birleşik Devletler

halkı, uzun yıllar içerisinde, pragmatikle ideal olan arasında, yerelle ulusal olan arasında, kamununkiyle özel olan arasında, bencillikle başkalarını düşüncük arasında, eyaletlerin haklarıyla tüm ulusun gönenci arasında, güçlü,

varlıklı ve özgür bir ülke kurmuşlardır. Bu ülkede aksaklıklar bulunduğu kabul edilmektedir; fakat, daha güzel günlere kavuşulacağı umudu, her zaman itici bir güç oluşturmuştur. □

DİĞER OKUMA KAYNAKLARI

Abraham, Henry J.

Justices, Presidents, and Senators: A History of the U.S. Supreme Court Appointments from Washington to Clinton
(Yüksek Mahkeme Üyeleri, Başkanlar ve Senatörler: Washington'dan Clinton'a Kadar ABD Yüksek Mahkeme'sine Yapılan Atamaların Tarihi)
4. baskı, Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield, 1999

Baum, Lawrence

Supreme Court
(Yüksek Mahkeme)
Washington, D.C.: CQ Press, 1997

Bibby, John

Two Parties or More?: The American Party System
(İki Parti mi, Daha Çok mu?: Amerikan Parti Sistemi)
Boulder, Colorado: Westview Press, 1998

Bowen, Catherine

Miracle at Philadelphia: The Story of the Constitutional Convention, May to September 1787
(Philadelphia'da Mucize: Kurucu Meclis, Mayıs-Eylül 1787)
Boston, Massachusetts: Little Brown, 1986

Boyte, Harry C., Heather Booth ve Steve Max

Citizen Action and the New American Populism
(Vatandaş Eylemi ve Yeni Amerikan Popülizmi)
Philadelphia, Pennsylvania: Temple University Press, 1986

Brinkley, Alan, Nelson W. Polsby ve Kathleen M. Sullivan

The New Federalist Papers: Essays in Defense of the Constitution
(Yeni Federalist Yazılar: Anayasa'yı Savunma Denemeleri)
New York, New York: Norton, 1997

Brookhiser, Richard

Alexander Hamilton, American
(Alexander Hamilton, Amerikalı)
New York, New York: Free Press, 1999

Carp, Robert A., ve Ronald Stidham

Judicial Process in America
(Amerika'da Yargı Süreci)
4. baskı, Washington, D.C.: CQ Press, 1998

Davies, Philip

U.S. Election Today
(Günümüzde ABD Seçimleri)
2. baskı, New York, New York: Manchester University Press, 1999

Edwards, George c.

Government in America: People, Politics, and Policy
(Amerika'da Hükümet: Halk, Politika ve Siyasa)
8. baskı, New York, New York: Longman, 1999

Fine, Toni M.

American Legal Systems: A Resource and Reference Guide
(Amerikan Yasal Sistemleri: Bir Kaynak ve Başvuru Kılavuzu)
Cincinnati, Ohio: Anderson Publishing, 1997

Fisher, Louis

Constitutional Conflicts Between Congress and the President
(Kongre ile Başkan Arasında Anayasa Anlaşmazlıkları)
4. baskı, Topeka, Kansas: University Press of Kansas, 1997

Fisher, Louis

The Politics of Shared Power: Congress and the Executive
(Paylaşılmış Güç Politikası: Kongre ve Yürütme)
4. baskı, College Station, Texas: Texas A&M University Press, 1998

Freidman, Lawrence M.

American Law: An Introduction
(Amerikan Hukuku: Bir Giriş)
2. baskı, New York, New York: W.W. Norton, 1998

Graber, Doris

Mass Media and American Politics
(Kitleli Medya ve Amerikan Politikası)
5. baskı, Washington, D.C.: CQ Press, 1997

Greenstein, Fred

Leadership in the Modern Presidency
(Modern Başkanlıkta Önderlik)
Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1988

Hall, Kermit, (der.)

The Oxford Guide to United States Supreme Court Decisions
(Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi Kararları Oxford Kılavuzu)
New York, New York: Oxford University Press, 1999

Hanson, Russell, (der.)

Governing Partners: State-Local Relations in the United States
(Yönetici Ortaklar: Birleşik Devletler'de Eyalet-Yerel Yönetim İlişkileri)
Boulder, Colorado: Westview Press, 1998

Hedge, David

Governance and the Changing American States
(Yönetim ve Değişen Amerikan Eyaletleri)
Boulder, Colorado: Westview Press, 1998

Hoffman, Daniel

Our Elusive Constitution: Silences, Paradoxes, Priorities
(Kaypak Anayasamız: Suskunluklar, Çelişkiler, Öncelikler)
New York, New York: SUNY Press, 1997

Kurian, George T.

Historical Guide to the U.S. Government
(Tarihsel ABD Hükümeti Kılavuzu)
New York, New York: Oxford University Press, 1997

Loomis, Burdett

The Contemporary Congress
(Günümüz Kongresi)
2. baskı, New York, New York: St. Martins Press, 1998

Mason, Alpheus

American Constitutional Law: Introductory Essays and Selected Cases
(Amerikan Anayasası: Giriş Denemeleri ve Seçilmiş Davalar)
12. baskı, New York, New York: Prentice Hall, 1998

Meador, Daniel J.

American Courts
(Amerikan Mahkemeleri)
St. Paul, Minnesota: West Publishing
Co., 1991

Nelson, Michael

The Presidency and the Political System
(Başkanlık ve Politik Sistem)
5. baskı, Washington, D.C.: CQ Press,
1998

Notess, Greg R.

Government Information on the Internet
(Internet'te Hükümet Konusunda Bilgi)
2. baskı, Lanham, Maryland: Bernan
Press, 1998

O'Brien, David M.

*Storm Center: The Supreme Court
in American Politics*
(Fırtına Merkezi: Amerikan Politikasında
Yüksek Mahkeme)
5. baskı, New York, New York:
W.W. Norton, 1999

Perloff, Richard M.

*Political Communication:
Politics, Press, and Public in America*
(Siyasal İletişim: Amerika'da Siyaset,
Basın ve Kamu)
Mahwah, New Jersey: Lawrence
Erlbaum Associates, 1998

Polsby, Nelson

*Presidential Elections: Strategies
and Structures of American Politics*
(Başkanlık Seçimleri: Amerikan
Politikasının Stratejileri ve Yapıları)
9. baskı, Chatham, New Jersey:
Chatham House, 1996

Reichley, A. James, (der.)

Elections American Style
(Amerikan Usulü Seçim)
Washington, D.C.: The Brookings
Institution, 1997

Relyea, Harold C., (der.)

*The Executive Office of the President:
A Historical, Biographical,
and Bibliographical Guide*
(Başkan'ın Yürütme Dairesi:
Bir Tarihsel, Biyografik ve Bibliyografik
Kılavuz)
Westport, Connecticut: Greenwood
Press, 1997

Rimmerman, Craig A.

*The New Citizenship: Unconventional
Politics, Activism, and Service*
(Yeni Vatandaşlık: AlışılmıŞ Dışı
Politika, Eylemcilik ve Hizmet)
Boulder, Colorado: Westview Press,
1997

Ripley, Randall

*Readings in American Government
and Politics*
(Amerikan Hükümeti'ne ve Politikasına
İlişkin Metinler)
3. baskı, Boston, Massachusetts:
Allyn and Bacon, 1999

Rogers, Donald, (der.)

*Voting and the Spirit of American
Democracy: Essays on the History
of Voting and Voting Rights in America*
(Oy Kullanma ve Amerikan Demokrasi-
sinin Ruhu: Amerika'da Oy Kullanma
Tarihi ve Oy Kullanma Haklarına İlişkin
Denemeler)
Urbana, Illinois: University of Illinois
Press, 1992

Rossiter, Clinton, der.

The Federalist Papers
(Federalist Yazılar, Alexander Hamilton,
James Madison ve John Jay tarafından
yazılmış)
New York, New York: Mentor 1999

Schudson, Michael

*The Good Citizen: A History
of American Civic Life*
(İyi Vatandaş: Amerikan Yurttaşlık
Tarihi)
Cambridge, Massachusetts:
Harvard University Press, 1999

Schwartz, Ed

*Net Activism: How Citizens
Use the Internet*
(Net Eylemcilik: Vatandaşlar İnterneti
Nasıl Kullanıyor)
Sebastopol, California: Songline Studios,
Inc., 1996

Selnow, Gary W.

*Electronic Whistle Stops: The Impact
of the Internet on American Politics*
(Elektronik Duraklar: İnternet'in
Amerikan Siyasetine Etkisi)
Westport, Connecticut: Praeger Press,
1998

Van Horn, Carl E.

The State of the States
(Eyaletlerin Durumu)
3. baskı, Washington, D.C.: CQ Press,
1996

Weisberg, Herbert, der.

*Great Theatre: The American Congress
in the 1990s*
(Büyük Tiyatro: 1990'larda Amerikan
Kongresi)
Cambridge, İngiltere: Cambridge
University Press, 1998

Wilson, James

*American Government: Institutions
and Policies*
(Amerikan Hükümeti:
Kurumlar ve Siyasalar)
7. baskı, Boston, Massachusetts:
Houghton Mifflin, 1998

Woll, Peter, der.

*American Government: Readings
and Cases*
(Amerikan Hükümeti:
Metinler ve Örnekler)
13. baskı, New York, New York:
Longman, 1999

Resimler: Resimlerin sağlandığı kaynaklar soldan sağa noktalı virgülle, yukarıdan aşağı çizgiyle ayrılmıştır.

Kapak: © Brian Lawrence/Pictor. 4–5: © Bettmann/CORBIS. 6, 11, 13, 14: North Wind Picture Archives. 16: Dosya fotoğrafı. 26: AP/Wide World Photos. 32–33, 35: North Wind Picture Archives. 40–41: © Robert Trippett/Sipa Press. 45: © Martin Simon/SABA. 46: AP/Wide World Photos. 47: © Mark Reinstein/IPOL – Mary Anne Fackelman/Beyaz Saray. 52: ABD Tarım Bakanlığı. 53, 54: AP/Wide World Photos. 55: © Jonathan Elderfield/Liaison Agency. 56: © David Butow/SABA. 58: AP/Wide World Photos. 59: © Matthew McVay/SABA. 60: © Nina Bermann/Sipa Press. 62–63: AP/Wide World Photos (3). 65: © Kim Kulish/SABA – AP/Wide World Photos. 68–69: © James Colburn/IPOL. 71: © Christy Bowe/IPOL. 74: AP/Wide World Photos. 82–83: © Robert Trippett/Sipa Press. 86–87, 88: AP/Wide World Photos. 90–91: Lisa Biganzoli, Ulusal Coğrafya Derneği. 93, 94: North Wind Picture Archives. 95, 96: © Bettmann/CORBIS. 97: Dosya Fotoğrafı. 98: AP/Wide World Photos. 100–101: © Robert Daemmrich/Tony Stone Images. 103: AP/Wide World Photos. 105: © Cathlyn Melloan/Tony Stone Images. 106: © George Bellerose/Stock Boston, Inc. 107: AP/Wide World Photos. 108–109: © David Butow/SABA. 111: Hulton Getty Picture Library/Liaison Agency. 114: North Wind Picture Archives. 117: © Greg Smith/SABA. 118: © 1991–1999 The EnviroLink Network – libertynet örgütünden. 120: Archive Photos.

Distributed by
PUBLIC AFFAIRS SECTION
EMBASSY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Produced by
REGIONAL PROGRAM OFFICE, VIENNA
RPO 2002-0121 Turkish
(Outline of U.S. Government)